PAPELES

VARIOS

ME[illegible]S

IN HIPPOCRA-
TIS ET GALENI PHYSIOLO-
GIAE PARTEM ANATOMICAM ISAGO-
ge, à Iacobo Syluio rei medicæ apud Parrhisios inter-
prete Regio conſcripta, & in libros tres diſtributa.

*Denuò per Alexandrum Arnaudum diligen-
tiſsimè caſtigata.*

PARISIIS,

Apud AEgidium Gorbinum, ſub inſigne Spei, prope
Collegium Cameracenſe.

1560.

HENRICO II.

GALLIARVM REGI AVGVSTISSIMO REGNARE FELICITER, IACOBVS

Syluius medicus.

*

Egum gloria summa Gallicorum
Henrice, omnibus absolute punctis,
Et virtutibus omnibus beate:
Gallos religione Christiana,
Gallos iustitia seueriore,
Gallos pace beas diu cupita:
Musarum domus omnium sacrata,
Hic per magnificum patrem patrono
Diuinos tibi iam refert honores.
In te est numinis indoles auiti,
Per cunctas venerata nationes.
Quod iam Gallia cantat vniuersa,
Quod iam finitimi pauent Tyranni,
Quod iam Carolus Imperator horret,
Regnis Italiæq; Theutonumq;
Inuisam omnibus ob tyrannidem, abs te
Pulsus, maxime Io Deus triumphe,
Successus reliquos tibi secundet,
Pósque heroica gesta gloriosum
In ciclos reditum remunerarit
Terrarum dominus Deusq; rerum.

LECTORI CANDIDO.

Erißimum esse, quod vulgo dici solet, hominem quidem sibi multa proponere, Deum verò de rebus ipsis, pro arbitrio semper statuere: cùm in multis, tum nouißimè in Iacobo Syluio optimo atque doctißimo medico, re ipsa experti sumus. Nam cùm is omnium artium peritißimus, & præsertim in re medica exercitatißimus, tibi, candide lector, diligenti studio, longa exercitatione, plurimóque labore anatomicas institutiones parasset, hancq; hyemem delegisset, tempus ad corporum dissectionem maximè opportunum: vt quod literarum monumentis iam tradiderat, re ipsa quoque auditores suos doceret, atque ita ipsis quarundam partium scrupulum eximeret, quæ in variis corporibus luxuriãte & ludente interdum natura variè obseruari solent: hoc tantum bonum medicinæ studiosis velut inuidens mors, hominem, proh dolor, antequam id, quod animo iam destinatum habebat, effectum daret, sustulit. Qui etsi sibi & naturæ vixisse satis videatur, nobis tamen & patriæ parum verè possumus affirmare. Nam qui nullum finem laboribus imposuerit, aut se respexerit vnquam dum ad rem literariam aliquid conferret, & suo nitori medicinam restitueret, Hippocratem & Galenum à calumniis vindicaret, quî potuit satis, & patriæ & rei literariæ vixisse? In quo cum iam decrepita senectute tantis se angeret & cõficeret laboribus, parum vitæ & saluti consulebat. Sed tanquam huic vni rei natus, semper legendo euadens doctior, multa literis committebat, quæ si limata & perfecta essent, medicina, quæ eo cœpit à barbarie vindicari, eodem auctore suum splendorem obtineret. Primus enim Hippocratis & Galeni libros Lutetiæ syncere interpretatus est: primus certam methodũ docendi & discendi medicinam tradidit. Etsi ante illum floruere præstantibus ingeniis præditi multi, & bonis artibus exculti, qui medicinam & facerẽt & nossent: ij tamen aut priuatis studiis delectati, domi latitarunt, neque ad docendum publicè prodierunt, aut domesticis negotiis occupati suisq; rebus & familiæ inseruientes, maluerunt eam augere quàm publicæ vtilitati consulere. Syluius verò communem salutem suæ anteferens, atque vni studiosorum commodo prospiciens, vitam egit in ocio literario, longè ab omnibus negotiis abhorrentem. Vt mihi videatur eorũ vitam effinxisse, quos summus ille & ingenij & linguæ parens Plato (quòd honores & ea quæ plerique vehementer

expetunt, & de quibus inter se digladiari solent contemnant & pro nihilo ducant) iustos esse, monumentis consecratum reliquit. Eò tamen laus illi clarior & illustrior, quòd eam vitæ societatem quam tueri debebat, desertam non est passus: in quam operæ, studij, fructus quantum vires ferre valuerunt (valuerunt autem plurimùm) contulit. Veruntamen, vt nihil est in rebus humanis firmum ac stabile, & quæ certißima putantur sæpe aut casu, aut mortem præuertuntur, non potuit ipse anatomicas institutiones exquisito iudicio inchoatas, ordine admirabili digestas tam accuratè perfectas tibi exhibere, quin imperfecta quædam, vt caput de tendonibus, cui nondum summam manum addiderat, & alia pauca obscuriora, quæ dissecandis cadaueribus hac hyeme exploratißima & clarißima reddere statuerat, reliquerit. Quæ licet doctorum hominum operam iudiciumq; requirere viderentur, ne tamen nimis ingeniosi in alio opere fuisse videri possemus, non fuit cōsilium quicquam immutandi. Quorum etiam cùm maxima cupiditate teneri te videremus, maluimus, vti habebant exhibere, quàm fructum laboris tanti viri diutiùs priuare: præsertim eius partis medicinæ, in qua quantum elaborauerit, cuique quantum lucis addiderit, plurimi non solum Galliæ, sed etiam Europæ totius testes locupletißimi & oculatißimi esse potuerunt. In quo si quid parum aptè positum, si quid non suo ordine collocatum reperias, expostules ipse cum superis qui vitam homini diuturniorem non propagarint, quoad hanc medicinæ partem, quam tam variè & absurdè multi studio maledicendi aliquando tractarunt, excoluisset. Has igitur tibi candide lector anatomicas institutiones spectandas proponimus, dum commentarios in libros de vsu partium, ad quos lectorem sæpe remittit, tibi paramus. In quibus quæ hic concisè & breuiter tractata sunt, eadem illic fusiùs & latius explicat: alios præterea commentarios in libros Galeni de differentiis febrium, de facultatibus medicamentorum tibi exhibebimus, si intellexerimus nostram qualemcunque diligentiam non ingratam esse.

IACOBI SYLVII ISAGOGE IN TRES LIBROS DISTRIBVTA EST:

Quorum,

*

PRIMVS liber, de partibus nostris similaribus agit, & in nouem capita distribuitur.

Primo enim de Ossibus agit.
Secundo, de Cartilaginibus.
Tertio, de Ligamentis.
Quarto, de Membranis.
Quinto, de villis.
Sexto, de Carnibus.
Septimo, de Glandulis.
Octauo, de Pinguedine.
Nono & vltimo, de Medulla.

SECVNDVS, nouem quoque capitibus complectitur totam venarum, arteriarum, neruorum, & musculorum historiam.

Primo igitur agit de Venis & arteriis in genere.
Secundo, de Vena porta.
Tertio, de Vena caua.
Quarto, de Vasis vmbilicis.
Quinto, de Arteriis.
Sexto, de Neruis.
Septimo, de Musculis.
Octauo, de Tendonibus.
Nono & vltimo, Anacephaleosi quadam omnes musculos colligit.

TERTIVS liber in viginti tria capita partitus, reliquas corporis nostri partes persequitur.

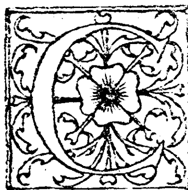
Primo enim cap. breuiter Peritonæi naturam explicat.
Secundo, Epiploon percurrit.
Tertio, Oesophagum & ventriculum.
Quarto, Intestina.

Quinto, Mesenterium.
Sexto, Hepar.
Septimo, folliculum fellis.
Octauo, Splenem.
Nono, Renes.
Decimo, Vreteres & Vesicam.
Vndecimo, Testes & vasa spermatica.
Duodecimo, Penem.
Decimo tertio, Vterum.
Decimo quarto, Tunicas subcostales.
Decimoquinto, Asperam arteriam.
Decimo sexto, Pulmones.
Decimo septimo, Pericardium.
Decimooctauo, Cor.
Decimo nono, Meningas.
Vigesimo, Cerebrum, & Cerebellum.
Vigesimo primo, Partes quasdam totius cerebri, vt glandulas, nates, plexum retiformem, vermiformem epiphysin, & cætera.
Vigesimo secundo, Rhachitida seu spinalem medullam.
Vigesimotertio, Administrationem anatomicam breui oratione, sed diluda explicat.

Addita est ad finem Isagoges variorum animalium sectio, vt ouis, vaccæ, suis, canis &c. hoc tantùm nomine, vt quilibet, nullo alio secandi magistro, sed suopte marte & ingenio: eadem, vel simili sectionis methodo, multa quæ hodie quoque in homine obscura sunt, perquirere facilè ac peruestigare posſit. His interim fruere lector Christiane, dum tibi multa alia, sanè præclara, quæ ad sinceram medicinam viam sternere posſint, parantur: & bene precare D. Syluij manibus.

AD CANDIDVM LECTOREM IACOBVS SYLVIVS MEDICVS.

Ommentarios rei anatomicæ ex diligenti corporum aliquot humanorum, publicè priuatimque à nobis dissectorum obseruatione comprehensos, iam sub doctorum virorum oculos & iudicium emittimus: rem profectò medicinæ studiosis omnibus non vtilem solùm, sed & necessariam, si iustam Galeni reprehensionem metuunt, in medicos ætatis suæ frequenter inclamantis, quòd viscerum obseruatione contenti essent, neque illa multùm accurata: artuum verò & partium cæterarum naturam omnino auersarentur, quarum ignoratione plurimùm quotidie ab illis peccaretur, tumores, vulnera, vlcera, fracturas & affectus alios partium externarum malè cognoscentibus, peius curantibus, pessimè quò euasuri essent prænoscentibus ac præsagientibus. Quo autem ordine partes sint secandæ, & quæ ad anatomicam administrationem pertinent reliqua, te Galenus abundè docuerit: & in fine huius Isagoges quantum satis esse possit, audies: mihi in præsens suffecerit causam afferre, cur in nostris corporibus hodie pauca quædam aliter appareant quàm Hippocratis, aut Galeni, aut aliorum veterum sæculo. Corporis primùm nostri magnitudinem diminutam multùm esse, ex veterum scriptis & superstitibus adhuc sarcophagis ac sceletis comprobarem, nisi otiosa hæc testimonia vobis putarem, qui etiam hodie hanc plurimùm imminui cernitis: præsertim quibus regionibus matrimonia nimiùm libera, & ante iustam ætatem permittuntur. Vitã quoque veteribus quàm nostris hominibus longiorem fuisse literæ tum sacræ, tum prophanæ testimoniis quamplurimis apertè conuincunt. Partium verò internarum quarundam magnitudinem, numerum, figuram, situm, mutata multis esse regionibus, nec eadem omnibus nostris corporibus

Lib. Administ. anat.

Homer⁹ Iliados 5. de Diomede. Virgilius 12. de Turno. Plinius li. 7. c. 16.

ſupereſſe quæ veteribus ſunt obſeruata, illorum ſcripta, noſtraque corpora abundè teſtantur: vt ſit credibile regionum ſingularum hominibus, vti & aliis animalibus, atque adeò plantis ipſis, vel peculiare aliquid ab aliis ineſſe, vel quandam ex priore natura mutationem accidiſſe. In Syria nanque oues cauda cubiti menſura lata ſunt, & capræ auriculis menſura palmari aut dodrantali, & quædā demiſſis ac terram ſpectantibus. In Cilicia capræ tondentur vt alibi oues. Oues Pyrrichæ in Epiro maximæ, in Aphrica arietes tam mares quàm fœminæ ſtatim cornigeri generantur. In ponto prouincia Scythica contrà, nullis arietibus cornua enaſcuntur. In Syria boues nodos ſcapularum flectunt vt cameli. In Phrygia boues cornua habent mobilia. Boues Scytharum Nomadum cornua ob frigus non habent. In Aegypto boues, oues, cerui & alia quędam, maiora quàm in Græcia: contrà, canes, lupi, vulpes, lepores, cerui, accipitres in Aegypto ſunt minores quàm in Græcia ob alimentorum cuique idoneorum copiam vel inopiam. Illyriū & Epirus quadrupedes omnes habet magnos, ſed aſinos paruos, quos Scythia & Gallica terra nullos habet ob frigus immodicum. Illyrium ſues gerit ſolidipedes. India ſue & apro caret. Leporum cuidā generi apud Bolbam lacum bina inſunt iecora: leporem Ithaca inſula non habet, vt nec Lebadicus ager talpam, nec Sardinia lupum. Sicque variæ regiones rebus variis quædam abundant, aliæ carent. In Elapho monte Aſiæ apud Arginuſſam ceruæ omnes aure ſunt ſciſſa. Camelus Bracriana differt ab Arabica tubere, quòd altera vnicum habet altera geminū. Beſtiæ in Aſia omnes ferè ſunt efferatiores, in Europa fortiores, in Aphrica multiformiores. Fel grande quadrupedibus in Naxo. Fel nullum pecori in parte quadam agri Chalcidici. Eubœę ſplēdeeſt pecoribus: in Creta Aſplenium depaſtis, qua parte Potereus amnis Cortinam vrbem ſpectat: adeſt aliis oppoſita eius amoris parte Gnoſon vrbem ſpectante, vbi deeſt Aſplenium. Ictus ſcorpionis in Pharo innocens, in Sicilia homini & beſtiis eſt pernicioſiſsimus. Italiæ locis quibuſdam ſtellionis morſus exitialis. Lupi cum canibus coeunt agro Cyrenenſi. Canes Laconici ex vulpe & cane gignuntur: Indici ex cane & tygri-

Ari. li. 8. hiſt ca. 28. & alibi paſſim.

Hip. lib. de aquis.

Ariſtot. hæc oīa in li. animalium.

Vitruui. li. 1. ca. 4. Pli. li. 25. cap. 5.

de. Volatilia quoque & aquatilia, vti quadrupedia atque adeò plantas regiones quædam, hæ illa habent & sępe varia partibus & moribus aliæ non habent. Quorum exēpla quia sunt aut familiaria aut inuentu facilia, sciens omitto. Hæc aliaque numerosa in partibus animalium & moribus per regiones varietas à maioribus nostris obseruata & descripta, facit vt in hominibus quoque dissimilitudinem nō paruam pro vario regionum situ esse facilè pesuadeamur: tamen argumentis id esse verissimum comprobabimus ex maiorum quoque testimonio acceptis. Quibus si fidem abrogamus, omnia propè maiorum scripta pro fabulis ducamus oportet: neque historiæ vlli credamus factum fuisse aliquid aut dictum, Anatomicas quoque obseruationes omnes à maioribus scriptas proscindamus, & quæ à nobis scribentur posteritas aliqua forsan varietate perculsa, obliterabit. Iam igitur hominibus quoque partium quarūdam, & morum varietatem per cæli regionumq́ue situm varium ac victum doceamus. Infans sine vnguibus nascitur si mater multo sale vtitur. Aethiopes & Aegiptij, cruribus sunt ob siccitatem blæsis. Qui meridiem versus habitant, oculis potius nigris nascuntur. Aethiopum & similiter nigrorum, dentes candent, cutis, & vngues nigricant. Aethiopum & aliorum loca æstuosa colentium crania solida sunt seu suturis carent. Aethiopes, & Aegyptij, & Aphrorū pars plurima, naso sunt camuro, ima parte crasso, lato, naribus patulis, labris enormibus, cruribus exilibus, aluo compressa, tota patriam testante figura: vt Virgilius in Moreto scribit. Qui Alpes Stiriam spectantes accollūt, capitibus sunt magna figuræ varietate deformibus. In Asia macrocephali fuerunt populi, capita habentes prelōga, primùm à consuetudine (nam recèns natis cranium molle ac tenerum, manibus & vinculis aptísque instrumentis in longum producebant) deinde à natura per consuetudinē illam euicta, sed quæ tandem victrix, minus longa reddiderit capita. Phasiani à reliquis hominibus multùm sunt diuersi: magnitudine enim sunt ingenti & corpulentia insigni, adeò vt nec venæ illorum, nec articuli appareant, colore semper flaui, similes ictericis, voce grauissima. Barbatæ mulieres in Caria sunt, mulieres aliquot priùs fœ-

Hist. animalium. 7.4. *Sect. 4. probl.* *Ibidem.* *Li. 3. hist. cap. 9.* *Celsus.* *Hip. lib. de regionibus.* *Ibidem.* *Arist. li. 3. hist. ca. 11.*

cundæ, pòst viduæ suppreſsíſque diu ob id menſibus, virili corpore, nempe penitus hirſutæ & barbatæ, & voce aſpera euaſerunt. Fœminas in mares mutari non eſt fabuloſum. Syluestres homines auerſis post crura plantis, & horum aliqui cum digitis octo in ſingulis pedibus. Cyclopes, & bina in vtroque oculo pupilla præditos, homines monoſcelos, andraginos, cynocephalos, atrachilos, acephalos, astomos, & alia non pauca naturæ ludibria, Indiæ præſertim familiaria ſi Plinio, aliiſque quibuſdam ſcriptoribus creditur. Taceo & homines gentis Turdulorum ſeptenis costis creari, quòd id nullius idonei authoris teſtimonio cõſtet. Trogloditas ad Nili exortũ puſillos eſſe ac Pygmęos, & alios in India ſpithamiæos, ſeu dodrantes tres altos cũ gruibus certantes, Homeri atque Ariſtotelis teſtimonio certius eſt. Hæc argumẽta, & quę Hippocrates libro de aquis, aëre & regionibus aliacælo, ventis, ſolo, adſcribit, nõ leuiter me mouent, vt credam noſtris corporibus magnas interdum mutationes accidere. Quam rem etiam ſequentia confirmant. In locis multum vel æſtuoſis, vel frigidis homines ſunt aſpectu & moribus efferi: qui tamẽ loca colunt feruida, timidi ſunt magis ſed ſapientiores: qui verò frigida, ſunt fortiores: ſic Hippocrates (cuius tanquam dei cuiuſdam rationẽ magis ſequimur, quàm Firmici aut Ptolemæi) Aſianos pulchriores, maiores, benigniores, cultiores, timidiores, effœminatiores, imbelliores demonſtrat ob cæli temperiem & leges. Europeos contrà, magnitudine multùm inter ſe diuerſos, feroces, magnanimos, audaces, integros, bellaces: ob cæli inconſtantiam, & quia regibus non ſeruiebant. Animalia quoque cętera & plantas omnes felicius in Aſia temperata, quàm in reliqua, aut etiam in Europa prouenire. Viuaces tamen magis ſunt in locis calidis editis, apertis. Et vlcera capitis in locis ſunt paluſtribus curatu faciliora, quàm crurium: & magis fiunt regionibus frigidis ardores febrium, ſiue cauſi hyberni, vt æſtiui calidis. Dyſenteriæ quoque, & tineſmi, & choleræ, & morbi alij à bile magis naſcuntur locis calidis, vt frigidis à pituita. AEſculapij tempore, deſtillationes & inflationes non erant. Sæculo quoque Hippocratis rigor non erat ſine febre, ob victum frugaliorem, Galeni tempeſtate

Li.6.Epid. Pli. ca.4.li.7.

Pli.li.7. cap.2.

Li.1.hiſt. cap.15.

Sec. 14. prob.

Sect.14.

Plat. dialogo 3. de repub. lib. de cauſis ſymp.

Aph.28 29.30. lib. 2. iam erat frequens, hodie frequentissimus præcipuè mulieribus ob victum intemperantiorem. Eunuchi quoque podagra non laborarunt ad vsque Hippocratis tempora, Galeni ætate iam frequenter podagrici erant ob victus intemperiem: & mulier podagrica etiam fluentibus mensibus, & pueri podagrici ante vsum venereorum. *Lib. de coacis prænot.* Peripneumonia, pleuritis, podagra, & alij aliquot morbi ante pubertatem, seu annum decimumquartum non fiebant: aliis ætatibus & hi, & alij morbi fuerunt familiares: nunc horum plerique aliter contingunt. Mulieres vesicæ calculo non laborabant ob frugalitatem, & colli vesicę amplitudinem, breuitatem, rectitudinem: nunc ob victum intemperãtiorem in vesica calculosæ sunt quamplurimæ. *Lib. de aquis.* Mulier ambidextera non fiebat sæculo Hippocratis: iam non rara inuenitur. *Hi. aph. 44. li. 7.* Morbi quoque sunt familiares quidam vrbibus orientalibus, sed pauci: plures occidentalibus, meridianis, septẽtrionalibus. *Libro de aquis.* Tiberij quoque Cæsaris principatu medio lichen seu mentagra Romam ex Asia irrepsit in procerum mentum & faciem reliquam fœdo cutis furfure. *Plin. lib. 26. cap. 1.* Carbunculi etiam & elephantiæ, & colicus dolor noui aliquando Italiæ affectus acciderunt. Et paulò ante nostram ætatem morbus maximè pernicialis & contagiosus, elephantiæ symptomatum sęuorum magnitudine propinquus, Europam prius peruasit ex orbe nouo inuectus, vt doctè probat Manardus, ætate nostra medicus longę diligentissimus: nunc etiam tenet Asiam & Aphricam.

Sudor Britannicus. Nostra denique memoria morbus, nescio quis sudatorius ex Britannia in Germaniæ loca quędam maritima peruasit, acutissimus, & corrupto cæli tactu epidemius magis quàm nuper dictus contagiosus. Vides natura, moribus, forma corporis, colore, magnitudine, morbis homines, vti animalia cætera, plurimùm per cæli, regionumque natura & victuum, variare, si quid maioribus, vera omnia scribere consuetis, creditur. An verò nunc Homero, Hippocrati, & aliis post eos plerisque testibus bonis, non credis Amazonas fuisse in Scythia, propterea quòd hodie forsan videri desierint? An reges Europæ nullos fuisse falsò tibi affirmasse ob id videtur Hippocrates, quòd hodie sint quã plurimi? An malè asinos Scythiæ, Ponto, Galliæ, ob frigus

immensum negauit Aristoteles, aliáque non pauca locis aliis in quibus tamen hodie luxuriant? Neque taxandus Hippocrates, si Silphium olim Syriæ Armeniæ, Mediæ, Libyæ familiare, hodie Ionia & Peloponnesus, gignat cum suo tempore ob humoris Silphio cognati inopiam, nõ gigneret? An marem hominem moueri in dextro latere vteri, circa diem quadragesimum falsò affirmauit Hippocrates, & post eum Aristoteles, quòd hodie mulieres non paucę motum hunc multò tardius experiuntur, & quędam fœminas quàm mares moueri citiùs sentiunt, & quædam mares sinistro fœminas dextro vteri latere perpetuò ferunt? Quòd si semen ipsum & priusquam ab omnibus animalis partibus decidatur, & postquam vtero conceptum est, ac inde embryon, ipsumque fœtum animi moribus & corporis natura sic mutare solent, aër, venti, sol, victus ratio, an miramur adhuc hominum corpora non modò per mundi ætates, sed etiam per regiones propè singulas immutata esse? Temporum siquidem mutationes crebræ, & inter se plurimùm diuersæ quibus locis contingunt, iisdẽ hominum formas, & mores, & naturas plurimùm diuersas reperias. Adhæc regio in qua multæ mutationes fiant, & aquarum magna est varietas, hominum naturas plurimùm immutat: adeò vt carnosi, malè articulati, humidi, laborum impatientes, & vt plurimùm maligni, segnes, somnolenti, stupidi, artibus tractandis inepti nascantur in terra pingui, molli, aquosa, sed aquis valde sublimibus & superficiariis: ita vt æstate caleant, hyeme frigeant. Contrà autem regio nuda, natura munita, aspera, à frigore hyberno pressa, à sole æstiuo exusta, duros, robustos, vegetos, benè articulatos, hirsutos, laboris patientes, vigiles pertinaces, iracundos, feros magis, quàm mansuetos, acutos, solertes, artibus & rei bellicæ aptiores producit. Ex his abũdè cuiuis patêre arbitror magnam partium corporis humani varietatẽ in magnitudine, numero, figura, & situ per varias regiones contingere ob illarum cælum, & solum, & victus rationem. Quo etiam fit, vt sphenoides postica parte semper foraminulentum esse cum Galeno contendam, licet magis & minus id recipiam. Quin & spondylorũ colli apophyses transuersæ omnes nobis semper sunt

Lib. 4. de morbis.

Lib. de aquis.

Ibidem.

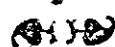
pertusæ, Galeno infima rarò pertusa est visa. Sutura quoque ad dentes caninos semper Galeno est obseruata, nobis rarò integra, imperfecta tamen propè in omnibus apparet: nunc scilicet in palato tantùm nunc inter ossa nasi & magnum cantum inchoata, frequentissimè etiam in foramen sub oculo deerrans. Cartilaginosum quoque os cõmissuræ acromij & clauis superdatum, cum Hippocrate & Galeno quotidie in multis obseruamus, & sæpe cartilaginem inter vtrunque os velut innatantem, qualis in altero fine clauis, in capite genæ infernæ, in fine cubiti vna, in tibiæ cauitate gemina cernitur. Sternon Galenus cum veteribus septem ossibus perpetuò constare obseruauit, quãuis costarum numerus non semper idem ipsis apparuerit. Nobis autem ossium sterni numerus maximè est varius, & frequentissimè parcior. Quam rem sequitur thoracis & breuitas, & inde multa in partibus thoracis, & actionibus varietas. Ex hac enim thoracis longitudine ossa sterni septem sequente, & ex reliqua eiusdem capacitate factum arbitror, vt Demosthenes contenta voce vno spiritu complures versus pronunciarit, & Hercules sine respiratione vnum stadium decurrerit, & Torquatus quidam Mediolanensis vno spiritu tres vini congios, hoc est pintas Parrhisienses nouem (nam congius sextarios Italicos, seu chiopinas sex continet) siccarit: & Milo ille Crotoniates athleta fortissimus, viuum bouem per stadium vno spiritu pertulerit. Quæ alia multa huius magnæ respirationis testimonia afferri possunt. Sed hæc suffecerint, præcipuè cum videas nostris hominibus ob thoracis breuitatem, simul breuem esse admodum respirationem, etiã si thoracis angustia anhelosis molesta nõ accesserit. Decima metaphreni spina Galeno, & in prioribus eo medicis ἀῤῥεπὴς semper est visa, nobis est recta sæpe vndecima, sæpius duodecima. Spondylorum hoc decimo inferiorum, & spinę & apophyses transuersæ frequenter nobis, vt Galeno semper, sursum vergunt: alij eas in suis regionibus deorsum inclinari affirmant. Quid, quod azygos vena calumniatori (vt scribit) sæpe visa primùm bipartita, idque etiam variè: & Nicolao Massæ etiã in ortu ipso bifida & coniugata: qualis nunquam mihi visa est, nec visam Parrhisiis audio, ta-

Laurenti. Valla li. 2. cap. de cũ, & tũ.

men illorum testimoniũ facilè recipio. Deberent hi quoque Galeno,& veteribus omnibus vera & sensibus manifesta locutis,assentiri:non in omnia calumniari , etiam si in quibusdam corporibus sint quæ scripsit Galenus contemplati.Magnam igitur esse in corporibus per cælum,solum,& victum,varietatem quæ antè testati sumus abundè declarant:& cum reliquis Galeni de ossium natura placitis nostra corpora consentiunt.Si quæ verò aliarum regionum corpora dissentiant, certè comprobát quod diximus immensum corporis partes per varias regiones immutari.Idem quoque in partibus aliis de Galeno eulogion cõcipe:eum scilicet quæ & maiores,& ipse vidit frequentissimè aut semper,scripsisse:nihil falsum aut mendacio affine vnquam docuisse, vt libri eius omnes locupletissimè testantur.Non sunt igitur ignorantiæ aut negligentiæ taxandi maiores nostri in re anatomica , sed mutationis in nostris corporibus causa est agnoscenda , quæ corporum naturam vitiarit. Multò æquior Galenus, & humanior in præceptores suos fuisse passim comprobatur, & in Herophilum . Cùm enim vasa quatuor vtrinque duo,venam vnam & arteriam vnam:illam à caua, hanc ab aorta in vterum distributam docuisset,addit . Alia item quatuor vasa in quibusdam mulieribus se vidisse testatur Herophilus, quæ à renalibus orta,vterum adeant.Quæ(inquit)in nullis animalibus aliis quàm in simiis,& ea raro inueni. Nec diffido tamen quin Herophilus sæpe hoc in fœminis etiã inuenerit , qui cum in aliis omnibus , quæ ad artem spectant , tum verò ad exquisitissimam anatomarum cognitionem peruenit,ac maiori ex parte non in brutis,vt plerique solent,sed in hominibus ipsis periculum fecit. Hæc Galenus,quem Herophili sectatorem certũ est in hominibus anatomas exercuisse magis quàm in brutis . Quòd si multa anatomarum obseruatione inuenit aliquis pauca quædam aliter habere quàm scribat Galenus,accessiones quasdam ad Galeni anatomica adscribat , aut admoneat. Plus enim gratiæ & gloriæ etiam solidæ illa ipsi pietas apud posteros conciliabit , quàm impia linguæ petulantia ore sacrilego effusa admirationis apud imperitos omnis ordinis homines sit præbitura . Nam qui ex medicis hæc

Libro de anatom. vteri.

impietatis studia magnifaciunt,& res nouas in lucem nuper editas colunt ac prædicant, hi rerum anatomicarum imperiti cum sint,& fortè reliquarum medicinæ partium, facilè abiecta hasta ad impiorū castra transfugerunt ignari & quæ deserant & in quæ conuolent.Quibus omnibus mentem precor meliorem:& hortor,vt cognitam nostris laboribus Galeni veritatem anatomicam venerētur, ad Galenique fidem quāprimùm redeant.Fauete igitur animis,& linguis lectores optimi, & diligēter attendite,dum vobis Galenicam puritatem,quàm possum breuissimè, & clarissimè interpretor.

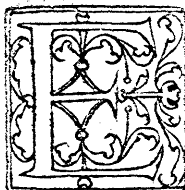

*

IN LIBROS HIPPOCRATIS ET GALENI ANATOMICOS IACOBI SYLVII MEDICAE REI APVD PARRHISIOS REGII INTERpretis *Isagoges*.

LIBER I.

PROOEMIVM.

EX materia & forma mundi naturis cõmunibus, & principiis constituuntur, ignis, aër, aqua, terra, rerum omnium generandarum, & corrumpendarum elementa quatuor communia. Ex quibus proportione ad cuiusque actionẽ vel vsum, idonea mẽsuraque iusta permistis, humores quatuor generantur, sanguis sincerus, pituita, bilis tum flaua tum atra, animalium sanguinatorum velut elementa, sanguinem mistum componentia, & eius sanguinis interuẽtu sperma, duo generationis nostrę primordia. Ex hísque tandem partes conflantur simplices ac similares, tam sanguineæ quàm spermaticæ: quas hominis tanquam elementa medici statuunt, & colore illas rubro, has albo ferè fecerunt. Sunt verò ipsæ huiusmodi, ossa, cartilagines, ligamenta membranæ, villi, carnes, glãdulę, pinguedo, medulla. Quibus nerui, venæ, arterię, musculi interdum addũtur, compositæ quidem partes, sed minus quàm aliæ propè reliquæ: ob id simplicibus proximæ, & simplices dictæ Gal. commẽtario in librum de natura hominis. Libro autem de differ. morborum, prima & simplicia instrumenta vocantur. Compositæ autẽ probantur libro primo Methodi, & libro de inæquali intemperie: vena quidẽ & arteria ex villis, & membranis, musculus verò ex vena, arteria, villis neruosis & ligamentosis, & carne simplici

constare, libro de motu musculorum: vbi & tendo, musculorum: quorundam finis, ex eisdem villis cõponitur. Quin & nerui ex meningibus, & sua propria substantia harum media componi apparent. Vngues quoque inter digitorum partes minimas statuuntur, lib. de inæquali intemperie. Ex iisdem simplicibus nostris partibus magnitudine, numero, figura, situ variè coagmentatis compositæ sunt, plurimùm quidem organa hæc prima & maxima, caput, thorax, venter, κῶλα seu artus, hoc est, femur totum, manus tota: minus verò, horum ipsorum partes maximæ, vt capitis, facies, collum, pars capillata: thoracis, cor, pulmo, thorax ipse: imi ventris, ventriculus, intestina, hepar, lien, & reliqua eius instrumenta: manus totius, brachium, cubitus, manus extrema: fœmoris totius, crus, tibia pes. Et his adhuc compositæ minus aliæ atque aliæ, donec ad prædictas simplices ac similares multis communes sit diuidendo peruentum ac resoluendo: quibus etiam sanguinem, saniem, pituitam, bilem flauam & atram, & stercus, pilos, vngues adnumerat Aristoteles. Quin & Galeno spiritus, & humores quatuor partibus similaribus accensentur, vti partes solidæ: quibus tribus febris inest, intemperies calida: partium similarium proprius morbus. Cæterùm cum simplex composito sit, & natura, & doctrina prius, de simplicibus ipsis partibus est antè agendum ordine docendi compositorio: quem hac in Physiologia præcipuum sequimur initio ab ossibus sumpto. Nam de naturis & cõmunibus rerum principiis, materia & forma, libris physicorum abundè tractauit Aristoteles: de elementis, Hippocrates libro de natura hominis: Galenus scriptis aliquot in eum librum commentariis, Aristoteles passim: & nos quoque commentario de elementis inscripto. De humorum quoque nostrorum natura Hippocrates libro de his inscripto, & libro de natura hominis, & in aphorismis, & alibi passim: & Galenus tum suis in eos libros commentariis, tum libro secundo facultatum naturalium, de temperamentis, de febribus, & aliis compluribus locis. Ex quibus potest quisque etiam mediocriter in re medica institutus, quæ ad humorum quatuor naturam pertinent repetere. De sanguine misto ibidem leges, de semine autem

Lib. 3. hist. ca. 1.

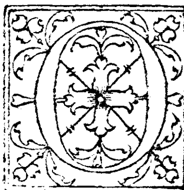
plenissimè docent tum Hippocrates libro de genitura, tũ Galenus libro de spermate. Ne igitur quæ præceptores nostri, omnium nobis bonorum authores, & rectiùs & pleniùs scripserunt, hîc otiosè repetam, ad hos fontes purissimos, & vberrimos te remitto: ex quibus cũ hauseris quãtum cupiditatem tuam satiaris, ne illos quæso, impiorum huius tempestatis sycophantarum exemplo, conturbaueris, conspurcaueris: & conspueris: vt lectores alios ab his deterreas, solusque in precio habearis: cùm reuera quicquid dignum lectione habeas, id totum illis debeas. Quo crimine haud scio an quicquam flagitiosius, & nota insigni, & censoria dignius fieri, aut etiã cogitari queat. Quis enim, etiam stupidus, ferat fontem priùs illimem, & vndis argenteis nitidum ab apro potum, mox pedibus & rostro eius conturbari, spuma inquinari, grunnitu infamari, deinde permei, atque concacari? Nónne mox fuste aprum abiget, ac si potest, vti dignus est, mulctabit? At magis animaduertendum facinus id fuerit, si ab homine rationis alicuius participe, mala scientia perpetretur. Vobis igitur lectores pij & candidi, præceptorum vestrorum causam certè verissimam, & æquissimam modis omnibus tutandam relinquo: ne pro suis seminibus bonis malum ab ingratis metãt. Interim ad rem propositam aggredior, & ab ossibus hanc in Galeni anatomica Isagogé auspicor: quòd hæc sint reliquæ hominis fabricæ, velut pali quidam & fulcra, quibus cæteræ partes affiguntur, & sæpe affinguntur, vt in osteologia Galeni abũdè scripsimus: vsum verò substantiæ, magnitudinis, numeri, figuræ, situs, connexionis ossium & partium reliquarum tum simplicium tum compositarum, ex libris Galeni de vsu partium repetes: hîc enim statuimus ossium nostrorum nomenclaturas breuiter describere, & alia quædam haud ita multa, in libris nuper dictis vel omissa, vel breuiùs perstricta.

Gal. initio admi. anat.

CAP. I.

Gal.li de oßibus.

Ibidē & lib.11.de vsu partium.

SSA ſunt partes noſtræ omnium maximè terreſtres,& ob id ſiccisſimę,duriſsimæ, frigidæ : & quia neruos non recipiunt,ſenſus tactorij expertes, p̄terquam dentes , quos etiam oſsibus rectè Galenus accenſet. Oſsium verò differentiæ ab apophyſibus,epiphyſibus,cartilaginibus,ceruicibus,capitibus,ſoliditate,cauitatibus,harum quarundam ſuperciliis,medulla, & aliis quibuſdam ipſorum particulis,& à cōſiſtentia, magnitudine, numero,figura,ſitu, & accidentibus aliis ſumptæ , tibi in ſceletis compluribus& regionum variarum,ſpectādę ſunt, ac etiam tactu explorandæ potius , quàm legendæ fuſius ac audiendæ:præſertim cum oſſa ipſa,& ea ex quibus differentiæ huiuſmodi ſumuntur,lectori adhuc ſint incognita.Hîc quoque ſciens omitto, quæ oſſa, vel oſsium partes nomen à rerum externarum figura,vel aliunde ſunt ſortita, quòd ea ſint omnia ſuis locis in Galeni oſteologia audienda,vt σφηνοειδὴς,γραφιοειδὴς,πτερυγοειδὴς, ζυγώδης, ὑοειδὴς, ξιφοειδὴς ἀγκυροειδὴς κορακοειδὴς , σκαφοειδὴς κυβοειδὴς , σησαμοειδὴς, & alia non pauca:dicam tamen paucis de quibuſdam baſeos cranii(quòd velut κράνος, id eſt, galea cerebrum vndique communit) differētiis à figura ſumptis,ſi prius omnium corporis oſsium nomina recenſuero.

cranij 7.
- Frontis,vnum , aliquando geminum, quādo ſutura recta naſi principium attingente,diuiditur.
- Bregmatis, ſeu ſincipitis duo.
- Temporalia duo.
- Occipitis vnum.
- Sphenoides vnum:cui addi poteſt paruum criſtæ gallinaceæ æmulum, foramina ethmoidea complexum.

Ossa

genæ supernæ 14. Sex os frontis tangẽtia, vtrinque tria, maximum, minimum, situ & magnitudine medium: quibus addas duo nasi parua, & contigua his, duo longissima dentes incisores complexa, Galeno in omnibus sceletis, nobis in multis obseruata. Maxima omnium duo dentes cæteros continentia: minima duo in palati intimo secessu prope ipsius foramina.

Genæ infernæ Duo in mento vnita, vtrinque fine altero velut bicornia, dentes infernos cõplexa omnes, hoc est, in perfectis ferè sexdecim: molares decẽ, caninos duos: incisores quatuor: quot etiam gena superna comprehendere solet, in viris præsertim: nam mulieribus sunt pauciores etiam Aristoteli, vt ętatis huius plerisque. genuinos denique quibusdam quatuor, vtraque scilicet gena binos circa annum vicesimum aliquando & octogesimum nascentes molaribus continué.

Historia anima. li. 2. c. 3 & 4. & in fine generat.

ὑοειδὲς velut bicornis vtrinque, plura, pauciora, vt mox audies.

rracheos totius 24. Ceruicis septem.
Metaphreni seu thoracis duodecim.
Lumborum quinque quibus subditum os sacrum tribus connatis ossibus coagmentatum, & coccyge, etiã ossa tria, quatuor cartilaginosa, & connata cõplexo.

Ossa

Thoracis. Sterni tria, quatuor, quinque, sex, septem, plura.
Costæ viginti quatuor, rarius plures q̃ pauciores.

Claues duæ / Omoplatæ duæ. — vtrinque vna.

manus totius & vtriusq;.
- Brachiorum duo.
- Cubitorum quatuor, duo scilicet cubiti, & totidem radij.
- Carporum sexdecim.
- Metacarpiorum octo.
- Digitorum triginta.
- Sesamoïdea intra digitos ad articulos triginta octo: quæ verò extra articulos incumbunt minora & obscuriora.

fœmoris totius & vtriusq;.
- Iliū duo ossa, pubis duo, & ischij duo, complexa inuicem & connata in ischij cotyle & lateribus.
- Crurum duo.
- Molæ duæ.
- Tibiarum quatuor, tibiæ duæ, & peronæ duæ.
- Astragali duo.
- Pternæ duæ.
- Scaphoïdea duo.
- Cyboïdea duo.
- Tarsi sex innominata
- Pedij decem.
- Digitorum viginti octo.

Sesamoïdea ad fluxus articulorum manus alterius nouemdecim, pedis totidem, ad tensiones verò articulorum manus ferè 14. præcipuè senibus: pes autem supernè his caret, sed grandia duo habet ad articulum astragali quidē cum scaphoïde vnum, pternæ verò cum cyboïde alterum. Sesamoïdea dicuntur, quia sesami semen oblongum, & planum figura referunt, articulos manuum & pedum, quà flectuntur, firmant: ne in magna tensione euertantur & luxentur. Horum numerus, & vsus iste comprobatus à nobis est in calumniæ duodecimæ depulsione. ὑοειδὲς os quia simile forma literæ υ seu psilo, & λ, vnde & ὑψιλοειδὲς quoque, & λαμβδοειδὲς vocatur Galeno: sitū est ad linguę radicē super laryngem. Huius ossis velut basis antica parte ad se

Libro de anat. neruorum.

curitatem gibba est, postica linguarum spectante caua, ad continendum: duo vtrinque ceu cornua emittit, breuius & inferius, vnum osse vnico constans, in thyroidis apophysin prælongam inserto: alterum gracilius, rotundius, longius, ossiculis tribus, quatuor colligatis inuicem, ad styloidis radicem ascendentibus conflatum. Quo loco quibusdā præsertim mulieribus ligamenta sunt tantū sine ossiculis.

Ossicula duo meatui auditorio hærentia, sed mobilia, & membranam tenuem, densam, ceu tympanon percutiētia, ad sonum & auditum facere putantur Nicolao Massæ Veneto. Nunc ad variam basis cranij figuram, vti eram pollicitus, trāseo. In cranij interna basi cauitatum triplex differentia est, fossa, foramen, sinus. Fossa est velut vallis quędam ossibus ceu collibus ansancta, & vndique conclusa. Fossæ autem vtrinque tres sunt: primæ duæ ad nares & oculos in osse frontis inferno omnium minimæ, postremæ totidem in occipite, omnium maximæ: duæ autē reliquæ, ad aures situ & magnitudine sunt mediæ: vtiles cerebro his partibus auctiori capiendo. Quidam verò tanquam colliculi his circumpositi, sunt cranij ossa huc illuc intrò extuberantia. Fossæ item in basi externa, sub auribus genam infernam excipientes, & in apophysi pterygoïde vtraque, & ad sexti neruorum paris foramen: sed minus insignes, quàm quæ infra & supra palatum, & sub zygomate in tēporibus, & in oculorum loculamēto. Quarū quis sit vsus tū intelliges primùm, cùm partes his fossis destinatas doceberis. Fossis quoque addi possunt velut canales vasorum sanguinis, exculpti intus in osse occipitis vtrinque, & in medio osse bregmatis, & frontis, aut prope medium, insignes quidē illi ob vasorū amplitudinē: ac præter hos, quidā minores in aliis ossium propè omnium cranij partibus internis, ad vasorum sanguinis aliorum, sed minorum, viā liberiorem: vt in venarum & arteriarum anatome audies. Foramina autem quę foras exeunt in basi cranij interna, hoc ordine ab antica parte cœpto apparent. Prima octo plura: pauciora, minuta ceu versu gemino ad nares pertinentia: pituitę cerebri humidioris excernēdæ, & transmittendis in olfactus quidem instrumentū vaporibus odoris, in vētres verò cerebri, aëri per nares inspirato, destinata. 1

Fossa in cranio quid, & quotuplex

Foramina in cranio, atque eorum ordo & vsus.

2 Quibus ſimilia ſunt, ſed ferè minora & in orbem ſita in
ſphenoide, inter apophyſes clinoïdes quæ pituitam ſani
cerebri etiam ſola tranſcolant in palatum præcipué. Inter
quæ, medium foramen ſæpe ex inſigne, vt in ethmoïdi-
bus illis primum venulam iugularem internam excipiens,
3 & tranſmittens in craſſam meningem. Poſt ethmoïdea fo
ramina, duo ſunt rotunda in oculos tranſmittentia ner-
4 uos opticos ſeu viſorios, & venulam parui canthi. Proxi-
ma his ſubiecta duo, ſciſſuræ longiori ſimilia, ſed initio
ſubrotunda: qua ſcilicet ſui parte neruos oculi motores in
oculi muſculos ſeptem tranſmittunt, & neruulos quatuor
poſterioris paris tertij in vicinas oculo partes, & arteriam
ex cerebri baſi in oculum, & crotaphitarum partem inter-
nam. Per ſciſſuræ verò reliquum, venam in craſſam menin
5 gem & arteriæ carotidis ramum inſigné. Subdita his par-
ua duo portioni paris quinti in crotaphitan debita: quę de
ſunt quando portio hæc per dictam ſciſſuram cum neruu-
6 lis quatuor paris tertij dictis, excidit. Propinqua his ob-
longa duo, pari neruorum tertio reliquo, & quarto deſti-
7 nata. His propè contigua, ſed exteriùs parua duo, interdũ
quatuor, vtrinque ſcilicet bina, venulam iugularem immit
8 tunt. His & foraminibus tertij & quarti paris hiatus quidã
adiacet, in quibuſdam craniis vndique velut præruptus, ſę
9 pe contiguus foramini amplo ſphenoidis, per quod præ-
cipua carotis, ex obliquo oſsis auditorij foramine elapſa,
in cerebrum aſcendit: non autem cerebri pituita in par-
tes ſubiectas, per id excernitur, magno earum partium &
vitæ incommodo. Talis quoque hiatus ſæpe apparet in fo
10 ramine ſexti paris. Vltra hæc, parte poſtica oſsis audito-
rij, foramen eſt ambagioſum quidem ſed in aurem perui-
um, neruo auditorio deſtinatum, à quo foramine propè
medio, parua duo exeunt: vnum anfractuoſius, neruulo ab
hoc pari quinto in crotaphitas, & maſſeteras emittendo,
deſtinatum: alterum venulæ iugulari in meatum auditori-
um immittendæ. Poſt hæc, amplum foramen per ſextum
11 neruorum emittit, & immittit carotidem minorem, & in-
ternam iugularem præcipuam in canales in oſſe occipitis
inſculptos ipſis ſanguinis ductibus. Huic proximum, ſed
12 obliquum ad rachitidis foramen ſeptimo neruorum pari

debitum. Huic proximum exile ad apophysin occipitis, reliquias ceruicalis venæ & arteriæ cerebro immittit in vas commune, vbi verò id foramen nunc in sextũ paris, nunc in sexti, nunc in medium horum interuallũ exit: quas tres eius differentias in tribus craniis, quæ tum fortè mihi ad manum erant cum hæc scriberem, deprehendi. Aliud in suturæ lambdoïdis additamento, venulam iugularẽ in prædictos ductus sanguinis obiter emittens: & hæc omnia sunt gemina. Postremum est omnium maximum, rachitidis. In basi verò externa sunt, præter iam dicta, etiam alia foramina: in supercilio quà oculum tangit sæpe vnum, sæpe duo, sæpe horum loco parua rima, & cauitas in altero tantùm, vel vtroque, via neruulo à tertio pari longinquo in superciliorum & frontis cutim, vt sentiat & moueatur. Sub oculo vnum mediocre, alteri neruulo eiusdem paris deducendo in partes faciei, musculos, gingiuas, dentes supernos: in magno cantho magnum, tertio eiusdem paris neruulo, in narium tunicam deducẽdo. In palati initio vnum, medium ad incisores dentes, infernè simplex, supernè duplex, venulam & arteriolam emittit, & narium orisque tunicam committit. In fine palati vtrinque vnum, neruum quarti paris demittit. Propè hæc duo palati foramina maxima respirationi per nares seruientia, & pituitæ in fauces vacuationi. Scissura longa sub zygomate in oculi cauitatem incidit, neruósque paris tertij longinqui in crotaphitan transmittit & vasa quædam. In hiatus latere antico, duo parua: vnum arteriolam à carotide præcipua, hac cranion subeunte, in nares educit: alterum in sinum sphenoïdis fertur. Inter apophysin mastoïde & graphioïde paruum, cæcum, paruum aliud ponè mastoïde, ramulũ iugularis externæ in vas cerebri commune emittit. Sinus ab ore angusto in amplitudinem latescunt: vt in mari & vlceribus, sic in ossibus. In osse frontis duo ad supercilia, ampli, humore mucoso pleni fortasse olfactui subseruiunt. In osse sphenoïdes duo ampli, osse tenuissimo secreti, pituitam ex choana per glandulę & ossis hîc tenuissimi foramina acceptam, emittunt in palatum præcipuè & nares aliàs aëre pleni, carotidis præcipuè diastolem & cerebri iuuare possunt. In apophysi mastoïde duo magni, sæpe plu

Alia in basi externa foramina.

Palati foramina.

res sed parui, auditui subseruiunt. In gena superna duo vasti ad molares, quibus ceu medullam in aliamentum suppeditant. Adde his paucas alias ossium differentias à figura sumptas. Omoplata quia triangula dicitur (cum verius sit trapezia, id est propemodum triangula, & quodammodo quadrangula, quòd ad ceruicem duos habeat angulos sibi propinquos) costas habet duas, superiorem & inferiorem, & basin spondylos spectantem, omnia hæc minerua crassiore quàm mathematici æstimantes, & angulos hîc duos superiorem & inferiorem. Spinæ verò eius, & acromij, & colli, & glenes, & simæ partis ac gibbæ mentio plenior, libro de ossibus facta est. Apophyses præterea ossis innominati (quòd os pubis, & ischij, & ilium cæteris maius comprehendit, & ob id os ilium aliquando dicitur) acutæ spinarum modo, spinæ nobis vocantur: quanquam & coronæ vocari possint, inter quas ceu promontoria quædam, veluti sinus parui obseruantur. Quorum amborum, spinarum, inquam, & sinuum historia, musculis, neruis, venis, arteriis in crura distribuendis non parum cõducit: ob

Spinæ. id eadem paucis hoc loco declaranda veniũt. In osse pubis spina vna prope summam ipsius cum altero cõgenere commissuram, cui maximũ foramen subiectum, pubi quoque adscribitur: etiam si portione sui bona ab osse ischij ambiatur. In osse ilium spinæ duæ anticæ: vna inferior cotylæ incubat, altera costam finit ossis ilium superiorem, nam quodammodo id os est triangulum. Rectam quoque ilium ossis lineam, ex qua oritur pars musculi transuersi, vocat Gal. in admi. anat. In osse ischij spina vna cotylæ subiecta, & sub hac spina tuber eiusdem ossis crassum admodum minus crassum tuber est, sed lõgius, à costa iliũ sum-

Sinus tres ma ad cotylen. Sinus verò tres sunt, amplissimus, sed parũ cauus inter spinam pubis, & spinam ilium infernã, in me-

2 dio ad cotylẽ elatior ob horum ossium commissuram. Alter, inter spinas duas ossis ilium æquè profundus, sed longitudine multùm varius in diuersis sceletis quem nos me

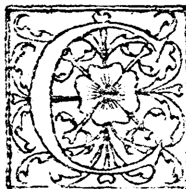
3 diocrem vocamus. Tertius parte postica profundissimus inter spinam ischij, & ossis ilium cum sacro cõmissuram: quem coccyx non parũ adauget, & verũ sinum efficit. Qui verò sinus, admodum exiguus & inæqualis in osse ilium,

quà id cum sacro committitur apparet, quia parui est momenti, nobis omittitur, sed qui inter ischij tuber & spinã, obturatori interno, qui inter idem tuber, & cotyles supercilium, externo seruit. Cauitas in osse ilium insignis intus & foris, musculis est destinata, sed interna ventris capacitatem etiam auget. Quoniam autem articulatio est ossium compositio, propter motum voluntarium comparata, ipsis autem ossibus articulos constituentibus cartilago, vnctionis cuiusdam vsum præstat, ligamenta autem connexionis & firmitatis: nunc de cartilaginibus, pòst de ligamentis agendum est.

Cauitas in osse ilium. Lib. 1[illegible]. de vsu partium.

DE CARTILAGINIBVS.

CAPVT II.

Artilago pars corporis est post os maximè terrea, ob id siccissima, durissima frigida, sensus quoque tactorij, vti & neruorum expers, solida. Ossa quoque omnia, & dẽtes genis adhuc clausi infantibus, cartilago sunt, quę tandem in ossa durātur: vti cartilagines, quæ sterni ossa intercedũt, & sæpe xiphoides, costarum fines, coccygis extremũ. Ob id rectè etiam scripsit Aristoteles, cartilagines ex eadem materia constare, ex qua ossa, sed minùs sicca: ob id alterutrum fractum, non coalescit. Differentiæ cartilaginum à substantiæ consistentia, magnitudine, numero, figura, situ, cõnexione, actione, vsu, propemodum eædem, quæ in ossibus sumendæ: visu & tactu quàm lectione ac auditu breuius, ac clariùs cognoscũtur. Paucas tamen aliquas à situ, & connexione, & vsu earum sumptas differentias fusiùs explicare nũc statuimus. Cartilago vel ossibus connascitur, vel partem per se constituit. Quæ ossibus connascitur, nunc ossa inuicem connectit, nunc ossibus tantum appenditur. Quæ ossa ipsa inuicem coniungit, vel per se coniungit, vt in ossibus sterni, pubis osse sacro, & spondylis, & hyoide, & epiphysibus nondum ita inueteratis: vel communium articuli ligamentorum interuentu: vt in costis septem veris cum sterno, in finibus omnium ossium diarthrosi aut synarthrosi iunctorum, vbi

Li. 7. vsu part.

Lib. 1. hist. cap. 1.

Differentia cartilaginum vnde petenda.

est ossium articulis superlita ad motuum varietatem, securitatem, diuturnitatem, & quæ articulis quibusdam velut innatat. Quæ ossibus appensa, aduersus foris occursantes iniurias, quassantes, aut contundentes, tum ossa ipsa, tum seipsa, tum sibi subditas partes communit, & impetus externos, molliter cedendo, eludit: vt quæ costas septem veras perficit, vt multò magis quę costis quinque infernis accreuit, & quæ imo sterno ξιφοειδὴς dicta, quòd ferè gladij modo est acuminata, interdum tamen latescens, nonnunquam bifida: & quæ in imo naso vtrinque, & in medio multiplex, & aures ipsæ, & coccygis pars multa, & spondylorum spinæ, & apophyses transuersæ, & hyoïdis latera præcipuè in mulieribus, & quę omoplatæ basi, & coracoïdi, & acromio, & aliis partibus nudis acreuit. Cartilagines autem in imo naso, ad hunc habent modum: maxima, & crassissima, & duplata ĩ medio ad vsq; ossa ethmoidea, huius imo alia, summo autem, quâ nasi ossa tangit, aliæ duæ tenues alarum æmulæ, quarum imam partem superuectæ insignes duæ dextra & sinistra, in multis ante sectionem perspicuæ, vnguium magnitudine, subcrassæ, quibus cutis adnata, sed magis harum extremo subnata, cartilaginosum imum nasum vtrinque & antè constituit. Quinetiam homo animalium solus os habet paruum, cartilaginosum, colligans clauem cum omoplatę spina, ligamentis quibusdam fortibus, præter communia illa & membranosa, vt securior esset hæc articulatio. Cartilaginosum verò est, quia eminet, & primum occurrit causis externis, frangentibus: quarum impetus cedendo frustratur. Id quoque os Hippocrates & Galenus, simiæ negant: ne putes cartilaginem eam esse, quæ hominibus multis ac simis inter acromion & clauis finem intercedit, vt in aliis quibusdam ossium iuncturis, de quibus paulò pòst. Articulo nanque id os foris incumbit: vt sesamoidea ossa internis manus & pedis digitorum articulis omnibus, & externis manus quibusdam. Adde, quòd non soli fines ossium diarthrosi, aut synarthrosi iunctorum cartilagine leui ad motus liberiores incrustantur: sed etiam harmoniarum pars plurima, quæ scilicet motus edunt obscuros: vt in ossibus carpi & tribus innominatis tarsi, quâ tum secum iunguntur, tum vicinis

Lib. 13. v. par.

Lib. de arti. & cõmẽt in eũ primo.

Lib. 13. v p.

ossibus. Quæ verò motu omnino carẽt harmoniç, vix cartilaginem recipiunt, vti nec suturç, nec gomphoses, nec symphyses: prçterquã in prima çtate, in qua hçc quatuor, harmoniç, inquam, suturç, gomphoses, symphyses aliquandiu cartilaginosç perseuerant, vti & ipsç epiphyses, & epiphyseon cum ossibus connexio, atque adeò ossa ipsa etiam tota. Sunt igitur cartilagine hac, veluti tectorio quodam incrustata in articulis omnibus ossa duo, vnum cauũ, alterum gibbum: idque in his omnibus magis, & minus: vt in articulo genç infernç cum osse temporali, spondylorum apophysibus decliuibus cum accliuibus, costarum cũ spondylis & horum transuersis apophysibus clauis cum acromio & sterno, brachij cum omoplata & cubito & radio, & horum cum carpi ossium ordine priore, huius cum posteriore, huius cum metacarpij ossibus quatuor & primo pollicis, horum cum phalangibus ossium vicinis vsque ad postremas: quibus caro & vnguis pro cartilaginis munimento est, vti acromio & coracoïdi & olecrano & transuersis spondylorum apophysibus, & aliis quibusdam extãtibus ossibus, ligamenta aut multa aut valida pro cartilagine ad munimentum videntur inesse. Similiter res habet in fœmoris totius, vt manus totius partibus. In quibusdam tamen diarthrosibus & synarthrosibus, etiam post coctionem vel putredinem, non facilè apparent cartilagines ob tenuitatem densitatemque parti connatæ, & inseparabiliter cohçrentes: vt in ossis temporalis cauo condylum genç inferioris excipiente, in fine inferno brachij, superno radij, & cubiti, & aliis non paucis. Accessit articulis quibusdam media & velut inter fines ossium cartilaginosos innatans cartilago: vt in commissura tum genç infernç cũ temporali osse, tum clauis cum sterno omnium, & cum acromio multorum, tum cubiti ossis cum carpo, tum cruris condylis cum tibiç glenis: vt eas cruris condylos excepturas augeret. In aliis. vt attritus esset mollior, in gena verò etiam ad motuum varietatem seruire cartilago hçc possit. De qua pleniùs calumniarum depulsionibus diximus. Huc quoque pertinet cartilago, quç synchondrosin constituit & ligamentum cartilaginosum in spondylis, in pube, in media ischij cotyle, & cruris capite, & in medio ge-

nuum articulo: ſed quæ ſpondylos committit cartilago in lumborum parte inferna, eſt ampliſsima ad flexionis & extenſionis magnitudinem. Quin & parte inferna vltimi lumborum ſpondyli in mulieribus paruis præſertim, magna eſt cartilago ligamentoſa: vt os ſacrum foras longiùs excurrens, locum det ampliorem fœtui. In iiſdem recèns fœtis aut parturientibus, cartilago pubis oſſa connectens mollior eſt ac laxior: vt vi parua ſecando, facilè ſeparetur. Cartilago autem per ſe partem conſtituit in vtriuſque cilij tarſo, in quo ſunt palpebræ, & in epiglottide, in larynge toto, in totius aſperæ arteriæ brõchiis omnibus, in cordis baſi media: vnde arteria magna & vena arterioſa emergit. Quæquidem cartilago in minoribus animalibus eſt mollior, in grandioribus durior, in maximis autem, vt elephantis, vel os planè eſt, vel oſſea cartilago. Sic nanque ob naturæ cognationem cartilago, ætatis aut temperamenti ſiccioris occaſione, in os degenerat: vnde xiphoïdes Galeno nunc os, nunc cartilago, vti reuera habet: & acromion Hippocrati os, Galeno cartilago dicitur, quæ cartilaginibus per ſe partem facientibus accenſeri poteſt, vt quę articulis quibuſdam media velut innatare paulò antè dicta eſt, & quæ imo coccygi, & quæ imo naſo gemina, inſignior vtrinque appenditur, & ipſa auricula. Quòd autem cartilagines & ſecum, & cum oſsibus, oſsium modo, etiam diarthroſi articulantur, oſtendunt quæ in imo ſunt naſo, quæ in coccyge imo, quæ in larynge tres ſunt, quę in fine coſtarum ſeptem verarum.

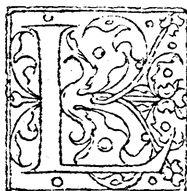
Vſus cartilaginũ duplex. Quin oſſa ipſa cartilaginum interuentu articulari antè probauimus. Ex his, cartilaginum vſus duplex præcipuus apparet: vnus, vt partes quaſdam læues ac politas, ad motuum promptitudinem efficiant, in articulis ſcilicet: alter, vt violentiæ foris occurſantium mediocriter cedant.

Lib. 11. vſ. par. Cartilaginis enim ſubſtantia maximè idonea ad tegendum, & defendendum partes ſubiectas. Non enim poteſt comminui & frangi, vt dura, & friabilia: neque incidi, & contundi, vt mollia & carnoſa. Vſus alios cum oſsibus cõmunes, vt ſuſtinendi, fingendi partis appoſitis, ex ipſarum natura & forma cogitandos relinquimus. De cartilaginibus aſperæ arteriæ ad extimos vſque lobos, & membra-

nam pulmones vestientem, suam retinentibus naturam, Galenum audire satius est, quàm ex eo excerpta huc parũ feliciter adscribere.

DE LIGAMENTIS.

CAPVT III.

Igamentum pars est corporis nostri, simplex, post os & cartilaginem maximè terrestris: & ob id sicca, dura, frigida, quia etiã est exanguis. Hæc pars neruo est similis quoniam alba est ac solida, sed neruus non est, quia penit° ex se insensilis est, nec mouere quicquam potest: & neruo est multò durior, nec à cerebro, nec à rachitide nascitur, sed ab osse, vel cartilagine, vel osse cartilaginoso, vel membrana: & in os, aut cartilaginem, aut musculum, aut partem aliam inseritur. Est verò id ligamentum speciatim & propriè dictum, & cuius naturam hîc explicare statuimus. Interdum nanque generatim & abusiuè ligamentum medicis latius patet, vt etiam quicquid in corpore alterum alteri colligat, ligamentum dicatur: sic cutis reliquarum corporis partium est ligamentum, & per se, & membranarum, neruulorum, venularum, alicubi etiam arteriolarum interuentu. Per quæ eadem cutis subiecto adipi, membranæ carnosæ, musculis, & aliis propè omnibus internis partibus connectitur. Cæteræ etiam corporis partes, sibi inuicem colligatę sustinentur. Peritonæos quoque tunica diaphragmati, hepati, lieni, ventriculo, intestinis, renibus, vesicæ, vtero, venæ tum portæ, tum cauæ inferiori, arteriæ inferiori, epiploo, mesaræo cum lũbis ligamentum est: & subcostalis tunica pulmoni, cordi, pericardio, œsophago, venæ cauæ superiori, aortæ arteriæ cum thoracis spondylis. Et meninges cerebro, cerebrique partibus cum cranio & pericranio vinculum sunt. Sic partes faciei, collique omnes: tum sibi, tum capiti ac thoraci copulantur. Sic partes propè omnes cerebro, & rachitidi per neruos, cordi per arterias, hepati per venas colligantur: & rursum cor omnibus thoracis partibus per tunicas thoracem medium diuidentes, à subcostali exortas, & pulmoni per arteriam venosam, & venam arteriosam.

Lib. 1. & 6. & aliis vs. part. Ortus ligamenti.

Ligamẽtum generatim sũptũ.

Et faucibus copulatur pulmo quidem per asperam arteriã: ventriculus autem per œsophagum. Hepar quoque committitur per venam, portam quidem folliculo fellis, lieni, ventriculo, intestinis, mesaræo, epiploo, pancreis: per vmbilicam autem, & peritonæi portionẽ vmbilico: & in quibusdam hominibus per membranosa quędam vincula, tunicæ suæ & peritonæo communia, cum ipso hypocondrij dextri peritonæo, vti & quorundam lien cum sinistro tum peritonæo, tum rene: & pulmonum tunica interdum cum subcostali, membranosis compluribus vinculis naturaliter cohæret. Vesica autem omnibus cum vmbilico, per vrachum, & arterias vmbilicas geminas alligatur: & vt semel finiam, partes corporis omnes sibi continuæ colligantur, vel aliarum interuẽtu: vt sit verum, omnia ossibus & periostiis per se, aut per aliud, cohærere. Id quoque ligamentorum genus, neruorum quos recipit beneficio, sensus tactorij propè totum est particeps: cum alterum ossosum scilicet, aut cartilaginosum neruis ac sensu, vt dixi careat. De quo hæc sufficiant. Ad propriè dictum ligamẽtum redeamus, quod articulos colligat, & tendones induit, construit, munit. Ex ligamentis propriè speciatimque dictis, quãplurima ab osse in os inseruntur, pauciora à cartilagine in cartilaginem, non pauca ab osse, vel cartilagine, vel membrana, in musculorum capita transeunt. Quæ ab osse in os inseruntur, firmant partim articulos, partim ossa ipsa extra articulos, partim tendones ipsos præsertim longos. Quæ articulos firmant, quædam sunt tenuia, & membranosa, vndique articulum cingentia, omnium articulorum communia: & ea crassiora, tenuiora, robustiora, imbecilliora, pro partis mouendæ magnitudine, paruitate, & partis motuum robore, imbecillitate: quæ cum exploras, sint æquè tensa, vel ęquè laxa. Nam laxitas crassitiem, tensio tenuitatem auget, & mentitur. Alia sunt articulorum quorundam principalium, vel motus robustissimos obeuntium ferè propria, & ea communibus multò crassiora, robustiora, & parte sui maxima rotunda, hisque articulorum partibus vel indita, vel superdata: quibus ex motuum violentia, maius impendebat luxationis, vel affectus alterius periculum. Cõmunia, circunstant articulos, genæ infernæ

Ligamentum propriè dictũ

cum

cum osse temporali, spondylorum in suis corporibus, apophysibus obliquis accliuibus, & decliuibus, costarum cum spondylis, & horum apophysibus transuersis, & cum sterno, omoplatæ cum claui, & brachio, brachij cum cubito & radio, radij cum cubito supernè, & infernè, radij & cubiti cum carpo, carpi osium inter se, & cum pollice & metacarpio, & huius cum prima digitorum phalange, & primæ cum secunda, & secundæ cum tertia: vt in quatuor digitis, sic in pollice, & vt in manus totius partibus, sic in femoris totius articulis omnibus: si magnorum articulorum, aut motus vehementes edentium crassiora, & valentiora intellexeris, & contrariorum tenuiora & imbecilliora. Valentiora enim, quæ occipitis corona primi spondyli glenis iungunt. Adhæc ligamentum validum anticas omnium spondylorum partes adeò exactè colligat, vt plerisque medicorum ea parte coalescere spondyli videantur. Desinit autem ligamentum hoc, parte quidem postica, in tunicam crassissimam meningas duas rachitidis ambientem, antica verò, paululùm vtrinque progressa, inseritur in cartilaginem spondylos iungentem. Spondyli enim omnes, præter primum & secundum, sibi intersita cartilagine iunguntur, & membrana, omni villorum, sed præcipuè rectorum genere prædita, à secundo spondylo ad vsque imum os sacrum, obiter spondylorum medio insinuata. Crassa quoque & densa, & dura, & valida, tamen membranosa, quæ articulos brachij, cubiti, manus, cruris, tibiæ, pedis omnes ambiunt: & manui internæ, & inferno pedi crassiora, densiora, duriora, validiora quàm parti oppositæ ad actionis robur addita sunt. Robore enim magno hi omnes articuli eguerunt: quapropter ligamenta etiam pternę cum astragalo & vicinis ossibus aliis, dura & cartilaginosa, & partim lata, partim rotunda scribit Galenus: & tam valida, vt horum quædam sint νευροχονδρώδη: qualia intus in cotyle & genu intersunt. Valida etiam os sacrum, & ilium, & ossa pubis extrinsecus colligant. Ab osse item sacro, & vicina osis ilium parte, ligamentum forte in spinam ischij, & tuber. Hęc autem communia articulorum ligamenta ex epiphyseos cum osse commissura, non solùm ex superciliis, & condylorum radicibus nasci videntur in

Lib. 13. vs. part.

Lib. 3. vs. part.

Communium ligamẽtorum origo.

quibus epiphysis est. Quò fit, vt quæ crus cum cotyle ambiunt, ex cruris epiphyseos symphysi enata, quadátenus deorsum ferantur, & collum cruris propè totum ambiant, priusquàm ad cotyles supercilia referátur. Propria sunt & crassa, & ferè neruorum modo rotunda: vnum quod secũdi spondyli dentem medio coronarum occipitis interuallo colligat: alterum illi transuersum, à dextra parte primi spondyli ad læuam, quod primo spondylo dentem colligat, & contra dentis duritiẽ rhachitida munit: ipsum quoque articulum brachij cum omoplata, præter tenuia illa & membranosa articulorum ambitui communia, confirmant quatuor: vnum latius à fine acromij in finem coracoïdis, alterum angustius, & breuius, à radice acromij in radicem coracoïdis: duo reliqua, quoniã musculum brachij bicipitem bona parte constituunt, in ligamenta musculorũ differantur. Cubiti apophysin styloide cum carpi osse octauum sustinente ligamentum simile confirmat, id os carpi cartilaginosum colligat ossi carpi ligamentum rotũdum, de quo postea. Ligamentum etiam à cotyles fundo propè toto, præsertim quà pubis foramen spectat rotundum & validum, adipe interspersum, tam latum vt pubis foramen etiam attingat, paulatim contractius & rotundius in medium cruris caput inseritur: durum adeò, νευροχονδρώδες dici queat. Ligamentum quoque alterũ est hoc firmans præualidum, in labro cotyles interno transuersum à spina ilium superna, in summum os pubis ligamentum validum. Tibiæ cum crure diarthrosis parte externa ligamentum habet robustum, & finem musculi lati seu membranosi: interna autem tantùm lata, & tenuia omni articulo communia. Antica molam sed tendonibus firmatam: postica denique communia. Ad hæc tibia cruri alligatur ligamentis tribus, præter membranosa illa & cõmunia, validis & rotundis: in genu nanque interno ligamentum paruum, rotundum, ex canali inter condylos medio prodiens, in adipem genu anteriorem desinit. Alterum cartilaginosum ex reliqua canalis asperitate, in tibiæ eminentem mediam apophysin simile illi, quod à media cotyle nasci nuper dicebamus. Alia sunt ligamenta cartilaginea vtrique tibiæ, cauitati vndique circundata: quæ inuicẽ coëuntia qua par-

12. vsus partium.

13. vsus partium.

Lib. 3. vs. part.

Libro de ossib⁹, & 2. administ.

te cauitatis tibiæ committuntur,validius & cartilagineum illud ligamentum producunt in canalem medium, quod inter duos cruris condylos inseritur,totumque articulum in duas partes diuidit. Sub planta cuti cum adipe ablata, ligamentum latum & validum ab ima pterna,ramosè ossa in omnia primæ phalangis sesamoïdea inseritur ad maximam pedis totius firmitatem. Ligamentum validum latum à basi externa epiphyseos pternæ ad cyboides, & ossis in pedio minimi & proximi principium:alterũ illi subditum,sed exiguũ, à pternæ fine obliquum in partem cyboidis,& ossa innominata. Ad ligamenta hæc articulorum propria referri possunt, tum illud quod acromion committit,cartilagine vel osse cartilaginoso auctum,& firmatum:& quæ cartilagines mobiles articulos quosdam intercedunt(de quibus antè)& tendones musculorũ cruris anticorum epigonatidem complexi,& ipsam tibię affirmantes,& qui pedẽ extendũt duo plantæ subditi, ad scaphoides & cyboides cartilagine sibi implexa firmati:& qui alios articulos ambiunt,aut parte aliqua confirmant: & quæ ligamenta ossibus sesamoidibus augẽtur, & robustiora fiunt,vt capite primo docuimus. Ligamẽta quoque τένοντες, id est tendones dicta,scolicoides dorso gloutiorũ alligãt, li.8.vsus partiũ:quorũ meminit Gal.lib.de sanitate tuẽda. Ligamenta speciatim appellata ex osse in os prodeuntia, ipsaq; ambo ossa sine articulo firmãtia,sunt partim tenuia, partim crassa.Tenuia radium cubito & peronen tibiæ quà interhiant hæc ossa,vbique colligant,& similia his os pubis,& partẽ ischij in foramine iungunt.Talia quoq; spõdylorũ spinas colligant,à supernæ spinæ medio quodã canaliculo subiacente exorta,& in suppositæ spinæ velut lineam quandam à medio ipsius dorso extantẽ inserta,eas cõtinuant tanquam vnum os essent. Musculos quoque dextros à sinistris,aut anticos à posticis, partesque alias quasdã eadẽ discriminant.Crassum autẽ est ligamentũ, & neruosum,& latũ,& durũ mediocriter,& forte super cartilaginẽ in fine spinarũ plurimarũ: per quod etiã omnes spondylorũ spinæ velut vnũ corpus efficiuntur cũ opus est,cooperãte in id mẽbranoso inter spinas ipsas medias ligamẽto nup dicto.Valẽtia etiã & æquè ꝓpemodũ crassa duo,à

coccyge vnũ in iſchij tuber, alterũ in eiuſdẽ ſpinã inſerta. Nec imbecillum quod interna cotyles labra (vt dixi) continuat, & quod claues ſub ſterni vertice ſimul confirmat. Ligamenta hyoidis lateribus cum vicinis eiuſdem partibus non ſolùm membranoſa, ſed etiam cartilaginoſa & rotũda, & cum vtraque apophyſi ſtyloide produxit natura, & cum apophyſibus supernis duabus cartilaginis thyroïdis. Ligamentum eſt rotundum, reuellens os carpi octauum cartilaginoſum, ne à tendone carpum flectente in id os inſerto euertatur. Ligamenta propriè dicta, quæ ab oſſe in os ſine articulo tranſeunt, & tendones firmant ac muniunt, & tutò tranſmittunt, præcipuè in imo cubito, & ima tibia, & digitorum tam manus quàm pedis parte ſima primæ, & ſecundę phalangis. In cubito enim maximum illud & robuſtiſsimum, quod ab oſſe carpi pollicem ſpectante, tranſuerſum ad os carpi minimum digitum ſpectans fertur, annulo cuidam ſimile, ſub quo omnes tendones digitos, & pollicem flexuri tutò deſcendunt. Talia ſed tenuiora, minora, imbecilliora, tamen etiam tranſuerſa, in cubito externo ſeptem, digitos carpumque extendentibus, & in obliqua mouentibus tendonibus deſtinata: vnum tendonibus quatuor digitos totidem extendentibus, & idem cubiti & radij finem connectit: vnum in fine cubiti oſsis commune tendonibus duobus digitos paruos duos abducentibus. Alia duo affixa radio, quorum vnum tendones indicem & medium abducentes continet: alterum eſt tendonis pollicem indici adducentis, aliud in apophyſi cubiti, tendonem carpi extenſorem tranſmittit inſerendum imo oſsi metacarpij: vnum alterum carpum extendenti tẽdoni, aliud validum ad pollicem, per ſinum in imo radio exculptum, tendones duos tranſmittit: vnum in os carpi præcolatum pollici, alterũ in primum os pollicis. Qui verò muſculus toti radio affixus deſcendit, tendone & ligamento tranſuerſo caret: ſed deſinit cum radio in membranæ naturam, prope ipſam radij cum carpo commiſſuram. Carpum verò flectentes tendones, ligamentum tranſuerſum non habent in carpo ſimile prædictis, ſed amplum & validum tegit tendonem carpi supernè flexorem, primi in metacarpio oſsis principio inſerendum, non in os carpi

Lib. 1. vſ. part. & lib. part. admini.

Lib. 10. adminiſt.

primum,vt apparet.Talia pedis tendones muniunt & amplectuntur: digitos extendentes vnum,pedem totum flectentem vnum , tibiæ imæ adnatum ante digitum flexores magnos:duo tibiam pternæ intus etiam colligantia:vti vnum peronam tibiæ, alterum eandem pternæ colligat & subiectos ei parti tendones.Ligamenta vnguium ab osse digitorum vltimo nata,his addi possunt.His ampliora sunt intus,in secunda pollicis phalange,& prima & secunda quatuor digitorum tam manus,quàm pedis:sub quibus flectentes ipsas phalanges tutò feruntur tendones: & per quæ etiam phalanges ipsas flectunt , adiuuante non parum hanc flexionem ligamento paruo & tenui , sed firmissimo , à fine phalangum in partem tẽdonum propinquam inserto.Hoc ligamentorum genus, quod tendones digitis alligat,membranam vocare potes duram,vel ligamentum membranosum,vel tendonum ligamentum,velamen , tunicam . Hactenus ligamenta propriè vocata ex osse in os prodeuntia recensuimus: nunc his similia vsu,à cartilagine ossis vicaria in cartilaginem dicenda.Hæc autem sunt tenuia & membranosa, in finibus costarum notharum,atque etiam verarum,quandiu scilicet ossium sterni commissuræ per ætatem teneram sunt cartilaginosæ. Talia in imo fine coccygis , quandiu etiam eius ossicula cartilagines adhuc sunt.Huc referri possunt propè omnia articulorum communia, & etiam propria:quandiu animal molle adhuc est ac tenerum:quippe cui epiphyses ossium, extrema ad articulum formantes, sunt adhuc omnes cartilaginosæ.Talia cartilagines particularum hyoïdis diu cõtinuant,& cartilagines duas in arytenoïde inuicem connectunt,& cum innominata,& hanc cum thyroïde. Talia denique bronchia asperæ arteriæ omnia colligant dupliciter:quædam scilicet singulorum fines committunt,& circulum absoluunt,alia ipsorum latera, idque non solùm in ipso arteriæ asperæ trũco, sed ramis quoque omnibus per pulmonum carnem numerosissimè distributis:quibus tum cartilaginibus,tum ligamentis omnibus,tunica intus subtensa est,& altera foris superiecta, sed hæc tantùm ad vsque pulmonis corpus exporrecta.Membranarum quoque cordis epiphyses,& pericardios & arteriarum tunica,cor-

Libro 1. administ.

Lib. 1. ad ministr.

Ligamentum propriè dictũ à cartilagine in cartilaginem.

poris substantia ligamento est similis: ob id vt ligamentũ, sic ipsa omnia ossi cartilaginoso, aut cartilagini in cordis capite, seu basi constitutæ alligauit natura, ossi quidem cartilaginoso in magnis animalibus, in ad modum paruis verò νευροχονδρώδει τινι σώματι. Ligaměta etiam ab osse nata, in cartilaginem inserũtur, vt cartilaginosa duo & crassa in genu: vnum, à condyli interni radice interna in cartilaginem genu mobilem externo condylo destinatam, & in tibiæ apophysin subditam. Alterum illi subditum multò crassius etiam obliquum in mediam & cauatam tibiæ apophysin. Ligamenta propriè nuncupata vel ab osse, vel cartilagine, vel membrana, procedunt in musculorum omnium capita cum neruo, ad musculi & tendonis villorum neruosorum robur, ipsa quoque in villos diuisa: horũ pars plurima, ab ossibus ipsis musculorum principio propinquis: quorum enumeratio & longa esset, & obscura lectori myotomen adhuc ignoranti: pauciora sunt à cartilagine vt duodecim laryngis propria. Quidam quoque thoraci, & rhachitæ, à cartilagine costarum & spinarum ligamenta habent, à membrana non pauci: vt. qui oculos mouent septem, qui digitos adducunt lumbrici quatuor, & diaphragma à subcostali mediana. Nam quæ ab eodem duo in lumborum spondylos extenduntur ligamenta, alterius sunt naturæ, & id firmãt, quia nõ in caput, aut prope ipsum immittũtur. Duo autem maximè insignia, in caput musculi in brachio cubitum flectentis, quem ob id bicipitem appellamus, quorum superius & rotundius à supercilio omoplatæ per scissuram super brachij caput descendit: alterũ inferius & carnosius, à coracoïde proficiscitur. Medię quodammodo naturę ligamenta, inter illa tum generatim, tum speciatim appellata, quædam sunt partim ex ossibus nata, aut cartilaginibus: (tamen non in os, vel cartilaginem, vel tendonem, vel musculum procedunt,) partim aliunde nata. Ab ossibus pubis ligamenta nascuntur gemina, sed caua, & receptis insignibus neruis sentientia, vel nerui caui & cauernosi dicenda maximam penis partem constituentia, & quibus spiritu repletis penis riget. Sphincter sedis ligamentum habet validum à tubere ischij. Ab ossibus quoque pubis ligamentum insigne per si-

Ligamenta ab osse in cartilaginem.

num ossis ilium ascendit,& communibus vteri ligamentis à peritonæo natis intextum, vteri cornua validè confirmat. Ligamenta quoque valida, intra cordis ventres inserta, partim ex membranis venæ cauæ,& arteriæ venosæ nata, partim ipsius cordis diaphragmati iniecta: quibus harum membranarum & cordis motus adiuuatur. Ligamentũ quoque moderatum linguę & peni subnexum est, in quem verò vsum libri de vsu partium abundè docent. Ligamentum cum vmbilico, hepati quidem vena vmbilica occæcata, vesicæ verò tum vrachus, tum arteriæ vmbilicæ geminæ, horum vnumquodque peritonæo confirmatum: à quo etiam multis hominibus membranosa sunt ligamenta hepati & lieni: vt à subcostali pulmonibus, à meningibus inter se, & à tenui in cerebri meãdros à crassa in cranij loca non pauca, sed præcipuè in suturas, & pericranion tunicam: quæ etiam oculo est ligamentum firmissimum. Alium ligamenta docendi ordinem, Galeno in administrationibus anatomicis obseruatum sequi potes, vt partium ligamenta simul omnia describas: vt, brachij, cubiti, manus, cruris, tibiæ, pedis, spondylorum, & partium reliquarum: id quod hic etiam locis aliquot obseruauimus. Ex his ligamentis propriè dictis, quæ quidem ab osse vel cartilagine, partibus non sentientibus oriuntur, non sentiunt: nisi horum quædam neruos acceperint, vt quę penem cõstituunt, linguam & penem firmant. Quæ verò ex periostio, membranisque aliis sentientibus oriuntur, sentiunt: vti & quæ ligamenta tendones ad articulos dilatati efficiunt: vt quæ in sterna, epigonatide, digitis, partibúsque non paucis ligamentorum vsum explent, sentiunt. Quæ res imposuit quibusdam putantibus ligamenta vera nunc sentire cùm neruos non recipiant, nec à cerebro aut rhachitide oriantur, nunc non sentire. Ex his perspicuum est ligamentum ligare, munire, vestire: qui tres sunt ipsius vsus præcipui.

14. vs. part. li. 6. vsus part.

Lib. I. admi. anat.

DE MEMBRANIS.
CAPVT IIII.

Embrana pars est corporis nostri simplex, lata, plana, tenuis sed valida tamen, alba, & neruosa, ob id sentiens, & dilatari comprimique citra noxam habilis, sine villis tamē magna ex parte, Hanc Græci nunc ὑμένα, nunc χιτῶνα, nunc μήνιγγα indiscriminatim appellant. Nos membranam semper vocabimus, interdum tamen tunicam, cum partem aliquam vestit: & quæ cerebrum foris integunt, priuatim meningas vocabimus. Hæ porrò intra cranion sunt duæ, tenuis & crassa, à consistentia nuncupatæ. *Tenuis meninx quid præstet.* Tenuis meninx cerebrum omne, anticum scilicet geminum & posticum, atque ab his omnibus ortam rhachitidem totam, & neruos opticos, & alios cerebrales vndique per cranion conuestit, & vasis sanguinis, quibus implexa est, nutrit & temperat. Propterea etiam in cerebri meandros altiùs insinuatur, & in ventres iisdem vasis intertexta, vbi choroïde membranam efficit. *Crassa.* Crassa verò meninx tenui propemodum toti circumposita, vasis etiam intertexta, & quà cerebrum dextrum à sinistro, & vtrunque à postico cerebello diuidit, duplatæ similis. Portiones sui multas & magnas tum in cranium, tum per cranij suturas in pericranium, & per ossa ethmoïdea in nares perque neruorum in cranio inferno foramina, neruis & toti rhachitidi vestiendæ & muniendæ impertitur. *Pericranios membrana.* Pericranios membrana ex meninge crassa, vt dixi, conflata totum cranion ambit, præterquam quà caput collo committitur: naturæ eiusdem cum periostio, id est membrana os vnumquodque propè totum ambiente, sed nomen peculiare ob cranij præstantiam ab eo est mutuata *Tres oculi mēbranæ.* Hæ tres mēbranæ in oculum quoque feruntur, & in eo pericranio quidem fit *Cohærens* cohærens, oculum foris ad iridem vsque integens & capiti affirmans. Crassa verò meninx fit dura oculi tunica, quæ antica sui parte, iā inde ab iride, fit *Ceratoïdes.* ceratoïdes: tenuis denique meninx fit χωροειδὴς seu ῥαγοειδὴς, quæ mox *Choroides seu ragoides.*

ab iride duram, cui toti tota hactenus inhæsit deferens, ac intrò nonnihil exporrecta, ibique relicto foramine, quam vocamus pupillam, reflexa, & quadantenus duplata, in maximum humoris crystallini circulum firmiter inseritur, tota hîc velut striata ac imbricata. Nec hæ tantùm tres membranæ oculo à capite impertiuntur, cohærens vt dixi crassa, ac tenuis, neruum opticum comitatæ: sed ipse etiã neruus opticus in oculi cauitatem simulátque incidit, transmutatus in membranã amphiblistroïde, & retis modo vasis intertextam, & humorem vitreum ambientem ac nutrientem degenerat. Atque etiam præter hanc, quinta est tenuissima, humorem crystallinum, principalissimum vidẽdi instrumentum, vndique ambiens, & quæ splendida, tersa, quæ & transparens, speculi modo obiecta repræsentat: vt illi humor crystallinus, quod vitro plumbum, vel aliud opacum esse videatur. Eadem quoque pericranios, priusquam cohærentem oculi tunicam efficiat seu coniungentem, duplata & cuti subnexa cilium vtrunque facit, & ossa faciei omnia, & genam infernam vbique cõuestit: nisi quà musculos, aut recipit, aut emittit, fitque iam ex pericranio periostios. Quæ verò palatum & oris partẽ aliquam subiungit à neruo quartę coniugationis contexitur: vt quę linguam vestit, & sapores discernit ab insigni portione neruorum tertiæ coniugationis. Quæ verò reliquũ os, & fauces, & epiglottiden, & laryngem, & asperæ arteriæ reliquum intus subuestit, est continua cum interna œsophagi & ventriculi tunica, tenuis, densa, moderatè sicca, villis rectis constans: alia verò membrana foris asperam arteriam amplectitur. Nec sola pericranios tunica est fœcũda, aliarúmque quamplurimarum ceu parens, sed etiam vtraque meninx. Nam vtraque rhachitidem totã conuestit ac munit, ac præter eam neruos quoque omnes tum à cerebro, tum à rhachitide ipsa exortos. Prętér has verò meningas, tertia quædam membrana crassissima, ex spõdylorum ligamentis nata, intus eos subiungens, & meningas duas, totamque rhachitidem vestiens: atque contra motus violentos, & iniurias alias omnes tum internas, tum externas tutò communiens. Foris verò spondylos omnes, vt ossa reliqua præter dentes, alia quędam valens membrana vestit,

Quarta oculi mẽbrana amphiblistroi de dicta.

Quinta oculi mẽbrana.

nata vel ex ipſorum quoque ligamentis, vel ex pericranio hucvſque continuato, à qua ſubcoſtalis quoque & peritonæos proficiſci poſſunt videri. Quapropter etiam Herodotus in lib. cui nomen eſt, Medicus, ſubcoſtalem, & peritonæon à pericranio naſci affirmat: ea ſcilicet per colli ſpõdylos ad metaphreni, & lumborum ſpondylos extenſa, & à thoracis ſpondylis ſubcoſtalem, à lumbaribus peritonæon producente, tunicas omnium quę in toto corpore ſunt capaciſsimas, & quę in partes plurimas ſunt diſtribuendę. Siquidem ſubcoſtalis coſtas omnes, muſculos intercoſtales internos, phrenas, ſternum ſubiungit & ſubtegit: & tunicam largitur pulmoni, aſperæ arteriæ, vti & œſophago, externam pericardio, arteriæ magnæ aſcendenti & deſcẽdẽti, & venæ cauę aſcẽdenti, quandiu ſcilicet vaſa hæc per thoracem feruntur: ſimiliter quoque neruis tum à collo in phrenas, tum à cerebro in ventrem infernum deſcendentibus. Eſt autem tunica ſubcoſtalis gemina, dextra ac ſiniſtra: & vtraquę dum ſibi in medio thorace contigua eſt, cohærens & vnita, à mediis thoracis ſpondylis, ad medium ſternum fertur, thoracémque in duas partes æquales, dextram ac ſiniſtram, diuidit, ceu diaphragma quoddam, & paries medianus. Quà autem coſtas ſuccingit, ſimplex nõ eſt, ſed connata perioſtio coſtas ambienti, vt alia oſſa veſtire ſolet. Sic peritonæos omnibus ventris inferni partibus, tunicam largitur phrenib⁹, hepati, folliculo fellis, qua parte non tegitur hepate, lieni ventriculo, inteſtinis, veſicæ, vtero, renibus, vreteribus, venæ cauæ & arteriæ magnę deſcendentibus, & vaſis ab vtraque ſpermaticis. Eadem quoque duplata, epiploon & meſaræon ramos portæ venæ vtrinque colligans, facit: illud diſsita, hoc vnita, ambo ex ipſius peritonæi baſi orta. Quinetiam parti coſtarũ notharum, & muſculorum epigaſtrij, præcipuè tranſuerſorum, tum carni tũ aponeuroſi ſubtenditur. Epiphyſin quoque à ſe largitur vaſis ſpermaticis in teſtes cum neruulo & muſculo deducendis, & aliis ſperma efferentibus reducendis: quæ à colore rubro tum muſculi illius, tum vaſorum in ſe multorum erythroïdes dicitur, teſtéſque ipſos vndique inuoluit ſua craſsiore propriaque tunica (quam vocant darton & epididymida) circuntectos. Cordis verò

Gal. comment. in lib. 6. Epid.

Subcoſtalis tunica gemina.

Lib. 8. ad miniſt. anat.

tunica tum externa ab ipsius basi orta, tum interna ventriũ parti attensa non occupatæ à mẽbranis, quas os venæ cauæ in cordis ventriculum dextrum, & os arteriæ venosæ in sinistrum obtinet. Quinetiam ipsæ membranarum epiphyses in ore prædictorum vasorum, & epiphyses sigmoïdes arteriæ magnæ & venæ arteriosæ, membranarum numero sunt accensendæ: vti & tunicæ vasorum propriæ, arteriarum quidem & venæ arteriosæ duplices, vti œsophagi, ventriculi, & intestinorum: venarum verò & arteriȩ venosæ, simplices sunt, vt vesicæ vrinariæ, & bilariæ, & vreterum, & vteri. Et musculis omnibus suæ sunt tunicæ, ex neruorum tunica exortæ: aut etiam ex periostiis ligamenta in musculos deducentibus. Sunt & aliæ tunicæ tenues, & in multa sectiles, per adipem partésque alias non paucas corporis totius. Omnium corporis membranarum amplissima est cutis partium subiectarum tegumentum, munimentum, ornamentum: quanquam composita sit ex neruo, carne, venulis, & alicubi arteriolis, sed ante cutim epidermis sensu destituta, ex cutis excremento producta, & toti cuti supertensa: à qua sæpe citra dolorem facilè separatur. Ambabus propemodum æqualis mẽbrana, cuti toti subiecta, interueniente tamen passim adipe quibus inest partibus, alicubi assumpta carne fit carnosa & musculus, vti ostendit musculus latus: alibi neruosa tantùm est, & venarum subcutanearũ vehiculũ: à cuti scalpello acuto curiosè separãda, nõ digitis & vnguibus, ne violetur: quibus tamẽ à subiectis corporibus, vt mẽbrana altera musculos ambiẽte eã separare possunt, quòd illis hæreat tantùm per villos quàm aranearũ fila tenuiores. Pudendo itẽ muliebri inest cutacea quędam epiphysis, nympha dicta, ad ornamẽtum, tegumẽtũ, munimentũ vteri: qualis cutis epiphysis est sũmo peni præputium. Mẽbranæ præter has fœtus in vtero sunt tres, duæ ipsum totũ ambientes choriõ & amnios, allantoïdes inter has angusta hærens: choriõ admodũ crassum & duplex ꝓpriȩ vteri tunicȩ toti intus subnexũ: deinde hui⁹ parti paruȩ subtẽsa allãtoïdes etiã duplex & suptẽsa æquali parti amnij, q̃, vt allãtoïdes, ꝑtenuis & trãsparẽs est. Intra allãtoïde fœt⁹ lotiũ per vrachũ excernitur, vt inter amniõ & fœtũ sudor. Quæ excrementa pariẽdi tẽpore

Cutis.

Epidermis.

Tertia mẽbrana toti cuti subiecta.

3. admini.

Nympha

Membrana fœtus in vtero.

Chorion.

Amnios

Allãtoides lotium recipit.

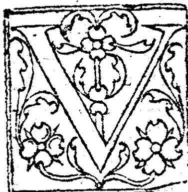
Hip. lib. de natur. fœtus.

5. de vsu partium.

excerni solent, membranis his à calcitrante fœtu ob tenuitatem rumpi solitis. Quæ res idiotis imponit putantibus has fœtum totum non ambire, quòd has etiam in fœtu mortuo in vtero ruptas, & plurimùm contractas sæpe reperiunt. Membrana quoque est quædam instar operculi, in vase paruo venam cauam fœtus cum arteria venosa cõiungente: quæ ad pulmonis vas arteriosum facilè euertitur: qualis gemina ad os est tum vreteris in vescæ capacitatem, tum stomachi bilem excernentis in ecphysin: quò sanguis à vena caua in pulmones affluenter excidat. Hæc membrana natis occæcatur, & coalescit: interdum primo die à partu, interdum paucis pòst diebus: cùm tamen eius totum corpus in vasis cauitate ita pendeat, vt coalescere vnquam posse diffidas. Membranę quoque epiphysis est in ore venæ azygi, vasorúmque aliorum magnorum sæpe, vt iugularium, brachialium, cruralium, trunco cauę ex hepate prosilientis, vsus eiusdem cum membranis ora vasorum cordis claudentibus. Ex his membranis, quædam villos habent: vt venarum, arteriarum, œsophagi, ventriculi intestinorum, vteri, ambarum vesicarum tunicę propriæ, cutis, membrana carnosa, tunica interna asperæ arteriæ epiphyses membranarum in orificiis vasorum cordis, tunica tertia & extima rhachitidis: & harum quædam villorum genus vnum longum, transuersum, obliquum, vel solum habent, vel præcipuum: quædam duo, alia etiam tria: vt clariùs mox, & in ipsarum partium natura audies: aliæ villis carent, suntque in omnem partem papyri modo diuiduæ, & simplices, & vndequaque araneis figura similes: vt meninges, pericranios, periostios, subcostalis, peritonæos, & quas ab his duabus nasci plurimas docuimus, & quæ tres fœtui sunt destinatæ: licet harum non paucæ colligentur tum sibi, tum vicinis partibus per villosa quædam, aut membranosa ligamenta, tum cuti, tum intercedẽti passim adipi, tum musculis, aut partibus aliis subiectis. Quin & ipsa membrana alicubi carnosa magis effecta fit musculus: vt in musculo colli totius & faciei lato.

DE VILLIS.

CAPVT V.

Illi sunt fila quædam oblõga, gracilia, alba, solida, valida, frigida magis, minus, pro natura carnis ipsos ambiẽtis: partim neruosa, & eadẽ sentiẽtia: partim à ligamentis ossosis in minima diffissis, quę sens⁹ expertia sunt. Quę duę sunt illorum præcipuæ differentiæ. Aliæ quoque à situ sumuntur: à quo villi quidam recti, alij transuersi, alij obliqui statuuntur. Recti autẽ vocantur, qui secundum corporis eius cui insunt, longitudinem feruntur. Transuersi qui rectos intersecant ad angulos rectos æquales, vt in tela, & panno subtegmen, stamina. Obliqui amborum medij situ sunt, & ambos si eidem parti insunt (nam sæpe vnicum genus parti inest) intersecant ad angulos inæquales, acutum scilicet vnum, & obtusum oppositum: quales sunt frictionum differentiæ, & musculorum octo epigastrij Galeno. Propria autem villorum omnium actio, est ipsorum in se cõtractio: quæ pro vario villorum situ varium opus efficit. Nam recti attrahunt, transuersi expellunt, obliqui retinent magis, sed aliis duobus adiuti. Retentio enim fit ab omnibus villis simul contractis circa id quod continent: vt in ventriculo, vesica, vtero: sic cor villis rectis per diastolen attrahit, trãsuersis per systolen expellit, quiescit & tractis fruitur omnibus simul contractis, sed præcipuè obliquis. Villi verò cordis multò sunt duriores & valentiores, quàm musculorum, non solùm magis multiplices. Musculis enim soli ferè adsunt vel recti, vel trãsuersi, vel obliqui: nullis duo, aut tria ipsorum genera: quòd ipsorum musculorum singuli, motus singulos ac simplices per se & primò edant: vt Galenus docet libris duobus de motu musculorum, & de vsu partium. Ad hæc musculorum villi sunt neruorum & ligamentorum particulæ: cordi autem & arteriæ, vt œsophago, ventriculo, intestinis, vesicæ vtrique, vtero propria est ac innata villorum species. Villi autem insunt instru-

Qui villi sentiant, & qui nõ · *Dif. villorũ à situ.* · *villi rect.* · *Trãsuersi* · *Obliqui.* · *Villorum actio.* · *Attractio.* · *Expulsio.* · *Retensio.* · *Villi cordis duri.* · *Libro 2. temp.*

Villi insunt partibus animalibus, vitalibus & naturalibus.

mentis partium animalibus, vt neruis, horum coniugibus ligamentis, musculis, tendonibus: partim vitalibus, vt cordi, arteriis: partim naturalibus, vt æsophago, vētriculo, intestinis, venis, vesicæ vtrique, vtero. Villis autem ferè obeunt instrumenta hæc actionem aliquam toti corpori cōmunem, vt animalia, motionem voluntariam: vitalia, caloris natiui custodiam: naturalia, alimentum familiare, vel aliquid aliūd cognatum trahunt: vt ventriculus, venæ, alimentum: vterus semen, vesica bilaria bilem, vrinaria vrinam rectis villis trahūt (sed villi recti intestinis quibusdam sunt ad transuersorum robur, non tractum stercoris) obliquis retinent ad tempus naturæ prǣfinitum, aut donec vel quantitate, vel qualitate, vel vtroque partes ipsas molestent, transuersisque tunc expellunt præcipuè, aliis tamen etiam in id iuuantibus. Quatenus verò alimentum in suum corpus trahunt, idémque retinent. excremētaq; propria expellunt, villis non egent magis quàm carnes viscerum, ossa, cartilagines, & partes aliæ tum simplices, tum compositæ. Villorum situs in musculis qualis sit posteà in myotome audies, ac libris Galeni, vt dixi, de motu musculorum, & vsu partium. In aliis autem instrumentis sic habet: venæ, vesicæ ambæ, vterus, in vnica sua quæque tunica villorum genus omne sortiuntur, sed obliquos habēt pauciores, ac cæteris mistos, ita tamen, vt extimi sint. Sic epiphyses membranarum cordis, & tunica rhachitidos tertia. Aliter autem vbi in duplici tunica genus villorum omne inest. Nam obliqui rectis miscentur in tunica nunc externa, vt in magna arteria: nunc interna, vt in œsophago: nūc vtraque, vt in ventriculo. Oesophagus enim tunica sua externa, & ea carnosiore villos habet tantùm transuersos, interna verò eáque membranosiore, tantùm rectos. Ventriculus habet omnino similiter: nisi quòd vtraque eius tunica etiam obliquos habet, sed omnino paucos. Contrà autem arteria magna: exteriore tunica eáque tenui, qualem venæ habent, villis constat rectis, & paucis obliquis: interiore autem, quæ quintuplo crasſior est, villos solùm trāsuersos est sortita. Arteria venosa venarum, vena arteriosa arteriarum naturam, quòd ad villos attinet, imitatur. Intestina omnia propria vtraque tunica, villos habent tātùm

Lib. 3. fascul. natu.

Arteriæ magnæ villi.

transuersos, in circulum omnino circumactos: rectos autem in sua tunica externa paucos aliquando fines ilei habent, plures colon per cellularum interualla, plures quàm transuersos rectum. Cutis quoque tota villos quosdam à partium subiectarum neruis productos recipit, quibus cũ partibus ipsis connectatur & sentiat: non autem proprios, & sibi destinatos insignes neruos recipit, vt musculus, & aliæ quædam partes sed tantùm neruorum propagines, quia sensu tantùm egebat, non etiam motu. *Cutis villi.*

Quanquam in has propagines multas, multis cutis partibus latè distribuendis, etiam nerui quidam insignes absumuntur, vt in neurotome audies. Sanguini quoque ἶνας seu villos inesse, & ob horum frigiditatem ipsum coagulari, scribunt Hippocrates, libro de carnibus, & Aristoteles, libris historiæ animalium passim, vel hoc argumento, quòd cui sanguinis sunt hi villi vel adempti, vel à natura negati (vt damarum, ceruorum, camelorum sanguini) sanguis ille nunquam à frigido concrescet: tamen hepatis carni sanguinis fonti, vti & pulmonum, lienis, renum, villi desunt: sed villis singulis vasorum rectis trahere, obliquis retinere, transuersis expellere videtur. Villi denique & velut τρίχες, id est capilli, in renibus quorundam præcalidis ab humore crasso gigni, & per vrinas excerni solet. Quidam quoque in dorso infantum setæ similes, lethaliter interdum enascuntur, vt Antonius Beneuenius obseruauit: præterea pili in corde Aristomenis Messenij, hominis astutissimi, authore Valerio Maximo, deprehẽsi sunt. *Sanguini insunt villi.* *Aph. 78 lib. 4.*

Quos si ad pilos potiùs, quàm vilos referre velis, manum non verterim. Nec omittendum quod quanquam meninges & subcostalis, & peritonæos tunica, & quæ ab his nascuntur villis careant, tamen cum vicinis partibus alligantur, vinculis partim villosis & neruosis, partim membranosis.

DE CARNIBVS.

CAP. VI.

Caro quid *Li.2. tēp.*

CAro est pars corporis nostri simplex, mollis, nunc villis prædictis muniendis & nutriendis circunnascens, nunc in aliud vtilis. Ea porrò triplex in corpore nostro inuenitur: vna est rubicunda, villos musculorum neruosos & ligamentosos vndique complexa, contra caloris interni impetum ac vehementiam, & externorum, calorem, frigus, duritiem hos muniens ac fouens, nutriénsque: hæcque sola, quæ musculis scilicet inest, propriè carnis nomine cùm absolutè pronunciatur, venit, ex sanguine mediocriter siccato & gignitur, & in vlcere cauo regignitur. Ob id caro pars multi sanguinis, & calida dicitur: vnde & corpulentia, siue carnis abundantia, ex sanguinis copia nascitur. Hæc caro partem plurimam animalium sanguine præditorum constituit, quantum scilicet eorum est musculus (qui ob id caro Hipp. dicitur, vt in musculis audies) quę in illis maxima turba est: ita vt musculis de corpore sublatis, ossa propè sola relinquantur, non in quadrupedibus tantùm, sed & in volatilibus, & natatilibus. Quāquam hominum, & multarum auium caro frequentius albicat, vti & vitulorum, propter sanguinis vel aquosioris, vel aliter attemperati naturam. Ad hanc quoque carnem reducenda est, quæ in gingiuis, in glande penis, intus in digitorum radicibus, finibus mediis & lateribus, & cuti inest. Ea enim cutis, est velut sanguine præditus neruus, seu inter neruum, & carnem quiddam planè medium, ac si ex mistis vtrisque constitueretur. Sic prędictarum partium velut mistum quid ex neruosa, & carnosa substantia: quomodo & membrana carnosa cuti propè toti subiecta. Quin & plantis ipsis circa lignosos, ac velut neruosos villos suam quandam carnem Theophrastus tribuit. Tu quoque in ferro rubigine exeso carnem contabuisse, villos ob duritiem restitisse deprehendes: ac modo eodem in lapidibus carie exesis. Hanc ipsam propriè dictam carnem malè putauit calumniator,

In fine libri 10. & principio 11. meth. *Primum carnis genus. Li. 1. vs. part.* *Libro 3. meth.* *Lib. 10. temp. Li. 2. temp.*

Auium caro, & vitulorū albicat. *Lib. 1. vs. part.* *Li. 2. tēp.*

Plantis ipsis sua caro adest. *In ferro etiā caro.*

niator, in musculis esse motus voluntarij authorem, primariumque instrumentum: deceptus carne viscerum propria, quæ actionis ipsorum naturalis causa est. Sed hic suum errorē postea agnouit, & à carne ista ad villos neruosos motus voluntarij causam, vt debebat, retulit: vt in suarum calumniarum depulsionibus abundè probauimus. Carnis genus alterum huic finitimum sed tamen diuersum, villos rectos, transuersos, obliquos cordis, ventriculi, œsophagi, intestinorum, vesicæ vtriusque vteri, & si qua sunt alia, his villis cuique propriis prædita ambiens, & his circunhærēs ac circunnascens, & eos muniens contra caloris natiui furorem omnia populantem, atque etiam contra æstum, frigus, & cætera foris occursantia. Ob id ad hoc, & primum genus carnis in iuuene bene carnoso, æstate media, frigidæ aquæ multa perfusio, & tuta est, & calorem ad cutim reuocat. Contrà autem qui sunt graciles, & hoc genere carnis vtroque destituti, calore natiuo hac frigidæ multa perfusione extincto, moriuntur. Eadem de causa Galenus frigidæ potionem in synochis, etiam post humorum coctionem, negat gracilibus multùm (quòd carnosum genus nō habeant aquæ frigiditatem fracturum) ne villos istos naturæ bases præstantissimas offendat. Eadem ratione nō permittit hecticis frigidæ potionem, & balneum licet saluberrimum indicatione sumpta à febri, affectione calida sicca, remedium frigidum humidum, seu aquam ipsam, postulante. Quāquam verò membranis aliis villi non sint, tamen his quandam carnem propriam negare non possumus, cùm sanis & bene nutritis membranæ huiusmodi sint habitiores, & corpulentæ magis: attenuatis verò seu morbo, seu ratione alia, sint tenues magis. Quod & Galenus innuit carnosam substantiam cuique parti suam attribuens, quæ magnitudine variat, etiam si prætereà animans non augeatur, cum substantia verè solida ex semine genitali condita, iis quidem qui inaugentur numero par maneat, cæteris etiam quantitate: spirituosa verò semper tum augeri, tum minui possit. Quanquam eo loco carnosa substantia non secundi huius generis tantùm sed etiam primi & tertij intelligenda sit: quòd hæ omnes, vt qualitate seu temperamento, sic quantitate tota vita sint mutabiles, vt nunc augeri, nūc mi-

Calūniatoris lapsus.

Alterū carnis genus.

Aph. 21. lib. 5.

Gal. ibid.

Lib. 9. Meth.

Lib. 10. Meth.

Initio Lib. 11. Meth.

nui poſsint à ſumendis,admouēdis, educendis,faciendis, ſed in latum & profundum, non etiam in longum, niſi ad iuſtum partium incrementum. Tertium ac vltimum carnis genus eſt propria cuiuſq; viſceris ſubſtātia,quam Eraſiſtratus παρέγχυμα,quaſi affuſionem,alluuiemq; dicas,appellat: quæ viſceris cuiuſque actionis eſt cauſa. Talis eſt cerebri, pulmonum,hepatis,lienis,renum caro,ſeu id totum quod venis,arteriis, neruis,ſtomachis, præterea folliculo fellis quidem ab hepate, vreteris verò à rene adeptis, reliquum manet. Cordis verò caro qualiſnam ſit prius eſt dictum, villis ſcilicet circunnata, non ſimiliter vaſis circunfuſa & circunhærens. Per hanc ergo carnem cerebrum animalem ſpiritum elaborat, pulmo aërem, hepar chylum & ſanguinem, lien craſſum & fæculentum ſanguinem trahit, & ſibi concoquit: renes ſanguinis portionem ſibi nutriēdis idoneam & lotium, quod veſicæ mox tranſmittunt. Caro hæc omnis ceu ſtœbe quędam, & fartura tum viſcerum vaſa firmat, & ſpacia horum media opplet, tum villos ipſos tam muſculorum quàm partium aliarum, quibus villis vndique circuniecta eſt, munit & roborat: ne hi facilè contundātur, aut rumpantur. Adhæc contra frigus & æſtum hæc omnia defendit. Cadēti enim aut cubanti caro fit ſubſterniculum molle, dum verò contunditur, fit operimentum penicillis ſimillimum, cùm vulneratur propugnaculum, cōtra frigus calfacit, contra æſtum eſt vmbraculum.

Tertium carnis genus.

Lib. 12. vſus par.

Carnis viſcerū vſus

DE GLANDVLIS.

CAP. VII.

GLandula, pars eſt ſimplex, ſæpius rara, & mollis ſpongiarum modo, ſed friabilior. Ob id glādulas corpora eſſe ſpōgioſa ſcribit author libelli de glādulis, quem Hippocrati malè attribui teſtatur Galenus, commentario primo in librū de articulis. Multò enim alius erat liber Hippocrati, περὶ ἀδένων, ſeu de glādulis ſcriptus: & idem iam inde à Galeni ætate deſideratus: glandulas tamen quaſdam ad fauces σπόγγους vocari ſcribit

initio lib. 4. Epid. Hippocrates,aut Thessalus eius filius, cui librum hunc vti secundum & sextum , tribuit Galenus libro 3. dispnœæ.

βάλανος autem,id est glans,vel glandula , dicta est quoniam glandem figura referre soleat. Vsus autem glandularum ad humores scilicet ebibendos,quem scribit ille author libri de glandibus, quibusdam conuenit , & fortasse omnibus:sed non est ille solus: nam glandularum genus, & vsus duplex est. Quædam enim densæ,& siccæ sublimẽ vasorum diuisionem firmant, ne rumpantur & findantur. Aliæ autem raræ,humidæ,lacte,semine plenę,vel pituitoso quodam & viscoso humore partes alias irrigant:vt quę sunt in mesenterio,intestina:quæ in faucibus & sub larynge,fauces & asperam arteriam:& hæ venas & arterias recipiunt. Galenus ex Marino,& lib.2. de spermate cap. 15. Imò venas & arterias solùm recipiunt hæ glandulæ, quæ succos animanti vtiles gignunt,sed etiam neruos : cùm aliæ quæ diuisionis vasorum stabilimenta sunt, neruis careant,& ob id & sensu & motu voluntario. Glandulę enim quædam actionem habent nobis ad vitam,aut felicius viuendum idoneam:vt in faucibus saliuares,in mammis lactificæ,in scroto testes seminis genitores : quædam vsum tantùm habent,& eum multiplicem,vt pòst audies,& illæ, vt dixi, acceptis neruorum propaginibus sensificæ, & facultate naturali qualibet robusta præditæ. Hæ sensu tactus vt neruis carent,& facultatibus his naturalibus sunt imbecillis. Vsumque habent præcipuum hæ & consuetiorem,vt vasorum præsertim sublimium per amplas capacitates cũ solis membranis delatorum diuisionem muniant & firment, ne motibus violentis rami à vasorum ceu truncis diuellantur. Qua fine etiã plantis omnibus, quo loco brachiãtur,& in ramos findũtur, natura ceu carnẽ aliquã largiorẽ desuper imposuit,huius diuisionis firmamentũ. Hac de causa conariõ,thymus, & quæ in omẽto posteriore, & toto ꝓpè mesaræo cõsistunt, factæ sunt. Ad tutiorẽ quoq; vasorũ diuisionũ collo,axillis,inguinibus,cubiti curuaturę & popliti,& partibus aliis qbusdam additę sunt,his maiores,aliis minores . Alios aliarũ vsus posteà obiter audies, non quòd hic partium vsus tractare statuerim , absolutos

à Galeno libris de vsu partium:sed quòd in gladulis ad earum naturam vel crassa minerua dicendam, vsuum meminisse sit necesse. De glandulis communia hæc pauca præfatus,particulatim singulas paucis perstringam hoc ordine. In cerebro duæ sunt,vna κωνάριον dicta,quòd κώνῳ,id est pineę nuci figura sit persimilis,à basi scilicet lata in mucronem fastigiata,quę gloutiis innixa,vasorum in ventres diuisioni totæ ac distributioni præsit.De vsu alio in lib.de vsu partium. Altera inter κλινοειδεῖς apophyses,sub meninge crassa,suo foramine medio pituitam per sphenoïdis ibi tenuissimi foramina ex choana in subiectum sinum geminum,& inde in palatū & nares transmittens.Vsum alium in lib. de vsu partium audies. Aliæ sunt permultæ ab auribus ad claues,iugularium tum internarum,tum externarum, & arteriarum carotidum firmandis diuisionibus destinatæ.Duæ quatuor Herodoto in faucibus intimis,ad œsophagi initium, seu ad isthmum, & communem œsophagi, & asperæ arteriæ duorum velut marium parietem, inter laryngen,scilicet ac palati foramina:glandibus & amygdalis purgatis similes,quas παρίσθμια,& à situ opposito ἀντιάδας,& tonsillas (vulgus amygdalas) vocant. Duæ item ad laryngis radicem,asperæque arteriæ initium, vtrinque vna: quæ interdum ob magnitudinem in vnam abire videntur. Duæ etiam interdum œsophago substratæ ad primam asperæ arteriæ in thoracis initio diuisionem: & hæ saliua crassa, lenta magis,minus, œsophagum, asperamque arteriam,& oris partes omnes irrigando, siccari prohibent, pituitamque ex cerebro delabentem, vt reliquæ propè omnes absorbent & ebibunt spongiarum modo: ne in pulmones, & ventriculum, & partes alias magno nostro incommodo irruat. Thymus sub summo sterno in nuper natis animantibus ob vasorum ex mollicie imbecillitatem est maximus:increscentibus autem, quia vasa per siccitatem fiunt firmiora,decrescit, ita vt vix eius vestigiū in iuuenibus appareat.Sunt & glandulæ multæ per membranas thoracis capacitatem in duo diuidentes. Quæ omento posteriori sub ventriculo insunt plurimæ, & quæ toti propè mesenterio iam inde ab ipsius medio interspersæ sunt,vasorum ibi sublimium diuisionem firmant,& hu-

Ordo glādularum.

Lib. 3. aliment.

more lento & pituitoso intestina irrigant. De glandulosa pylori substantia in quibusdam animalibus, in lib. de vsu partium dicemus. Prostata glandula est insignis inter vesicam virilem, & colli vesicæ Sphincterem sita, antè & pòst compressa, lateribus autem in rotundum eminentioribus, meatum vrinæ & semini communem incœptura & irrigatura, in eumque vasa semen deferentia ex testibus immissura foraminibus posticis, propinquis quidem, sed tandem in caruncula quadā eminente in vnum coëuntibus. Testes glandibus accenset Galenus, easque semini perficiendo destinatas probat, vti & renes nonnulli glandes pronunciant, imo & cerebrum ipsum totum, quia molle & friabile, glandibus annumerat qui librum scripsit de glandulis. In extremo etiā pene glans est, aut caro glandosa seu glās carnosa: ob id glādibus aut carnibus attribui potest, vt gargareon. Glandulæ in mammis mulierum sunt plurimæ & maximæ, præsertim dum lac habent, puellis enim iunioribus, vti & viris, minores sunt & duriores. Et quando lacte carent, contrahuntur & densantur, fiuntque similes spongiis σκιλλιζωμέναις, id est, vinculo circundato contractis, & coactis, vt humor omnis exprimatur.

Lib. 3. alimēt. Li. de vs. par. 14

Lib. 3. aliment.

DE PINGVEDINE.

CAP. VIII.

Τὴν πιμελὴν, id est, pinguedinem καὶ τὸ στέαρ, id est adipem, ambo quidem oleosa Græci interdum separant, quòd illa sit humidior, oleo vetustate longa incrassato similis ex animalibusque humidioribus, vt sue, oue plurima, hoc sit crassius multò & siccius: & ob id fusa solet difficiliùs concrescere, promptiùs ex terrosis magis animalibus, vt bubus, capris plurimum: interdum confundunt, & nunc de hoc, nūc de illa nomen vtrunq; indiscriminatim pronūciāt: & nos hāc substantiā, nunc adipē nūc pinguedinem vocabimus. Adeps fit ex sanguinis portione pinguiore & tenuiore & aërea magis, per tenues vasorum præcipuè venarum tunicas euaporante, & à partium exan-

Ibidem.

Lib. 11. simpl.

Adeps vnde.

Lib.16. de vsu part. guium, ob id frigidarum vt multarum membranarum contactu, coacta & concreta, & affusa siccis corporibus & tenuibus, vt ipsa perpetuò pinguedine natiua humectet: ne in diuturna inedia: aut vehemēti labore, aut à calore immodico siccescant & durentur. Quoniam igitur à frigido concrescit adeps, à calido soluitur & dissipatur, & quæ animalia sanguinem habent etiā mediocrem, quò frigidiora sunt eò pinguiora euadunt: ob id mulier viro esse solet obesior, quòd ea sit viro imperfectior seu frigidior: vt probat Gal. lib. 14. de Vsu partium. Contrà verò circa cor & internum pericardium, & arterias, & hepar, & venas, & partes alias præcalidas pinguedo non coït, aut saltem pauca, & dura. Peritonæos est adiposa, quâ ventriculum & lumbos attingit, fundum quoq; ventriculi quibusdam intus est adiposum intestinorū modo. Intra cranion tamen adeps non concrescit, etiam si frigidum id est, & membranis duabus circundatum, & passim intertextum tenui meninge ac etiam intra ventres, choroïde. Fortè quòd membranę hæ vasis amplissimis & sanguine plurimo calidissimoq; ad cerebri frigiditatem temperandam repletis abūdant: aut quòd intra ventres & totam cerebri substantiam spiritus animalis (quæ res est purissima, tenuissima, planè ignea) est plurimus: aut quod vaporum excrementosorum à toto corpore in illud elatorum copia, prohibetur adipis generatio. Adhæc cerebrum quamuis est frigidum, aëre tamen æstiuo & meridiano est calidius, minus tamen calet q̄ cor, omnium quæ in nobis sunt calidissimū, cui adeps accrescere solet. Sed nec cerebrum ipsum adeps est, licet adipi & colore & consistentia simile sit, tamen adipe minus est humidum, neque calfactum liquatur, vt omnia à frigido concreta. Imo cerebrū Hippocrati, quia minimum habet pinguedinis, plurimum verò κολλῶδες & glutinosi, à calido exuri nō potest. Membranis testium eadem ex causa non adest, vt nec pericardio, nec ligamentis articulos ambientibus aut tendones. Cæteris propè partibus adeps accrescere, & allini solet, modo animal probè nutriatur: vt sanguinem bonū habeat largum, vel saltem moderatum. Hinc musculorum non modò membranæ ambientes, sed interna quædam spacia sunt adiposa: & linguæ propria ca-

Libro de carnibus.

ro in obesis animalibus adipe interlinitur, & ventriculo quoque interno adeps, vt intestinis præsertim crassis, sępe etiam foris in iisdem crassis animalibus accrescit. Plurimus tamen internæ sub cuti membranæ (quam in facie & collo carnosam, alibi neruosam & exanguem esse constat) adnascitur in toto corpore, si frontem & scrotum exceperis: nec parcior inter duas mesaræi tunicas sæpe nascitur, vti & duabus omenti membranis passim agglutinatur, è regione scilicet vasorum: non autē medio inter ipsas spacio, & membrana planè tenuissima, sed densa tegitur: ita vt nec cultello deradi, aut fusa effluere queat, nisi fracta prius araneosa hac membranula etiam vasa tegente. Hic verò adeps, & si quis partibus aliis adnascitur, causam generationis quam diximus habet. Eo autem, vt carne, abutitur natura ad partium subiectarum tutelam, non modò contrà foris occursantia, æstum, frigus, quassantia: sed etiam continendum diutius calorem natiuum coctionis authorem. Alia est adipis species hac multò crassior & durior, partibus diutius aut valentius mouendis intersita nunc sola, nunc cum humore crasso & lento, qui in multis quoque articulis & ligamentis articulorum & tendonū, & sub mēbrana carnosa, & alibi passim munus adipis explet, hoc est, partes atterēdas illinit, & moueri promptiores reddit, ac siccari prohibet. Talis est adeps sub oculo plurimus, & paulò solidior: talis in cotyle & genu, adeps quoque durior in media renum cauitate. Spondyli quoque omnes à connexione, quā parte anteriore habent retro progressi, paulatim à sese diducuntur, locum verò medium omnem refertum habent humiditate crassa, viscosa, alba, simili ei quę per alios propemodum omnes articulos est dispersa. Quæ humiditas partibus omnibus expeditè mouendis est communis. Tunicæ item rhachitidis tertię humor viscosus circunfunditur, vt tunicæ spondylos colliganti, & articulis omnibus, & linguæ & laringi, & meatui vrinario, & oculis pinguedo, in summa omnibus quę moueri assiduè oportebat. De humiditate illa meatum vrinarium, & eundem seminalem irrigante, & alio simili in muliere, Galenus libro decimoquarto, vsus partium abundè agit.

Lib. 2. temp.

Libro 13. vs. part.

Ibidē multò pòst.

DE MEDVLLA.

CAP. IX.

Edulla, pars est corporis simplex, humida, mollis, pinguis, dulcis, neruorũ, ob id sensus expers, familiare ossium alimentum. Quapropter in magnis ossium magnorum cauitatibus continetur, in paruorum autem cauernulis (quæ etiam magnis insunt plurimæ) humor albus, proprium cuique ipsorum alimentum. Fortium verò & ferorum animaliũ ossa, vt sint robustiora, cauitatem & in ea medullam aut nullam, aut omnino exiguam habent. Contrà verò mansuetorum & imbecillorum ossa, multùm & caua sunt & medullata. Gignitur hæc medulla ex sanguinis parte crassa, in ossium magnorum quidem cauitates per venas insignes illapsa: in paruorum verò cauernullas exilibus venis in ipsa, aut periostios membranas desinentibus. Sic & lumborum spondyli intus sunt foraminulenti, vt venas sui nutrices recipiant. Hæc autem medulla est propriè appellata. Quæ verò μυελὸς νωτιαῖος, & ῥαχίτις vocatur, malè nomen id medullæ accepit, ob id solùm quòd in ossibus nempe spondylis contineatur, & colore sit medullæ similis: iisdem ex causis & cerebrum quãdam esse medullam putarunt, cũ tamen propriè dicta ossium medulla sit dorsali & cerebro humidior, mollior, dulcior, pinguior, iucundior. Omnia tamen hæc liberalius sũpta, sunt nauseabunda. Cæterum de dorsali medulla & cerebro posteriùs agam fusissimé. Est præterea in gena inferna, & amplior in superna, è regione molariũ humor albus crassus, glutinosus, eorum dentium familiare alimentum ibi à natura sepositum, ex vasis cum neruo tertię coniugationis descendentibus. Adhæc in cauitatibus amplis ad superciliorum interualla, in osse frontis inferno materia glãdulis persimilis multa est collecta, quę olfactum iuuare vi-

Lib. 11. vs. part. *Ossa animalium ferocium solida.* *Medullæ origo.* *Gal. libro de ossibus.* *Lib. 11. simp.* *Li. 3. aliment.*

deri poteſt. In cornigeris autem animalibus, multò ampliores ſunt hæ cauitates cornuum cauitati continuæ ſimili materia plenę, quam vaſa per foramen oculo propinquum in oſſe frontis nutrit, & auget ac recreat.

IACOBI SYLVII

Iſagoges Anatomicæ Libri primi,

FINIS.

IN HIPPOCRATIS ET GALENI LIBROS ANATOMICOS

IACOBI SYLVII REI MEDICÆ apud Parrhisios interpretis regij Isagoges anatomicæ,

LIBER II.

PROOEMIVM.

Ominibus nouis in quibusdam partibus præcipuè venis, arteriis, neruis, musculis lusimus, Hippocratem Galenumque imitati, ad orationis breuitatem simul & rei perspicuitatem. Quibus summis medicinæ parentibus si in mentem venisset dictarum partiũ saltem insigniores propriis nominibus à substantia, vel accidente aliquo rei propinquo, aut etiam remoto sumptis donasse (quod in aliis quibusdã facere non sunt grauati) hoc labore caruissemus. Ossa siquidem propè singula, & ossium partes quamplurimas, atque adeò ossium cõmissuras, & quorundam ossium congeries nominibus idoneis discriminauerunt: qualia sunt ossium quidem ipsorum, μέτωπον, βρέγμα, ἰνίον, σφηνοειδὲς, λιθοειδὲς, σπόνδυλος, ὠμοπλάτη, κλεῖς, βραχίων, κερκὶς, πῆχυς, πλευρὰ, ὀστοῦν ἀνώνυμον, μηρὸς, ἐπιγονατὶς, κνήμη, περόνη, ἀστράγαλος, πτέρνα, κυβοειδὲς, σκαφοειδὲς, σησαμοειδὲς. Partiũ verò in ossibus hæc, κεφαλὴ, κόνδυλος, αὐχὴν ἢ τράχηλος, κοτύλη, γλήνη, ἀπόφυσις, ἐπίφυσις: & vtriusque harum nomina quamplurima, μαστοειδὴς, γραφιοειδὴς, ἢ στυλοειδὴς, ἢ βελονοειδὴς, πτερυγοειδὴς, ζυγοειδὴς, ὀδοῦς, ξιφοειδὴς, ἀγκυροειδὴς, κορακοειδὴς, ὀλέκρανον, ἄκανθα, κορώνη, ἢ κόρωνον, τροχαντήρ. In ipsa quoque ossium commissura nominibus variis luxuriauerunt: huiusmodi, σύμφυσις, & eius differentiæ tres, συγχόνδρωσις, συννεύρωσις, συσ-

ϐάρχωσις. Et Ἄρθρον, cuius differentiæ διάρθρωσις, συνάρθρωσις, & illius, ἐνάρθρωσις, ἀρθρωδία, γίγγλυμος, huius γόμφωσις, ἁρμονία, ῥαφὴ, & ea λαμβδοειδὴς, ὀβελιαία, λεπιδοειδὴς, στεφανιαία. Ipſa quoq; iuncturæ vitia nominibus diſcreuerunt, παράρθρημα, ἐξάρθρημα, & vnionis ἀγμὸς, περινδών: & alia non pauca in medendi Methodo de ſolutione continui in oſſe conſcripta. Oſsium denique quorundam claſſem aliquam ſuis nominibus illuſtrarunt, vt omnium capitis oſsium κρανίον: genæ ſupernæ & infernæ, γένυς ἄνω καὶ κάτω. Et dentium (nam hæc oſſa quoque ſunt) quidam τομεῖς, alij κυνικοὶ, alij γόμφιοι dicti ab illis ſunt. ὑοειδὴς, στέρνον, κάρπος, μετακάρπιον, φάλαγξ, τράχηλος ἢ αὐχὴν, νῶτος ἢ μετάφρενον, ὀσφὸς, ὀστοῦν ἱερὸν ἢ πλατὺ, κόκκυξ, ὀστοῦν ἀνώνυμον, in quo ὀστοῦν λαγόνων, ἰσχίον, ἥβης, ταρσὸς ſeu ὀστᾶ ἀνώνυμα tria in pede, πεδίον. Quin & harum paruarum claſsium cōgeries quodam generali nomine ſepararunt: σκέλος enim his crus, tibiam, pedem complectitur. Et ſæpe χεὶρ, ſæpius ὅλη χεὶρ brachium, cubitum, manum extremam. θώραξ, ſternum, claues, coſtas, dorſum: ῥάχις collum, dorſum, lumbos, os ſacrum, & coccygen. ὀδοὺς dentes omnes. Nec iis ipſis contenti omnium ſimul oſsium ſyntaxim σκέλετον appellauerūt. Cæterum in cartilaginibus hac nominum varietate minùs luxuriarunt, quòd hæ, oſsium quibus adhęrent magna ex parte nominibus ſatis paterent: quæ verò per ſe & ſine oſsibus ſunt, etiam nominibus ſuis ſunt inſignitę. ταρσὸς in oculorum ciliis: ἀκρώμιον in clauis & omoplatæ commiſſura: βρόγχιον in aſpera arteria, cuius ſumma pars λάρυγξ, & in ipſo cartilagines tres, θυροειδὴς, ἀρυταινοειδὴς, ἀνώνυμος, & his incumbens ἐπιγλωττὶς. Reliquæ huius partis cartilagines σιγμοειδεῖς vel σιγματοειδεῖς, & interdum βρόγχια. Quin & harum in ipſa aſpera arteria cōgeriem nunc βρόγχον, nunc τραχεῖαν ἀρτηρίαν vocauerunt. Ligamenta quoque per articulos & partes alias ab ipſis colligatas, aut quibus inſiderent diſtinxerunt, rarò proprijs nominibus ſeparauerunt: præterquam dum alteri materiæ commiſcentur, à qua dicuntur χονδροσύνδεσμοι, νευροσύνδεσμοι, νευροχονδροσύνδεσμοι. Membranas curioſiùs ſeparauerunt his nominibus, περιόστεος, & huius ſpecies vna περικράνιος, περικάρδιος, περιτόναιος, μεσαραῖος, ἐπίπλοος, ἐρυθροειδὴς, δέρτρα, ὑπεζωκυῖα διαφράττουσα τὸν θώρακα, μῆνιγξ λεπτὸς καὶ παχὺς (quanquam omnem mem-

branam etiam significet) χωροειδὴς, χώριον, ἀλλαντοειδὴς, ἄμνιος. Partibus cæteris similaribus, quam nominum differentiam certè paucam imposuerunt, ex præcedentibus harum capitibus repete. Quibus verò aliis nominibus partes alias ventre inferiore & superiore & cranio cōprehensas distinxerunt, posteà in ipsarum tractatione audies. Nūc mihi dicenda illorum diligentia, sed minus solicita in venarum, arteriarum, neruorum, musculorum distinctione idoneis nominibus facienda. Venam appellarunt μεγάλην quidem, quæ ex sima hepatis oritur parte, quam partem & venam, πύλας & πύλας ἥπατος vocarūt: Alij τὴν ἐπὶ πύλας φλέβα: alij φλέβα μεγάλην ἐπὶ πύλας, vt lib. de anatome venarum. Alij στελεχιαίαν, vt lib. 6. administ. anat. & lib. 6. locorum affectorum cap. 4. quòd sit aliarum velut quidam truncus, vti caua vena aliarum οἷον πρέμνον, bis lib. 6. de placit. Hip. & Plato. & initio lib. de Anat. venarum. Venam hāc alteram ab hepatis gibba parte natam, nunc μεγίστην, vt in anat. venarū: & in libello de formatione fœtus: nunc κοίλην, à præstantia & magnitudine cauitatis in lib. iisdem, & alibi passim: nunc ἡπατῖτιν, vt lib. iisdem: quo nomine Hipp. lib. suo de Ossibus appellare videtur axillarem: quod ei iungat ὠμιαίαν, tamen cauā venam ab Hipp. vocari ἡπατιτίδα scribit Gal. lib. de formatione fœtus. Adhæc appellarunt σφαγιαίαν in corde, ἄζυγον, quæ costas octo inferiores thoracis vtrinque nutrit. Præterea σφαγιτίδα, id est iugularem, & ὠμιαίαν, id est humeralem, quam & κεφαλικὴν vulgò dicimus. Galenus verò sæpè τὴν ἔξω φλέβα, vt ei suppositam τὴν ἔσω φλέβα, & τὴν κατ' ἀγκῶνα, καὶ τὴν ἐν ἀγκῶνι φλέβα vocauit Hipp. & Gal. lib. 2. rationis victus acutorum. Eandem quoque φλέβα διὰ τῆς μασχάλης, & ἀπὸ τῆς μασχάλης vocat Gal. in anat. venarum. Ad hæc σπερματικὴν tum venam, tum arteriam, & in lumbis quoque cauam & aortam: vbi vtrunque in aliud vas diuiditur, λαμβδοειδῆ vocat Actuarius, à forma literæ λ: quam diuisionem ν elemento pulchrè comparat Galenus libello suo de anat. venarum. ἰγνῦτιν quoque venā poplitis, vt σφυρῖτιν venam malleoli vocare potes non solum illam quæ κατ' ἰγνύας vel παρ' ἰγνύαν & ὑπ' ἰγνύας fertur: hanc κατὰ τὰ σφυρὰ vel παρὰ τὸ σφυρὸν, καὶ παρὰ τὸν ἀστράγαλον, & ἐπὶ τὸ σφυρὸν, libr. de anat. venarum, de curat. morborum: per

phlebot. quam & σαφῆναν vulgus vocat, quòd sub cute sita se prodit. Venas quoque aliquot per cutim modicis interuallis sparsas, Galenus vocat σποράδας, libr. de anat. venarum, & libr. 3. administr. anat. Arteriam itidem maximam cum Aristot. ἀορτὴν, principem & aliarum omnium velut truncum quendam seu ἀνάλογον στελέχει φυτοῦ lib. de anat. venarum, vnde & στελεχιαία vocari potest, vti & vena porta. Alij ἀρτηρίαν μεγάλην vocant ibidem. καρωτίδα quoque vocant eam quæ per collum festinat in cerebrum: quæ compressa aut obstructa, κάρον id est somnum quendam profundum excitat.

Neruos autem parium numero & ordine distinxerunt: magis tamen etiam quosdam nominibus à consistentia, vel actione, vel accidentium aliò sumptis separarũt: vt μαλακοὺς id est, molles. αἰσθητικοὺς sensorios, κινητοὺς seu κινητικοὺς motores, & ex mollibus seu sensificis, primos ὀπτικοὺς id est, visorios γευστοὺς seu γευστικοὺς gustatorios, quos etiam absolutè μαλακοὺς vocant: ἀκουστικοὺς auditorios: φωνητικοὺς vocales, & παλινδρομοῦντας, id est recurrentes vocat libr. primo locorum affectorum, & alibi passim.

Musculos quoq; μασσητῆρας, id est mansores vocauit Hippocrates, quorum nomine etiam κροταφίτας, id est temporales comprehendit. Musculum quoque masseteri contiguum in ore latentem vocat Galenus, & ei subiectum, rotundum: his omnibus & toti collo superpositum πλατὺν seu latum vocat, & interdum τραπέζιον, quòd sit propemodum triangulus: δελτοειδῆ quoque vocat eum qui brachium tollit, à Δ triangulari figura, quem etiam ἐπωμίδα, à situ in omoplata nominat: ῥαχίτας quoque ῥάχεως ipsius musculos: διάφραγμα musculum quendam nominauit, qui ventrem infernum à superno separat: musculorum octo epigastrij rectos duos, trãsuersos totidem, obliquos quatuor. σφιγκτῆρας duos, vnum qui collum vesicæ, alterum qui sedem cõstringit. In femore item omnium in nobis musculorum maximum: paruos, caput extendentes, & circum agentes vtrinque quatuor. Alios distinxit situ magis, aut actione: vt cruris anticos, posticos, laterales, seu internos & externos: tibiæ in γαστροκνημίᾳ seu sura, & in ἀντικνημίῳ pedis supernos & infernos. In lumbis intus ψόας. Inter costas μεσοπλευρίους vo

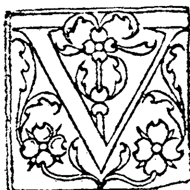
cat:in omoplata eam tollentes,deprimentes , antrorsum aut retrorsum mouentes:in brachio ipsum flectentes , extendentes,tollentes,deprimentes:cubitum flectẽtes , extendentes & carpum & digitos:præterea in latus mouentes & ad pronum& supinum.In thorace ipsum dilatantes, contrahentes:collum & caput flectentes,extendentes, obliquè mouentes,laryngen claudentes,aperientes, & genam infernam. In hyoide ipsum firmantes . In lingua ipsam omni differentia motus id est sursum , deorsum , antrorsum,retrorsum, dextrorsum , sinistrorsum mouentes: similiter in labiis.In oculo tollentes , deprimentes intro, foras mouentes,circũagentes.In cilio superno ipsum tollentes deprimentes.Quas musculorum differentias generales,à motus specie & situ sumptas, nos quoq; sequimur. Sed , quoniam vna harum musculi sæpe quamplurimi cõprehenduntur,memoratu difficiles si numero tantum ordinati;distinguantur:dicentibus nobis primus , secundus, tertius &c.sumus coacti ad rei euidentiã & memoriç prõptitudinem,nomina horum plurimis imponere , plurima præcipuè in venis & arteriis sumpta à parte, quam adeũt: vt in musculis multa à parte cui infixi inhærent,vt brachiæus,tibiæus,peronæus.A figura quoque,vt maiores nostri sic nos non paucos vocauimus, vt trapezion in collo subditum lato,quanuis hunc latum Galenus trapezion vocat, quia etiam sit propemodum triangulus:quia tamẽ lati nomine satis esset cognitus , hoc nomen ad alterum illi subditum eadem figura præditum transtulimus, scalenũ quoque eum in collo vocauimus,qui,cùm triãgulus esset,omnibus tamen lateribus erat inæqualibus:rhomboïdem verò illum,qui omoplatam sursum & retrorsum mouet, & alios similiter ratione aliqua nos à figura nominauimus: & similitudine rerum externarum:vt, serratos in thorace q̃ inæqualem serrarum modo haberent cum costis , & inter eas spaciis connexum.Soleum quoque in sura,&in eadem geminos,in planta & palma lumbricos,& alios simili ratione:sic& à magnitudine magnos,paruos,latos,angustos,lõgos,breues:à substãtia,carnosos,neruosos,membranosos: à capitum numero,vt bicipitem in brachio , tricipitem in crure & pede.Vẽtriculum quoque,hepar, lienem, venam,

& partes cæteras, anticam, posticam, supernam, infernam, internam, externam, dextram, sinistram, sæpe ad sermonis breuitatem vocabimus, partem eius anticam, posticam, &c. significaturi non partes ipsas plures, quarum vna sit antica, postica &c. In quibus positionum nominibus ambiguitas sæpe apud scriptores idoneos contingit, pro situ vario partiũ nobis proposito. Quæ omnia Ruffus Ephesius multò curiosiùs variis nominibus distinxit in Onomasiis. Nos quoque locorum differentias in venarum, arteriarum, neruorum distributione, ad orationis breuitatem perspicuam sic expressimus. Ab his enim ramos aut surculos dicimus amitti, quando ex illorum parte anteriore prodeũt: remitti, quando ex posteriore: dimitti, quando vtrinque & è regione: submitti, quando vtrinque, sed alterius, vt vna sobo les superior, altera inferior esset: promitti, à dextro latere: permitti à sinistro: emitti sursum: demitti deorsum; seu ad partes supernas & infernas soboles distribui. In partib⁹ cæteris hæ locorũ differẽtiæ antè retrò, sursum deorsum, dextrorsum sinistrorsum, intus foris, variant multũ apud anatomicos scriptores, vt interdum corpus rectũ spectare videantur, interdum prostratũ. Sic & Gal. lib. de anat. vteri scribit, vterum terminari vesica, & intestino recto, illa quidem supra, hoc verò infra: tamen paulò antè superiorẽ vteri partẽ esse fundum, inferiorem ad pudendum vergere scribit. Internum quoque quod corporis centro accedit, externum quod cuti propinquat fere vocamus, tamen in artubus aliter. Nam internũ brachij aut cruris, quod reliquum brachium aut crus respicit, externũ contra. Sic Hippocrates os brachij & cruris intus & post simum, foris & antè gibbum scripsit. Similiter cùm venam ὠμιαίαν, id est humeralem vocat Galenus τὴν ἔξω, id est externam, & ei oppositam τὴν ἔσω seu internã, & condylũ brachij externũ radio articulatũ, internum verò cũ nullo osse totum articulari dicit. Et apophysin cubiti minorẽ vocat priorẽ, maiorem verò posteriorẽ Galenus lib. de ossibus. Manus media inter pronam & supinam statuatur, & ad hanc figuram respiciẽs eius partem internam nomina, & externam oppositam: si verò manus prona statuatur, internum manus ad pollicem est, externum ad paruum digitum.

Locorum differẽtiæ in venis, arteriis, neruis.

DE VENIS ET ARTERIIS.

CAP. I

Ena,vas eſt ſanguineum, arteria ſpirituoſum, quòd largiorem illa ſanguinem,hęc ſpiritum comprehendat.Qua ratione Galenus ventrem cordis dextrum quidem ſanguineum, ſiniſtrũ verò ſpirituoſum vocat. Vtrunque tamen vas ex ſeminis ſubſtantia genitum,villis triplicibus contextum eſt:vena autem in tunica vnica, arteria verò in duabus,quarum externa tenuis, villis rectis & paucis obliquis complicatur:interna autem quintuplo craſsior,ſolis tranſuerſis cõſtat:ob id tota arteria ſextupla venæ.Herophilo rectè dicitur. Venarum nomine etiam arterias comprehendebant veteres, quo ſenſu Plato in Timæo venas à corde producit,quanquam philoſophis cor primum gigni & fons eſſe venarum, arteriarũ & neruorum putatur,lib.de formatione fœtus: vbi tamen Gal. venas ante hepar & cor gigni, & hepar ante cor probat. Vena omnis ab hepate prodit,ſimo quidem porta, gibbo autem caua, vtraque in eo tenuiſsima & rariſsima. Nam quæ vena fœtum in vtero vmbilica educat, natis contracta pro vena fit ligamentum hepati ad vmbilicum, & interuentu peritonæi etiam ad phrenas. Vena autem arterioſa non ſimpliciter vena eſt, nec ab his ſed à dextro cordis ventre oritur, & ſolis pulmonibus nutriendis deſtinata eſt.Renalis autem tum vena, tum arteria etiam integra in renibus manet,non autem vt vas commune per ramos diuiditur,ſicuti quidam falſò ſcripſerunt, quemadmodum in renibus poſtea audies.

Li.6.Placit.Hip. & Pla.

Vena porta,Caua. Vmbilica fœtum in vtero nutrit.Vena arterioſa. Vena renalis & arteria.

DE VENA PORTA.
CAPVT II.

Enæ portæ radices numerosæ à totius ſimę hepatis ambitu in ramos quinque, plures, paucibus concurrunt, hique mox in vnum velut truncum & caudicem coëunt, cuius ſtatim ab ortu talis eſt diſtributio.

Venæ portæ exeunt

- Trunco.
  - 1 Cyſticæ gemellæ, in veſicæ bilariæ collum & corpus mittuntur.
  - 2 Gaſtrica, pyloro & poſtico ventriculo illi propinquo diſtribuitur.
  - 3 Gaſtrepiplois, fundo ventriculi dextro toti, & dextro toti epiploo inſpergitur ſurculis illum ſupernis, hoc infernis ex aduerſo adeuntibus.
  - 4 Inteſtina, ecphyſi & initio ieiuni & glandoſo huius corpori.

  Ex his cyſticæ & gaſtrica paruæ, ex antica trũci parte, reliq̃ duę maiores ex dextra. Sed has duas ſępe meſenteria primas & initio ſui mittit.
- Splenico.
  - 1 Gaſtrica minor, gibbæ ventriculi dextræ.
  - 2 Epiplois dextra huic ſubdita epiploo poſtico dextro, & cœli parti.
  - 3 Coronaria ſtomachica ſimæ ventriculi, quæ venula vtrinque emiſſa, ad ſtomachum effertur, ibique bipertita, ramo maiore ceu corona, ſtomachum totum cingit ramulis ſurſum ad œſophagi finem, & deorſum in ventriculum dimiſsis: minore autem ad pylorum deſcendit, ramulis obiter antè & pòſt diſtributis.

Ramo 4 Epiplois postica huic subdita, quæ mox in duas lõgè dissitas fissa, epiploo postico toti, & coli parti dorso commissæ dantur. Ex his prior coniugatio parua, posterior magna: reliqua ĩ duas abit venas, illæ in alias atq; alias in simam lienis partem, & reliquã eius substantiam spargẽdas, præterquam quòd à summo prope lienem ramo, aut sequente surculus in ventriculũ sinistrũ etiam altius nobis sæpe, & aliquando in epiploon sinistrum anticũ effertur: ab infimo autem epiplois sinistra partim descendit in epiploõ sinistrum posticum, partim recurrit obliquè, tanquã gastrepiploidi occursura surculis obiter deorsum in idem epiploon dimissis, ac sursum in totum ventriculi fundum sinistrum.

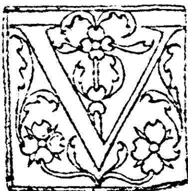
Mesenterio, Corpore glandoso, πάγκρεας vocãt, inuecta, in venas multas, tres tamen pręcipuas mox tota exit: quę multipliciter diuisę, & inter duas mesenterij tunicas vectę, in simam partem reliquorum intestinorum ramulis quamplurimi absumuntur, suis oribus in illorum cauitatem vndique incidentes: quibus & chylum sugunt vehendum in hepar. Sępe etiam sanguinem, & harum partium, atque adeò corporis totius, excrementa reuehunt: huius quoque portio vna colo sinistro, & intestino recto, & sedi inseritur ramulis aliquot venas hęmorrhoidas faciẽtibus.

Venarũ mesaraicarũ munus.

DE VENA CAVA.

CAP. III.

Venæ cauæ ortus.

Ena caua omnium capacissima à toto gibbę hepatis ambitu surculis similes portę surculos spectantibus, & propemodum tangentibus orta, tandem ceu in truncum vnum mox geminum, parte huius gibbę postica exit: non quidẽ

radices ſuas omnes complexum,ſed quarũ aliquę in trunci inferioris per cauatũ poſterius hepar deſcendentis partem anticam excipiuntur.Mox nanque in ipſo ſtatim exortu in truncos abit duos,ſuperiorem & inferiorem,eumque maiorem,vt exploranti patet.Cuius cauſę aliquot Galeno libro de vſu partium ſcribuntur: aliæ nobis eum locũ interpretantibus aſcribẽtur,ne cui ſit calũniæ locus ex partiũ ſupnarũ multitudine, & multa ſanguinis diſsipatione.

Venę cauæ ſuperioris exeũt

Trũco.

1 Phrenicæ duæ, totum diaphragma nutrientes.

2 Coronaria, interdum gemina baſin cordis coronæ modo cingens,in partẽ cordis externam diſtributa.

3 Azygos etiã ſub corde ſemꝑ obſeruata Gal.in his quib⁹ ſternõ oſsibus ſeptẽ conflatũ, thoracẽ facit lõgiorẽ. Noſtris autem corporibus ob ſterni,& thoracis breuitatẽ,ſupra cor & pericardiõ oritur intus,magis & min⁹:ſed ſępe ad quintũ thoracis ſpõdylũ ſpacia ſeptẽ inter coſtas inferiores,quaten⁹ oſſeę ſunt inter dũ omnia vtrinq; nutrit,& ꝓpinquã his dorſalẽ medullã: & thoracis mẽbranas ſibi vicinas,& hui⁹ loci rachitas muſculos,hæc autẽ dextra eſt: in ſiniſtrũ autẽ lat⁹ ꝓ illis octo,vel plurib⁹ ramulis,interdũ inſignẽ ramũ mittit,ſimiliter tamẽ diſtribuẽdũ.Interdũ ab initio nõ azygos eſt, ſed gemina intercoſtalis inferior eſt.

4 Intercoſtalis ſupior ſpacia duo, tria, inter ſupiores coſtas, quatenus oſſeę ſunt,nutrit, quando ab azygo, vel à clauali non nutriuntur, à quib⁹ dũ nutriũtur hæc deficit,vel tenuiſsima eſt. Eadẽ interdũ ab initio clauali, infernæ naſcitur.

Ramo ſubclauio.

1 Mãmaria,ſtatĩ ſeu initio ſub ſterni latere deſcẽdẽs ramulos obiter dimittit vicinis thoracis tũ mẽbranis,tũ muſculis, vt pectoralib⁹ & q̃ ĩter cartilagines

costarum septē verarū, mā̄mis præsertim è regione ipsarum, & largissimè muliebribus. Reliquū ad xiphoide cartilaginem emergit, & sub musculis rectis delapsum, in hosque & cutim, partesque alias vicinas dispertitum, paulò supra vmbilicum, surculis aliquot suis occurrit surculis totidem epigastriæ, hincque fit consensus mammarum cū vtero. Hæc autem sæpe simplex ex caua ascendit antica, & ad thymum bipertita descendit vt priùs.

Mammarum consensus cū vtero.

2 Ceruicialis, paulò post hanc emicat in cerebrum, per foramina in trāsuersis spondylorum ceruicis apophysibus, & ea quæ sunt in radice κορώνου occipitis, ramulis obiter dimissis in musculos vicinos, & colli rhachitida per suorum neruorum foramina.

3 Muscula ante musculum scalenum nata, in musculos rhachitas tum imæ ceruicis, tum summi thoracis.

4 Thoracicæ duæ, extra thoracem ortæ, vna in mammas, & thoracis musculos anticos, altera in posticos, & eum qui est sub fine omoplatæ, interdum & in latissimum, cui tamen sæpius vena insignis ad glandes axillæ propria nascitur, inde quod reliquum subclauiæ est, axillaris est in brachium, quæ distribuitur cū humerali, vt post audies.

Iugularis.

1 Interna, gracilior secundum latus asperæ arteriæ ascendens ad fauces, & inde ad cranium venulis exilibus obiter dimissis, asperæ arteriæ, & membranis vicinis, & neruis sexti quidem paris in collo, septimi verò in faucib⁹: vbi craniū attigit bipertita, maiore ramo per cranij basin reflexo, vbi surculum dedit musculo colli interno longo, per foramen paris sexti cum minore carotide arteria sibi coniuge cra-

Ramo super clauio exeunt.

nium ingressa, coit in vas commune. Minore autem, vbi ramulum auditus organo dimisit per foramen transuersum sibi commune, & portioni nerui quintæ crotaphytan petenti, cranium intrat per foramen sæpe geminum, sed exiguum, prope latus externum foraminis tertiæ, & quartæ coniugationis in crassam meningen ramosè absumitur.

2 Externa sępe simplex interdum diuisa etiam multipliciter: idque nunc initio sui, nunc in collo medio, ascendit per colli latus sub cuti, & musculo lato, surculis obiter in vicinos musculos, cutim, mēbranas dimissis: vbi fauces attigit, portionem sui in oris partes, glandulas, musculos tum hyoidis, tum laryngis, tum linguæ, linguam infernam, tunicam narium internam absumit: nisi quod ramuli aliquot inde etiam in crassam meningem emicant ꝑ foramen, tum pone mastoide apophysin, tum secundi neruorum paris, tum maximũ inter ethmoidea surculis obiter in oculos, & frontis cutim distributis. Portionem alteram semper subcutaneam dimittit ramo insigni super genam infernam ascendente, in labra vtraque, pinnas nasi, nasum, frōtem, faciem reliquam, maiorem oculi angulum, & inde in venam frontis vel propriam, vel sibi oppositæ communem, dextra scilicet ac sinistra ibi in vnam coëunte, altero in glandulis ad aures variè diuiso, in cutem tum capitis, tum faciei, & frontis absumitur.

super clauio exeunt.

Humeralis, quæ ramulo statim ab origine dimisso, in ceruicis tum cutim, tum musculos externos, deinde alio

Vbi propriè hume

ralis dicatur.

in gibbam omoplatæ sub ea in brachium fertur: vbi primũ humeralis ꝓpriè dicitur, antè verò adhuc est superclauia.

Humeralis, inter musculum deltoide, & tendonem musculi pectoralis procedit, & super membranam carnosam rectà, & exterior paulò descendit, ad cubiti flexum sub-cuti conspicua, in macris præsertim, & cum magna est ac tumida, surculis obiter in musculos brachij vicinos, & cutim dimissis. Hæc paulò supra brachij apophysin externam bipertita, ramo interno cum pari ramo axillaris coit in venam communem: quæ super radij finem foras egressa, variè in manum externam absumitur: externo autem secundum radium descendit ad ipsius dimidium. Hic deinde obliquus foras exit, & ad carpum axillaris ramo auctus, manum externam sæpe totam nutrit, præsertim è regione paruorum digitorum. Ramus interdum tertius cum dictis duobus natus, in flexum cubiti deflectens, in musculos eius loci absumitur, quibus etiam dicti duo rami numerosè distribuuntur.

Axillaris.

Axillaris brachium ingressa, sub musculi pectoralis tendone in profundam, & subcutaneam diuiditur.

Profunda

Profunda arteriæ axillari, & neruorum pari tertio semper attensa descendit, ramulóque extrorsum ad musculos ex brachij externa apophysi natos dimisso, per medium cubiti flexum effertur, mox iterum mersa musculis cubiti mediis, ramo vno secundum radium, altero secundum cubiti os per annulum delapsa, illo in surculos pollici duos, indici totidem, medio vnum: hoc in totidem, medio vnũ, medico duos, minimo duos absumitur, musculis internæ manus alios obiter largita.

Subcutanea.

Subcutanea ad cutim emergit, & paulò supra internam brachij apophysin ramo vno, per medium cubiti flexum interiùs delapso, cum interiori humerariæ ramo communem facit, sub cubiti flexu, propriùs, longiùs: altero subcutanea axillaris per infernum brachij latus conspicua descendit, vti humeraria per supernum. illa ramulis in cutim propinquam, & partes alias dimissis prope carpum coit iterum cum altero ramo humerariæ. Dictu incredibile quàm variè etiam in eodem homine habeant hę brachiales venæ, dextra & sinistra, multò magis in diuersis.

Venæ cauæ inferioris exeunt.

Trunco in lũbis.

1 Adiposa, sinistra quidem sæpius ex cauæ sinistra, dextra verò ex renali dextra: rarò illa ex renali, hæc ex caua exit. Vtraque in tunicam renum externam à peritonæo natam sparsa adipem largũ adgignit.

2 Renalis, dextra quidem superior, sinistra verò inferior. Cõtrà verò, si rem sinister dextro interdum sublimior fuerit, vtraque abit primum in ramos duos, priorem & posteriorem, hique alios sæpe septem, in renum corpus vtrinque distribuendos, vt in renibus audies.

3 Spermatica, dextra quidẽ à caua antica sub renali, sinistra verò à renalis mediæ inferno. Est tamen quando etiã dextra est altera à renali, & sinistra altera à caua. Vtraque in viris quidẽ in testis tunicam & substantiam absumitur, surculis aliquot tenuibus in suam peritonæi apophysin sparsis. In mulieribus autẽ dimidio in testes, altero dimidio in vteri latera & fundum nutriendum, quo etiam menses fluunt. Insertionis modus in testibus dicetur.

4 Lumbaris, multiplex & vnaquæque bipertita in lumborũ medullam per neruorum foramina, & in eius loci musculos cum arteria similiter diuisa distribuitur.

Ramis duobus iliis.

1 Muscula, in musculos lumborum & epigastrij vicinos, vt obliquos ascendẽtes, & transuersos, & peritonæum: hæc interdum ab imo trunco nascitur.

2 Sacra, in ossis sacri medullam per antica neruorum foramina.

3 Hypogastria, in partes ꝑpè omnes

hypogastrij, vt intestini recti, tum musculos, tum cutim musculosam (in qua etiam sæpe hæmorrhoidas excitat) in vesicam virilem minore ramo, in vesicæ collum & penem maiori, in muliebrem verò vesicam, & vterum ampliore, in collum vtriusque minore: per quē virginibus, & sæpe vtero gerentibus, etiam sano fœtu menses purgantur.

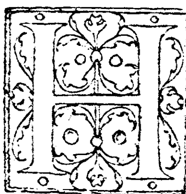
Huius hypogastriæ reliquum, ramo cruralis auctum, per foramen pubis descendit, absumiturque in musculos ab osse pubis ortos, ischio, & cutim natiū.

4 Epigastria in peritonęum, musculos epigastrij obliquos, transuersos, rectos spargitur dum sub rectis effertur: vbi verò vmbilicum superauit, surculis aliquot suis occurrit mammariæ surculis, per quos solos mammis cum vtero est cōmunio.

Hæc verò ab externo ilię prope crus, hypogastria ab interno exit.

5 Pudenda, epigastriæ opposita paulò sub hypogastria, muliebribus, & horum membranis, peni, scroto, his distributionibus factis ab ilia intra peritonæum, quo pertuso succedit cruralis.

DE VENA CRVRALI.

HAEc vena simul atque à peritonæo elabitur, super os ischij in inguina descendit, & anticam internamque femoris partem, vbi in multos ramos facit diuisionem, multis & magnis eius loci glandulis firmatam: quæ cum arteria, neruo hac cum his descendente, cauitatem illam iguinum opplet: estq; cæterarum venarum in crus demissarum truncus hic cru-

ralis, pendens ab externo ramo trunci venæ cauæ super os sacrum separati. Cuius hæ sunt propagines.

Crurali. exeunt.

1 Saphena seu malleoli, ad inguinis glandulas nata per internum cruris, genu, tibiæ, inter cutim & membranã carnosam: descendit ad malleolum externum, & in pedis superni cutim variè absumitur, sed quatuor obiterdimissis in cutim cõiugationibus: prima & summa, ramo interno in inguen, perinæum, & eius loci cutim: externo autem & maiori in cutim summi cruris anticam & externam: secunda ad medium cruris: tertia ad genu, parte vna in molam, altera in poplitem: quæ deest cum vena poplitis est amplior: quarta ad medium tibiæ antrorsum & retrorsum.

2 Ischias minor, è regione saphenæ cuti ischij & eius loci musculis.

3 Muscula duplex, minor & sub hac maior, musculis cruris compluribus. Maioris profundior quædam portio, assumptis finibus reliquis hypogastriæ per foramen pubis delapsæ ad vsque genu fertur.

4 Poplitea, ex ramis duobus cruralis iam vnitis conflata, surculis aliquot in cruris cutim posticam sparsis, per medium poplitem delapsa, nunc in suræ cutim absumitur, nunc ad calcem vsque descendit, nunc venis saphenę aucta, per externum malleolum cutim pedis superiorem, aliquando & inferiorem, adit.

5 Suralis, in suræ musculos & cutim tibiæ internę, & pedis interni: deinde circa malleolum internum reflexa, latus internum pedis & cutim pollicis, rarò alios digitos, adit.

6 Ischias maior, etiam crurali (in has autem duas cruralis tota absumitur) portione maiore per suræ musculos delata, absumitur in surculos decem, singulis scilicet digitis binos, minore autem inter peronen & calcem cessante. Hæc tamen portio interdum perforato inter peronen & tibiam medio ligamento, partim absumitur in musculum

digitos pedis abducentem & cutim: partim minimis digitis dat surculos quinque minimo & medico duos, medio vnum: tunc à priori portione tantùm sunt quinque in maiores digitos.

DE VASIS VMBILICIS.

CAP. IIII.

Venæ & arteriç ex spermaticis deriuatç, & in vteri fundum & latera insertæ, suisque oribus cauitati vteri adapertæ, & in eam menstruum sanguinem effundentes, post cõceptum verò semen, chωrion extimam fœtus tunicam, quà attingunt, cauant, & permando velut fistulant: tandemque vasorum ora tot fiũt in chωrio, quot fuerunt in vtero: & oribus succedentia vasa, venæ scilicet venarum, arteriæ arteriarum orificiis respondentes. Porrò vasa hæc ab his velut radicibus in alia maiora, hæcque in alia corriuant: donec venç omnes in vnum velut truncum coëant, idque interdum in chωrio ipso fit, sæpius in vmbilico, sed missis obiter venulis & arteriolis in allantoide & amnion tunicas alias fœtus, quas vasa hæc peruadunt. Vena inde in simam hepatis prope portæ exortum inseritur, & distribuitur, ad fœtus nutritionẽ. Arteriæ adhuc duæ permanent, quæ per fœtus vmbilicum receptæ, & secundum vesicæ fundum inuectæ, in ilias arterias inserũtur, in id vtiles in quod aliæ arteriæ. Vena arteriosa, & arteria venosa pulmonibus propria vasa, nomen ab actione & vsu, denominationem à tunicarum forma mutuantur.

Vena arteriosa & arteria venosa.

DE ARTERIIS.

CAP. V.

Arteriæ magnæ ortus, eiusq; primaria diuisio.

Rteria aorta seu magna, ex sinistro cordis ventriculo per basin mediam emergit, ac mox pericardiõ egressa in ramos tota duos abit inæquales, minorem supernum, maiorem infernum: qui ad quintum thoracis spondylũ reflexus deorsum secundũ spon-

dylos descendit,&,vt audies,distribuitur.Minor autẽ medianis in thorace membranis firmatus, dum paululum ascendit subclauiam sinistram, super sinistrum pulmonem emittit obliquè in primam thoracis costam:dum verò thymum glandulam attigit,subclauiam dextram producit, cuius distributionem mox audies.Deinde paucis audies quibus propaginibus hæc subclauiam sinistram superet,exortu multum diuersam & graciliorem. Sed arteria hæc magna in ipso statim à corde exortu, coronarias mittit duas, maiorem sub valuula dextra, minorem sub postica prodeuntes:quæ in cordis superficiem,& eius partem crassiorẽ, venæ coronariæ modo distribuitur.Corpus autem arteriæ corpori venæ sexcuplum esse ex Herophilo scripsit Galenus cum externa eius tunica venarum tunicæ sit crassitie æqualis, interna autem quintuplo crassior. Quales verò & quàm multos habeat villos vtraque hæc arteriæ tunica dictum nobis abundè est isagoge de membranis & villis. Interna enim crassa,dura,densa, villis trãsuersis: externa rara,mollis,qualis est venæ.

Coronariæ duæ arteriæ. Li.6.vs. part.

1 Carωtis dextra (sed sinistra est à trunco in thymo) secundum latus asperæ arteriæ ascendit cum iugulari interna:vbi verò fauces attigit bipertita, ramo interno & maiore faucibus laryngi, linguæ, surculos largita, cranium subit per foramen lacerum choanæ propinquum, à quo exile aliud foramen in nares, per quod arteria in nasum etiam summum demittit, alterum ramum in crassam meningem variè spargit:deinde alium per foramen secundi paris in oculum & crotaphitæ internum. Reliquum in osse sphenoide inter apophyses clinoides variè,retium modo sibi incumbentium implexũ, facit πλέγμα δυκτυοειδὲς:in hominibus semper obseruatum Galeno,& ceteris omnibus in anatomica rectè institutis: reliquo crassam meningẽ perforat,& in tenuem meningen & membranã choroide ramosè absumitur, vtraque in suum latus. Ramus autem externus & minor vbi à faucibus surculum buccis vnum, tempori-

Lib. 9. vs.part.

Arteria subclauia dextra exeunt.

bus alterum, post aures tertium dimisit, craniúmque iam tangit, ramulum mittit in principium musculi in collo longi, denique cum iugulari interna per foramen sextæ in communem sinum crassæ meningis cessat.

2 Intercostalis minor, in tria spatia inter costas quatuor superiores, & ei⁹ loci rhachitida, & musculos.

3 Ceruicalis, per foramina in transuersis apophysibus spondylorũ colli, & ea quæ sunt ad radices κορώνων occipitis, in crassam meningen cũ vena ceruicali datis obiter surculis per foramina neruorũ, rhachitidi colli, & musculis vicinis.

3 Mammaria, secundum diarthrωses cartilaginum cum sterno, descẽdit ad xiphoides, obiter largita surculos musculis, inter costarum cartilagines, mammis, membranis medianis vicinis: deinde ad rectos musculos emergit, & surculis reliquis spectat surculos occurrentes arteriæ epigastriæ.

4 Muscula, intra thoracẽ orta in posticos ceruicis musculos vsque occiput.

5 Humeraria, duplex extra thoracem orta, vna in cauæ omoplatæ musculos, altera minor in brachij summum & articulum & omoplatæ gibbum: sed portione sui profunda cum vena humerali quadantenus procedit.

Axillaris arteria

6 Thoracica duplex, vna in musculos thoracis anticos, altera in musculum latissimum: quod reliquum est, axillaris est arteria, quæ axillaris profundæ ramo attensa descendit inter musculum bicipitem & brachium, surculos illis obiter largita, sed ramum insignem musculis cubitum extendentibus, qui cũ vena & neruo quarto ad apophysin externam delapsus, sub musculorum inde natorum capitibus cessat.

Axillaris porrò cubiti flexum medium ingressa, surculis vtrinque demissis, paulúmque inter musculos duos digitorum flexores progressa, in duos ramos abit: quo-

rum superior secundum radium descendit per annulum in musculos pollici propinquos, in quem internum surculis duobus, in indicem totidem, in medium vno absumitur, vti inferior in reliquum eius dimidium vno, in medicum duobus, in minorem duobus cessat, sed antè secundũ cubiti os per eundem annulum delapsus, musculis parui digiti distributus. Manus externa, vt musculis sic arteria caret, & cutis prope omnis.

Manus externa arteria caret. Subclauiæ sinistræ distributio.

Sic omnino distribuitur etiã subclauia sinistra, nisi quòd carωtidem non emittit, hæc enim sub thymo producitur. Carωtis autem sinistra ex thymo egreditur, & paulò pòst dextra.

Trũco.

1 Intercostalis maior, in spacia verarum costarũ tria vtrinque reliqua, quatenus hæ sunt osseæ, tota autem notharum vsque epigastrion, vti vena azygos, surculis statim per neruorũ foramina vicinæ rhachitidi missis, & vicinis musculis.

2 Phrenicæ duæ, vtrinque vna ad spondylũ thoracis vndecimum orta, phrenas totas & continuum pericardion, quibus thorax breuior, distribuuntur.

3 Cæliaca, insignis in ventriculum, omen tũ splenem, hepar, folliculum fellis, ecphysin colon ventriculo adnexum distribuitur hoc modo: in ramos duos abit, dextrum & sinistrum paulò maiorem. Dexter surculum dat omento postico, & ipsius pancrea & colo, alterum postico ventriculo, tertium ecphysi & ieiuni initio, quartum fundo ventriculi dextro, antico, postico, & epiploo antico, duos alios folliculo fellis & simę hepatis parum profundé. Sinister surculos dat epiploo postico, & ipsius pancrea Alterum ventriculo postico, & sæpe fundo, qui vti vena coronaria distribuitur coronę modo sursum ad stomachũ, & deorsum ad corpus ventriculi & pylorum, & partes ventriculi vicinas. Tertiũm epiploo postico, colo: quartum simæ lienis, & ab hoc alium sę-

Arteriæ magnæ excũt

pe epiploo antico.

4 Mesenteria superior, me senterio superuecta in ieiunum, ileon, coli partem, à sima hæpatis ad renem dextrũ.

5 Renalis, dextra & sinistra venæ renali æqualis, in renem vti vena diuiditur, in adiposam renum tunicam vix eius aliquid transit.

6 Spermatica, dextra & sinistra, quæ rarò à renali oritur, cum vena spermatica descendit, & peritonæo elapsa, ambagiosè delata, in testis tunicam & substantiam absumitur in viris: in mulierum verò testes tantum abit horum vasorum dimidium, reliquum in vteri fundum & latera.

7 Mesenteria inferior, mesenterio in simo, cωlo, inter simam lienis & rectũ ac ipsi recto distribuitur.

8 Lumbaris, vtrinque per neruorum foramina in lumborum rhachitide, & adnatos lumbis musculos, & abdominis, & peritonæum.

9 Ilia ad ossis sacri principium nata, ex magna arteria venam cauam supergressa, ne ab osse sacro lædatur, mox iterum venæ iliæ subiicitur vt sit tutior, in duas autem ilias tota hæc arteria, vt vena, absumitur.

Parte ilia.

1 Muscula, in eius loci musculos posticos.

2 Sacra, in ossis sacri rhachitidẽ per antica neruorum foramina.

3 Hypogastria, ex interno latere nata portione vna per magnum ossis ilium sinum delapsa, in musculos tegentes os ilium & cruris articulum fertur: altera in vesicæ fundum, & collum, & penem & sedẽ: in muliere autem in vesicæ & vteri fundum, & collũ, & mulie-

bria, tertia per foramen pubis cum vena delapsa & neruo, sed aucta propagine epigastriæ, spargitur in musculo huic foramini adnatos, & quosdam ab osse pubis natos.

4 Epigastria, quæ per inguem portione sui in crus abit: altera ascẽdit ad musculos rectos, sub quibus sub vmbilicum suis surculis mammariæ surculis occurrit.

5 Pudenda, in commissuram ossium pubis & in penis cutim abit: quod reliquũ est, cruralis est.

Cruralis, aliquot ramulis in cruris musculos dimissis, & inter illos eo, q miscetur pdictę arteriolę p pubis foramẽ descẽdẽti, vbi poplitẽ attigit, inter cruris cõdilos surculos duos mergit in genu, ramũ demũ secundũ peronæ demittit in anticos tibiæ musculos: vbi iã tibiæ mediũ sub musculis gemellis tãgit, cessat in ramos duos: quorũ interior ramulo in tibiæ articulũ immisso, descẽdit inter tibiã & pternã, & surculis quinq; absumitur: duobus pollici, duobus indici, vno medio: exterior verò inter peronen & pternã descendens, tibiæ articulo surculum largitus, surculis quinq; absumitur: duobus in minimum, duobus in medicum, vno in medium, sed his grandiorem mittit in musculum qui digitos abducit. Variæ autem: vt venæ, sic arteriæ tum in pedem, tum in manum distribuuntur. Arterię cranium intrant cum venis, duæ vtrinque: prima ceruicalis per foramen in radice κορώνων, secunda carωtidis minor, & iugularis internæ maxima portio, per foramen sibi proprium in sphenoide prope choanam. Venæ præter has quatuor intrant craniũ, iugularis internæ ramus per foramen ppinquũ foramini paris tertij & quarti. Secũda iugularis externæ ramus, p foramẽ post apophysin mastoide. Tertia, per foramen secundi paris. Quarta, per foramẽ ethmoideωn maximũ. Hæc autẽ vasa meningibus vtique colligata sparguntur. Arteriæ duæ, & venæ totidem illæ, simul ingressæ cranium per foramina corωnωn, & sexti paris degenerant mox, assumpta obiter vena per foramẽ post mastoide ingressa, ĩ canales duos dextrũ & sinistrũ fistulatos in crassa

Cruralis arteria.

Arteriæ cranium intrant.

Venæ cranium intrant quatuor.

meninge cerebellum à cerebro dirimēte, quibus occipitis os foueatum dat locum. Ad cerebelli verò summum canales hi in vnum coëunt, statimque rursus in duos abeunt, per cauatam meningem crassam, quà cerebrum separat dextrum à sinistro, & ossa occipitis, bregmatis frontis foueata fertur vsq; ossa ethmoidea, ramulis obiter plurimis deorsum etiam in tenuem meningem & cerebrum, paucis sursum per suturas dimissis: partim per crassam meningē summum cerebellum à cerebro separantem rectà deflectit ad gloutia, ac inde ī conario ramosissimè distribuitur in tunicam chοroide ex tenui meninge ortam, ventriculos cerebri perarrantem, passímque integentem. Sed ab hac parte ramus insignis per crassam meningem profundissimè cerebrum anteriùs diuidentem, fertur vsque ossa ethmoïdea. Ex his ductibus quidam venarum, alij arteriarū, alij ambarum munere funguntur: non modo cùm in crassa meninge cauantur, sed cùm in tenuem meningem & cerebri substantiam, & ventres passim insinuantur fere semper, quibus suis partibus tria illa his ductibus propinquāt.

Venæ iugularis portio minor. Venę iugularis portio minor, ramulo in auditus organum immisso, cranium ingressa, in similem prædictis canalem in meninge crassa cessat, quæ illam & tenuem meningem per cerebri basin, & latera vsque irrigat surculis variis. Vena per foramen secundi paris, & per maximum foramen ethmoideon ossium similiter in crassam meningem cessat, & distribuitur excauato intus vbique cranio, quà hæc vasa tangit.

Arteria per foramen magnum ad choanā recepta, mittit indidem ramulum in nares, & nasum, per foramen exile sed proprium: mittit & ramulum venæ attensum, qui in canalem crassa meninge factum cessat: postremo tota in duos insignes ramos abit, qui antrorsum super cranium paulisper progressi vniūtur, mox diuiduntur rursus: & ramo minore per secundi paris foramen in oculum, & internum latus crotaphitæ desinit: maior crassam meningē perforat, prope glandulam pituitariam, & mox in duos ramos abit: vnus in tenuem meningem spargitur, alter meninge tenui ligatus, & multipliciter implicatur chorij modo, in ventres cerebri absumitur, auctus etiam choroide priore,

priore. Qui plexus Galeno vnus sub glandula, & in brutis adhuc hodie apparet.

DE NERVIS.

CAP. VI.

Eruus, est pars in nobis simplex ex humido mucoso facta, & nutrita, alba, sentiens tantum, aut etiam mouens, ambabus meningibus quadamtenus tecta, dum à cerebri basi, aut rachitide oritur, in partem quam adit variè dispergitur præter opticum.

Neruus quid.

Paria neruorum cerebralium septem.

1 Nerui sunt optici, id est, visorij, mollissimi, cavi meatu sensibili, ob quem, & vtilitatis dignitatem sunt maximi: coëunt, mox in oculum sui lateris abscedunt, & in tunicam degenerant amphiblistroidem, humori vitreo circundatam. Apophyses verò cerebri prælongæ, ad foramina ethmoidea productæ olfactus sunt instrumenta, de quibus est Galeni libellus: neruis autem non accensentur, quia cranio non excidunt.

Gal. libro 9. vs. partium, & lib. anat. neruorum

Olfactus instrumenta.

2 Motores sunt oculorum, graciles, duri, multiplices: nam ramis septem in totidem oculi musculos absumuntur.

3 Multiplex, portio prior, crassior, mollior dat propaginem primam crotaphitis, masseteribus, cuti faciei: secundam genę superioris dentibus, gingiuis, musculis labiorum: tertiam maiorem genæ inferioris dentibus, gingiuis, musculis labri inferni, & in ore latentibus: quartam maximam, & linguæ tunicam saporum discretricem distribuit: ob id hęc tota Galeno gustatoria dicitur. Portio posterior, gracilior, durior, dat propaginem vnam crotaphitis, secundam cuti frontis: tertiam cuti faciei, musculis labri superni, pterygiorum externis: quartam narium membranæ, musculis internis pterygiorum.

4 Durum, gracile, in palati tunicã absumitur.

5 Duplex, portio maior in foramen auditorium illapsa partim fit audiendi organum, partim per foramen cæcum excidit in musculum latum præcipuè, & in crotaphitas, & in masseteras omnes, in quos & altera portio absumitur, sed elapsa per foramen paruum scissuræ secundi paris subditum.

Costalis neruus.

6 Insigne, ramulis in quosdam colli, & laryngis musculos obiter distributis, propè integrum in thoracem vbi incidit, ramulos dat musculis tribus à sterno & vicina claui ascendentibus: ramum per costarum radices demittit ad partes ventris inferni, quem costalem vocamus: alterum ad musculos laryngis recurrentem, sed datis priùs surculis tunicę pulmonis, & cordis: tertium insigniorem in stomachum & ventriculum, quem stomachicum neruum vocamus.

Recurrẽs.

Stomachicus neruus.

7 Durum, in musculos linguæ, ossis hyoidis, laryngis reliquos absumitur, data ad linguæ radicem portione sui pari sexto. Ex his omnium mollissimi sunt optici, deinde tertium par, post id quartum, paulò durius secũdum, hoc quintum, hinc sextum, horum durissimum est septimum.

Neruorũ differẽtiæ

Ex his quoque multas habet ceu radices tertia, plures sexta, quæ in vnum velut truncum coactæ cranio excidũt, pòst in partes corporis secernuntur, vel distribuuntur. Par seu coniugatio neruorum dicitur, quia vnus dexter & alter æqualis sinister in neruis omnibus. Paria hæc septem cranio excidunt, per foramina, primum rotunda, secundum scissa, tertium & quartum oblonga, quintum mediocria in osse auditorio, sextum maxima, septimum parua occipitis maximo foramini iuncta. Paria duo prima neruorum, rhachitarum excidunt foraminibus duobus, antico vno, & postico altero: sic paria duo ossis sacri, & tria coccygis. Cætera paria colli quinque, & dorsi duodecim, & lumborum quinque, & primum ossis sacri vnico foramine ad vtrunque tantum spondylum, superiorem scilicet ac inferiorem spectante excidunt, sed superiori tribu-

Neruorũ foramina quæ.

üntur: sic vt primũ par thoracis, inter septimum ceruicis, & primum thoracis spondylum excidat: primum lumborum par, inter primum lumborum, & vltimũ thoracis spõdylum: primum ossis sacri par, inter quintum lumborum spondylum, & primum ossis sacri. Ad hæc primum & secundum colli par, vt duo ossis sacri & tria coccygis, ex dorsali medulla, & anteriore propaginem emittunt maiorẽ, ex posteriore minorem & graciliorẽ. In cæteris nerui tantùm ex medullæ lateribus orti, per vnicum foramen laterale, spondylo vtrique cõmune integri excidunt, mox autem diuisi ramum minorem versus spinas retorquent, maiorem in anteriora deducunt. Nerui quoque partibus vicinis ferè distribuuntur, ne in longiore via periclitentur: quam si ingrediuntur mirè teguntur, & muniuntur ad securitatem. Ad similem neruorum securitatem natura ossium magnas cauitates cauauit, aut pforauit neruis per has transituris, aut circa earum basin neruum inuoluit, eodem modo & tendonem, & vasa tutò deduxit. *Lib. 6. vs. part.*

1 Propagine maiore & postica, per foramẽ posticum primo spondylo, & occipiti commune egressa, absumitur in paruos musculos, primo spondylo & occipiti communes, & partem eius qui omoplatam tollit: minore & antica, per foramen anticum primo spondylo, & occipiti cõmune, absumitur in principium musculi œsophago substrati, caput & collum flectẽtis, quem longum vocamus.

2 Propagine maiore, & postica ad spinæ latus elapsa, ramo maiore per surculum paris tertij aucto, in cutim capitis totam absumitur: minore in musculos secundo spondylo & occipiti communes. *Li. 13. vs. part. de vtroq; pari.*

3 Minore, & antica ad latus dentis elapsa, in partem sibi propinquam musculi longi, par integrum vtrinque excidit, foramine inter secundum tertiumque spondylum laterali mox diuisum: ramo minore in ceruicem extendentes

Paria neruorũ ceruicis ſeptem.

muſculos ſibi propinquos,genam mouentes,& collum totum,caputq́ue retro erigentes: reflectitur maiore antrorſum lato, abſumitur ſurculis, vno in cutim capitis cum portione ſecundi ſpargendo, aliis tribus in propinquos laterales muſculos,&partem longi:etiam neruis quartę, portio hæc paris terti j anterior , miſcetur Galeno.

Lib. 13. *vſ.part.*

4 Quartum ſimiliter ortum & diuiſum , ramo minore retro in ceruicis muſculos,& latum abſumitur:maiore & anteriore diſtribuitur ſurculo vno in muſculum longum,altero in laterales colli muſculos,tertio cum portione quinti , & ſexti paris in diaphragma.

5 Quintum,ſimiliter ortũ & diuiſum ramo minore in muſculos ceruicispoſticos retorquetur, maiore & antico,ſurculo vno in muſculum longum, altero in diaphragma cum ſurculo quarti & ſexti,interdum & ſeptimi , tumq́ue à quarto ſurculus deeſt,tertio in muſculos tollentes brachium & omoplatam,& alios his vicinos.

6 Sextum,ramo poſteriore &minore in muſculos poſticos reflectitur,anteriore & maiore ſurculis diſtribuitur,vno in diaphragma cum prędictis:ſed portio à quinto pari araneæ ſimilis,à quinto memorabilis,à ſexto harum media,minor ſcilicet quàm à quinta,maior quàm à quarta,altero in brachia cum portione ſeptimi,& octaui paris,& ad omoplatam leuãtes muſculos.

*Lib.*13. *vſ. part.*

7 Septimũ ramo minore in muſculum latum, & alios vicinos reflectitur,maiore miſcetur quinto,& ſexto ceruicis,primo & ſecũdo thoracis, ſicq́ue in brachium, &manum abſumitur:ſurculo interdum in diaphragma deſcendentes neruos auget.

Primus,paruus à quinto pari colli ortus in muſculũ deltoide,& cutim illi incumbẽtẽ articulo vicinã abſumitur. Alij quinque maiores ab ortu implexi, mox diuulſi,rurſum implexi & diuulſi , per axillam ferũtur,& diſtribuuntur.

Nerui in brachium distribuuntur.

Secundus, in musculum bicipitem, sub hoc demum delapsus, & tertio magnam portionem largitus, minimam autem musculo cubiti longissimo: vbi flexum cubiti attigit, ramo vno secundum radicem, altero maiore secundum cubitum super membranam carnosam delatus, in cutim totam cubiti, & sæpe manum absumitur.

Tertius, hoc inferior sub musculo bicipite simul cũ secundo delapsus, & mistus, substrato musculo surculum largitus, & cuti anteriori brachij alios, cubiti flexum ante brachij apophysin internam vbi superauit, quinto mistus distribuitur, vt in quinto audies.

Quartus, omnium crassissimus sub eodem musculo, cum vena interna, & arteria delapsus, in posteriora conuersus in musculos cubitum extendentes, & cutim brachij internam, & externam cubiti, partitus, post cubiti curuaturam vno ramo secundum radium, altero secundum cubitum defertur ad carpũ. Vbi distribuitur ille surculis quinque, pollici duobus, indici totidem, vno medio lateri indicem tangenti: hic in carpo cessat.

Quintus, his inferior inter musculos cubitum flectentes, & extendentes delapsus, pone internam brachij apophysin preteruectus, musculis cubiti internis & manus cũ tertio partitus absumitur intra digitos, vt tertius surculis quinque: tertius quidem duobus in pollicem, totidem in indicem, vno in medium, rarò duobus: quintus autem vno in reliquum latus medij, duobus in medicum, totidem in minimum absumitur: sed priùs ad medium cubiti ossis ramum extrorsum miserat, qui surculis quinque in eosdem digitos sed externos, absumitur.

Sextus, omnium infimus inter cutim. & membranã carnosam per internam brachij apophysin delapsus, in cutim cubiti absumitur.

1 Ramo postico in musculos thoracis caput propinquum sortitos: antico in manum distribuitur, & surculos obiter vicinis musculis thoracis largitur.

2 Ramo postico similiter distribuitur: antico secundum primam costam, vt primum fertur in brachium, surculis obiter distributis in musculos thoracis propinquos.

Paria neruorũ

Thoracis 12.

3 Ramo postico, vt cætera distri-
4 buuntur: antico autem in spacia
5 intercostalia cum vena & arteria
6 secundũ partẽ costę inferiorẽ nõ-
7 nihil cauatam, feruntur in mu-
8 sculos intercostales ad vsque ster-
9 nũ in costis veris, vsque ad muscu-
10 los abdominis anticos, in nothis:
11 & statĩ ab ortu singuli ramũ sexti à
12 cerebro paris costalẽ surculis augent, & incumbentibus thoraci musculis obiter distribuuntur.

Lumborum 5.

1 Ramo postico, in musculos rha-
2 chitas, & alios ibi capita sortitos,
3 & cutim eius loci absumuntur: an-
4 tico, in musculos epigastrij & quos-
5 dam thoracicos ibi caput habẽtes: sed à pari secundo exigua portio ad testem descendit, cùm neruum à neruo costali non accepit.

Ossis sacri 6.

1 Vt priora, ramo postico inter quintum lumborum spodylum & ossis sacri principium exit, ramoque postico in capita musculorum propinqua absumitur, antico autem neruis cruralibus miscetur, sed etiam in musculos abdominis, & alios quosdam propinquos distribuitur.
2 Postico foramine & ramo, in mu-
3 sculos ossi sacro foris incumben-
4 tes: antico autem & maiore, se-
5 cundi, tertij, quarti paris, vt primi,

6 in crus abeũt: ex duobus infimis in musculos sedis, collum vteri & vesicæ virilis, & penem. In fundum autem vteri & vesicæ à costali neruus distribuitur. Infimum autem dorsalis medullæ in duo diuisum nusquam distribuitur.

Nerui qui in femur totum decurrunt, nascuntur ex tribus infernis paribus lumborum, & quatuor supernis ossis sacri: & statim ab ortu miscentur, minùs tamen quàm brachiorum, mox in neruos quatuor præcipuos exeunt.

Nerui femoris totius.

1 Primus & summus, sub peritonæo descendit ad paruum trochanterem, partitus in musculos cruris propinquos, & cutim cruris internam & externam absumitur, priusquam genu attingat.

2 Secũdus & inferior sub peritonęo per inguem descendit in crus cum crurali vena & arteria, ramúmque insignẽ cum vena saphœa, per internũ femur ad pedem vsque demittit, cuti vicinæ via illa tota surculos largitus: truncus autem cum vena & arteria profundus, descẽdit in internos cruris musculos, supra genu etiam cessat.

3 Tertius his inferior, surculos musculis penis, & quibusdam cruris, & cuti inguinali per foramen pubis excidit in vicinos musculos, absumitur supra cruris medium.

4 Quartus, omnium corporis neruorum crassissimus, siccissim9, durissimus, validissimus, ex quatuor supernis paribus ossis sacri ortus, inter os sacrum & ilium elapsus, partitus capitibus musculorum propinquis, & cuti natium & cruris vicini: deinde etiam vsque ad genu inter cruris condylos bipertitus, in totam tibiam & pedem distribuitur, præter partem eam internam à secundo pari intertextam. Ramo enim minore secundum peronen delapso in pedem superiorem digitis singulis binos dat surculos: maiore autem tibiam sequente, in plantámque delapso, digitis quoque singulis binos dat surculos: sed ambo rami mu-

sculorum capita,& cutim tibiæ, & pedis obiter adeunt & texunt.

DE MVSCVLIS.

CAP. VII.

Gal. initio de fractur. hip.

Vsculus, est caro simplex sentiendi mouendíque vim sortita: vel est motus voluntarij instrumentum. Musculi corpus proprium sunt villi à neruis & ligamentis deducti, quos caro simplex plurima cingit: ob id musculos, carnem appellat Hippocrates. Atque hæc est propria musculi natura, his scilicet tribus conflata. Venæ autem & arteriæ per hunc, vt partes cæteras distribuuntur, vt nutriatur, & viuat. hæc Galenus. Tres igitur tãtùm propriæ musculi partes sunt simplices, neruus, & ligamentum (à quibus & membrana musculos ambiẽs oritur) & caro simplex ambobus in villos diuisis vndique circundata. Compositæ verò & maximæ musculi partes sunt totidem, caput seu principium (in quod neruus & ligamentum inseri solent) venter, finis seu tendo, seu aponeurosis quæ partibus mouendis inseritur.

Idem ibidem.

Musculi partes simplices & cõpositæ.

Est autem quando tres has partes ægrè discernas, vt in sphincteribus, intercostalibus & aliis quibusdam. Quoniã tamen excoriatum murem, forma imitatur, μῦς, id est mus seu musculus, & ratione eadem lacertus appellatur. Quanquam horum plerique pisces planos, & rotundos magis repræsentant. Porro musculum circunscribit venter præcipuè, à vicinis musculis facilè separabilis, etiam cum multis, vel capitibus vel tendonibus, & actio vniformis. Musculi autem actio propria est villorũ ipsius in seipsos versus suum caput contractio, quæ partem, cui tendo inseritur, versus idem attrahit, sæpe multùm variè pro vario villorum situ: sæpe multum obscurè, vt interosses manus & pedis, & qui penem constituunt, & his assident, & qui ab hyoïde in coraceïde, & alij. At ne tot musculis quot motibus egeremus, musculi non pauci per se motus obliquos edunt, cum opposito congenere rectos. Congener autem

Musculi actio.

dexter sinistro simili magna ex parte est. Musculo quoque propè omni alter quidem actionis cõtrariæ author est attributus, vt flexori tensor, adductori abductor, leuatori depressor, clausori apertor. Sphincteres verò & pauci quidam alij antagonista carent. Nec tamen numero aut magnitudine, aut robore semper pares sunt musculi actionum cõtrariarum effectores: sed multum inter se his tribus variant, pro partis mouendæ pondere, aut actionis vehementia. Numerus denique musculorum corporis totius hîc nõ describitur, sed propemodum alterius dimidij, vt dextri vel sinistri: ex quo reliqui dimidij tot musculos facilè colliges. Linguæ tamẽ, hyoïdis, epiglottidis, laryngis, & paucarum partium aliarum omnes simul explicantur, vt qui sunt azyges, diaphragma, sphincteres. Musculorum differentiæ aliæ, post cognitam ipsorum historiam faciliùs cognoscentur, quæ ab ipsorum substantia carnosa, neruosa, membranosa magis: magnitudine, vt magnus, longus, latus: numero partium, vt biceps, triceps: totóue, vt gemelli, trigemini: figura, vt deltoides, rhomboides, scalenus: à parte, vt crotaphitæ, rhachitæ: situ, vt antici postici, interni, externi: actione, vt sphincter, masseter, flexor, tensor: connexione tam musculorum totorum, quàm partium suarum. Quæ verò hîc desiderare possis, ex Gal. lib. de motu musculorum, & de vsu partium substitues, paruo negotio: præsertim si te priùs in secandis simiis, secundum præcepta in administrandis anatomis tradita, & in Galen. myotome de simiarum musculis exercueris: nisi fortè tibi magna est cadauerum humanorum potestas, in quibus solis exercitatus, corporis humani naturam breuius & certiùs, quàm ex simiarum collatione cognoueris. *Musculorum differentiæ.*

Oculũ. 7
- Surſum, vnus supernè
- Deorsum, vnus infernè
- Versus nasum vnus, ad magnum canthum
- Versus zygoma vnus, ad paruum canthum.

} situs.

- Circumagentes duo: vnus à magno cãthoad paruum supernè porrectus: al-

Musculi mouent.

ter infernè à paruo cantho ad magnũ extensus.

Intro, vnus in duo vel tres diuiduus, neruum opticum ambiens, in duram oculi tunicam prope dimidiã insertus. Primi autem quatuor simul contracti, sua aponeurosi oculum ad iridem ambiunt: & omnes ab optici crassa meninge, vel pericranio ꝓpinquiore oriũtur.

Cilium supernũ 2

Sursum vnus, à nasi radice in vicinum tarsi dimidium.

Deorsum, vnus, à malo per canthum paruum in alterum tarsi dimidium. Sed dicere possis villos cilium tollentes, à musculosa cute frontis & superciliorum, deprimentes verò à lato musculo (qui totus est similis capitio equitantium, si eius tantum auferas, quantum pileolo tegitur) prodire, cui faciem propè totam, & collum totum tegenti ac mouenti originem dat membrana quædam neruosa toti nostræ cuti subnata, hîc, vt in fronte & capitis parte aliqua, carnosior effecta: in ciliis enim præ paruitate visui obscurus etiam in magnis animalibus est hic musculus.

Musculus latus.

Pterygium.

Foras, vnus obliquus à malo descendens.

Intro, vnus minimus à nare interna.

Labra.

Sursum, bini vtrinque, à malo descendentes in labrum, duo supernum totidem infernum.

Deorsum, bini vtrinque, à menti lateribus ascendentes in labrum, duo supernum, totidem infernum. Horum congeneres duo, dum simul agunt, labrum motu recto mouent: dum alteruter tantùm, obliquo. Adhæc villi tollentium labrum supernum & deprimentium infernum, interni quidem

Musculi lati ortus.

Musculi mouent.

intro versus dentes, externi verò foras versus cutim labra euertunt. Hos ꝓpè omnes labri vtriusq; motus non parũ iuuat musculus latus, ab auriũ radice, occipite, spinis omnibus ceruicis, spina omoplatæ, acromio, claui, sterno exortus: totus tenuissimus, in faciei partes ꝓpè omnes villis à tã diuersa origine variis insertus, easq; ob id in omnem propè partem moturus.

Genam infernã.

Sursum quatuor vtrinque. Crotaphitæ duo, à tota temporum cauitate sub zygomate in totum huius genę corωnon. Masseteres duo, bicipites: quorũ caput vnum, à malo, villis in partem genę posteriorem emissis, hanc mouet antrorsum, alterũ, à zygomate villis istos in x literæ similitudinẽ intersecantibus, in genã anteriorẽ immissis: eã retrorsum: simul verò agentibus villis vtrisq;, motu medio genam tollit.

Rotundi duo, à genæ supernę gingiuis omnibus in genæ infernæ gingiuas omnes oris tunica tecti. Parui duo, inter hos medij latentes, à cauo pterygoidis apophysios toto, in genæ infernæ partem latissimam intus inseruntur. Iidem cum lato buccas, immota etiam gena, mouent.

Deorsum, vnus vtrinque gracilis, in medio neruosus, à styloide in mentum interiùs, statim post genæ flexuram, inseritur.

Linguã.

Sursum, duo, à styloïde in linguæ latus.
Deorsum, duo, à gena inferna, quâ sunt molares in linguæ latus infernè.
Antrorsum, duo, à mento interno ad linguæ radicem.
Retrorsum, duo magni, contigui, villis

Musculi mouēt.

omnibus intertexti ab hyoidis basi in linguæ partem infernam.

Dextrorsum vnus, sinistrorsum vnus, ambo ab hyoïdis cornibus supernis, aliquando infernis in linguæ latera inseruntur.

Hyoides.
- Sursum, duo, à styloidis radice in hyoidis cornuum principium.
- Deorsum, duo, à coracoide in idem cornuum principium: in medio neruosi: omoplatam quoque leuant Galieno.
- Antrorsum, duo, ab interno mento, ad hyoidis radicem.
- Retrorsum, duo, à sterno secundum asperam arteriam in hyoidis radicem: quos hyoides deorsum mouere Galenus scribit libro 7. de vsu par. Hi omnes nullo alio osse firmatum hyoides, firmant vndique veriùs quàm mouent.

Epiglottida
- Sursum, duo, contigui à radice hyoidis in radicem posticam epiglottidis.
- Deorsum, duo, sub ipsis tunica tecti, in magnis animalibus manifesti, in homine obscuri: vt quos ad paristhmia sitos, deglutitionem iuuare scribit Galenus.

Laryngem.
- Sursum, duo, ab hyoïdis radice, in thyroidis basin. Deorsum, duo bronchij, à sterno interno secundum asperam arteriam in thyroidis basin, quam contrahunt, & cum ea asperam arteriam.

Dextrorsum, vnus: sinistrorsum, vnus: ambo à colli spondylorum regione in thyroïdis latera, qui ad innominatam contrahunt, & laryngis meatum constringunt. Hi sex vt prædicti octo hyoïdes,

ac ſeptimus oculum,thyroïde etiam confirmant. Sunt autem hi ſex muſculi communes thyroïdi cum vicinis partibus:quibus bronchios addit Gal. ſicque octo numerat.

Laryngis 12. proprij muſculi
- Duo ab innominata antica.
- Duo,ſub his ab innominata poſtica,in anticam & infernam thyroïde.
- Duo,ab innominata poſtica in poſticam arytenoïde.
- Duo,ab innominatæ lateribus, in latera arytenoïdis,quam hi quatuor claudunt.
- Duo,à thyroïde media interna in anticam arytenoïde, quam claudunt.
- Duo,ab arytenoïdis poſtica baſi in eiuſdem baſin anticam,quam comprimunt.

Larynx nanque tribus his cartilaginibus conſtat , thyroïde antica,poſticis autem innominata & incumbente illi arytenoïde:quæ quidem mobilis eſt,vt thyroïdes : ſola autem innominata immobilis eſt:in eaque multi ob id firmantur aliarum duarum muſculi:qui quidem quas inuicem iungant cartilagines, thyroïde cum innominata vel arytenoïde, aut innominatam cum arytenoïde ex prędictis illorum tum originibus tum inſertionibus conſtat. *Laryngis cartilagines.*

Muſculi
- Caput
  - Extendunt.
    - Splenij duo à ſpinis quinq; thoracis ſupernis &quatuor infernis ceruicis,circa quintam abcedunt in occiput.
    - Complexi , duo(quorum vtrunque in duos, tres, quatuor, diuidere poſsis)ex apophyſi tranſuerſa tertia, quarta,quĩta thoracis & ſpina ceruicis vltima in occiput.
    - Parui octo,recti quatuor: quorum duo à ſpina ſpondyli ſecũdi,& totidem ſub his minores,à parte poſtica ſpõdyli primi : omnes quatuor in occiput medium. Obliqui

quatuor, quorum duo à cōtactu rectorũ ex occipite in apophysin trãsuersam primi spondyli. Duo reliqui ab eadem apophysi in spinam secundi spondili. Hi omnes triangulum æquilaterum vtrinque constituunt.

Flectũt.
- Mastoïdei duo, (vterque in tres diuiduus) à sterno summo, & parte clauis vicina, in apophysin mastoïde, obliquè inseruntur, & caput motu recto simul ambo flectũt: alteruter solus circumagit.

Collum.

Extendunt.
- Transuersarij duo, à radicibus apophyseon sex transuersarum thoracis, in omnes transuersas ceruicis externé.
- Spinati duo, à radicibus spinarum septem superiorum thoracis, & prima ceruicis, in reliquas ceruicis spinas. Quos quatuor in duos Galenus reduxit.

Flectũt.
- Longi duo, à superioribus spondylis quinque thoracis, sub œsophago per totam ceruicem villis obliquis ascendunt vsque occiput, cui obscurè inseruntur, ipsúmque ob id etiam flectunt Galeno.
- Scaleni duo, ab osse toto costæ thoracis primæ in omnes ceruicis apophyses trãsuersas internè inserti, villis omnibus obliquis, sed bre-

cissimis, à costæ radice in proximas apophyses, longissimis à costæ fine in primi spondyli apophyses, mediis propinquorum quantitatem imitantibus.

Musculi omoplatam mouent.

Antrorsum, serrati duo: maior ex ossibus costarum nouem superiorum, longius quàm ex spatiis in totam omoplatæ basin, thoracem quoque dilatare videtur: minor ex osse costarum quinque interdum sex superiorum, in coracoide internum.

Retrorsum, rhomboïdes vnus, à tribus spinis infernis ceruicis, & tribus supernis thoracis, in totã propè omoplatæ basin. Geminum hũc facit Galenus.

Sursum, duo: vnus trapezius, ab occipite toto, spinis omnibus ceruicis, octo supernis thoracis, in totam omoplatæ spinam, vsque acromion, & basin propè totam. Hic etiam deorsum, & retrorsum villis aliis eam trahit: estque hic similis mulierum collario.

Alter leuator ꝓpius ab apophysi trãsuersa primorum quatuor ceruicis spondylorum in angulum omoplatæ superiorem ad vsque ipsius spinam.

Addi potest qui ab hyoide in coracoide inseritur, & qui ab apophysi transuersa primi spondyli, in omoplatæ finem ad acromion: & pars editior pectoralis.

Deorsum, vnus latissimus à spinis ossis sacri lumborũ, & nouẽ thoracis, & parte multa ossis ilium, in omoplatæ angulum inferiorem per membranas obiter insertus parte aliqua sui. Nam tendone robusto brachium propè totus deorsum trahit. Deorsum omoplatam mouet etiam pars inferna trapezij, vt media retrorsum, summa sursum.

Musculi brachiũ mouent

Antrorsum, duo: vnus pectoralis à claui plusquã dimidia, sterno propè toto, costa 6. 7. 8. in brachij os inter deltoide, & bicipitem: Galeno in quatuor diuisus: Alter ab omoplatæ sima parte tota.

Retrorsum, duo: vnus ex maxima parte costæ in omoplata imæ: seu ex inferno fine costæ in omoplata imæ. Hic etiam parum mouet deorsum. Alter illi cõtiguus, costæ eiusdẽ partẽ simã articulo proximam occupans, qui tamen brachium magis deorsum mouet, quàm retrorsum: vt qui ex vtraque parte spinæ in omoplata sunt, magis sursum quàm retrorsum mouent brachium, & summa portio latissimi retrorsum magis quàm deorsum.

Sursum, duo: vnus deltoides, à claui dimidia, & tota omoplatæ spina & acromio. Alter à cauitate supra omoplatæ spinam, inter acromion & articulum in brachij ceruicem inseritur. Tertium addit Galenus à cauitate sub eadem spina. Ex tribus his musculorũ coniugationibus, priores longiùs in brachium, posteriores latiùs in brachij ceruicem inseruntur: & hi brachium magis quàm priores circumagunt actionis cuiusque quadam successione.

Deorsum, paruus ex costæ in omoplata imæ sima parte, qui etiam retro parum mouere dictus est. Brachium quoque cùm vi maiore opus est, deorsum trahunt, prior eorũ qui retrorsum agit, & partes pectoralis, & latissimi infimę.

Musculi in brachio siti cubitum

Flectũt. Duo, vnus biceps principio vno, ex omoplatæ glenes labro, per brachij fissuram, altero ex coracoïde in radium summum intus, qua parte est asperior & tumentior.

Alter brachiæus, à brachio superno, cui sub bicipite affixus est, in summum radium & magis in cubitum intus, quâ colligantur ambo.

Duo

Extendunt. Duo, vnus longus à costa inferna omoplatæ, brachio hærens.

Alter breuis, à ceruice postica brachij, priori connatus & subiectus: ambo tendone foris carnoso, intus neruoso, in olecranum inseruntur.

Musculi verò siti in cubito, interno quidem radij pronatores duo, carpi flexores duo, digitum flexores duo, palmaris vnus paruus: à brachij interna apophysi omnes orti, præterquàm radij pronator paruus.

Externo autem cubito, radij supinatores duo: carpi tensores duo: digitumtensor multiplex, & in plures diuidus, vt mox audies. Hi ab externa apophysi oriuntur, vt illi ab interna, præter quadratum pronatorem, & longum supinatorem.

Musculi radium & cũ eo manum

- Pronãt.
  - Duo, vnus rotũdus ab interna brachij apophysi, obliquè in radiũ prope medium tendone membranoso cessat.
  - Alter quadratus, tenuis, ab imo cubito in imum radium, tendone etiam membranoso.
- Supinãt.
  - Duo, vnus longus, à brachio inferno, & externo toti radio, & eius imæ epiphysi inseritur carnosus.
  - Alter à brachij externa apophysi prope olecranum, in radium supra ipsius medium.
- Flectũt.
  - Duo interni, simul contracti: vnus infernus à brachij interna apophysi ortus, cubito osi attensus, tandem suo tendone crasso super os carpi dictum nunc quintum, nunc octauum, & per radicem externam apophyseos osis in carpo sustinentis os metacarpij tertium & quartum, in hoc vtrunque inseritur.
  - Alter supernus, à brachio sub longo supinatore ortus, radio interno inuectus per cauitatẽ in osse carpi pollicem sustinente, vnico tendone fertur in os metacarpij primum.

Extendunt { Duo externi simul contracti: vnus supernus à brachij externa apophysi ortus, radio instratus, tendone vno quidem in metacarpij os primum, altero in secundum inseritur.
Alter infernus indidem natus, cubito externo instratus, tendone vnico in metacarpij os quartum inseritur.

Motus carpi obliquos edunt iidem musculi, sursum quidem superni ambo ad radium siti, deorsum verò inferni ambo ad cubitum locati. Horum autẽ singuli efficiunt singulos motus, rectorũ seu flexionis & tensionis, & obliquorũ medios: vt leges in Annot. in lib. Gal. de vsu partium.

Musculi flectunt phalangem digitorum 4. { Primam actione robustissima egentem, digitumflexores ambo, tum per ligamentum latum ipsis commune, tum per villos plures multò à sublimi quàm à profundo, ossi huius phalangis propè toti affixos.
Hanc flexionem cœptam firmant lumbrici, & interosses, & indicis adductor, parui abductor musculus.
Secundam, digitumflexores ambo, sublimis quidem sua insertione in huius principiũ: profundus autem tum ligamento lato, tum villis suis multis in multam partem ossis inserto.
Tertiam, digitumflexor maior sua insertione in huius principium.

Musculi phalangẽ pollicis flectunt. { Primam & secundam per ligamenta, tertiam per insertionem, tendo quintus à digitumflexore profundo.
Primam & secundam præcipuè, tertiam minùs duo musculi thenar constituentes: sua enim portione interna illis inseruntur: externa verò tumentior quidẽ pollicẽ ab indice abducit, planior verò indici adducit: ambo in tres diuidui.
Digitumflexores duo intra cubitum ab interna brachij apophysi, vnus sublimis, alter profundus radio & cubito, & medio horum ligamento membranoso affixus, in tendones quinque absumitur, qui digitorum

quinque articulos omnes, quo dixi modo flectunt: Sublimis in quatuor tantùm tendones abit, qui digitorum quatuor articulos duos primos flectunt.

In cubito externo inter radium, & cubitum intimus muſculus, portione vna in latus externum, & velut angulum totum quatuor digitorum inſertus, ipſos abducit: portione altera in medios eorum articulos foris inſerta ipſos extendit: portione tertia per tendonem minimum pollicis velut toti angulo inuectum, pollicem indici adducit: per alium paulò maiorem angulo oppoſito inuectum, pollicē abducit: per ambos ſimul contractus pollicem extendit. Per tertium verò tendonem horum omnium craſsiſsimū, in primum pollicis articulum bipertito aut etiam tripertito inſeritur, eūque partim extendit, partim abducit. Horumque digitorum adductionem, & abductionem iuuant muſculi interoſſes, gemini per ſingula oſsium metacarpij interualla: & proportionales his duo inter indicē, & pollicem. Qui verò pollici craſsior inſidet ab indice abducit, vt qui quarto metacarpij oſsi foris affixus eſt, paruum abducit. Horumque omnium tendones qui ad tertium perueniunt articulum (perueniunt autem propemodum omnes, vt in Annot. in lib. 1. vſus par. docemus) hi ſuorum villorum portionem in ſingulorum phalangum principium dimittunt, ob id graciliores ſunt, quā tertiam phalangem attingunt.

Dilatāt inſpirando.

- Vnus, ex claui interna, & antica in primæ coſtæ cartilaginem ad ſternon vſque.
- Alter, ſerratus maior, ex omoplatæ baſi tota interna in coſtarum nouem ſuperiorum oſſa longiùs quàm in ipſarum ſpatia.
- Tertius, ex ſpinis ceruicis tribus infernis, & prima metaphreni in ſpatia tria coſtarum quatuor ſuperiorum longiùs, quam in ipſas coſtas.
- Quartus, ex ſpinis lumborum ſuperioribus, & duabus aut tribus metaphreni inferioribus, in 4. coſtas inferiores

Musculi thoracē.

longiùs quàm in ipsarum spatia.

Hi ambo tenuissimi, rhōboïdes, serrati postici, intercostales externi ex costę inferno latere in subditę costæ latus supernum obliquè antrorsum feruntur.

Vnus, ex spinis ossis sacri, lumborum, metaphreni totius, sibi continuus in costas 12. prope ipsarum radicem.

Contrahūt expirādo.

Alter, triangulus à sterni lateribus internis in totas verarum costarum cartilagines, eas in sternon adducēs.

Intercostales interni, ex costæ superno latere in suppositę latus infernum obliquè antrorsum inseruntur, & externos vbique in x literæ formam intersecant. Sed inter verarum costarum cartilagines, villorum situs est dicto contrarius vtrisque intercostalibus.

Diaphragma. Has thoracis actiones multùm iuuant, tum phrenes seu diaphragma, tum musculi octo epigastrij. Diaphragma liberæ respirationis instrumentum musculus est rotundus, admodum obliquus, cui caput in medio est, fines vndique thoraci interno adnexi, vt etiam duabus aponeurosibus in lumbos longiùs decurrant.

Musculorū epigastrij quatuor litera.

1 Obliquum descendens, ex serrati magni cōtactu, seu spatiis inter costas sex inferiores longiùs, quàm ex ipsis costis, in os iliū & pubis inseritur.

2 Obliquum ascendens, ex vtroque hoc osse & spinis tum ossis sacri, tum lumborum fertur antrorsum, in fines costarum quatuor inferiorū.

3 Rectum, ex osse pubis antico in sterni latera, & ipsi articulatas costarum inferiorum cartilagines.

4 Transuersum, ex transuersis lumborum apophysibus in os ilium, & pubis, & notharum costarum fines. Sic ordine

naturæ describit Galenus lib.6.methodi,&lib.5.administ. Rectos autem primos explicat loc.affect.lib.5. cap.6.& li. 5.vsus partium:quòd illîc tres alios ad rectorum contactũ, in aponeurωsin degenerare, hic alios tres ex rectorũ collatione nomen habere doceret:ne illum negligentia,aut ignorãtia lapsum existimes. Accedunt sæpè in viro & muliere duo parui,plerunque inæquales,ab osse pubis externo in partem infernam rectorum,his velut succenturiati. Quomodo quibusdam duo sæpè inæquales, sæpè vnicus, & is sinister frequentius quàm dexter,à summo sterno super pectoralis capita à sterno exorta descendit. *Musculi alij duo parui.*

Musculi lumbos

- Flectũt.
  - Vnus vtrinque,triangulus,ab ossis ilium costæ multa parte in apophyses transuersas lumborum,& infimi thoracis spõdyli internè villis obliquis: & his,quò altius ascendunt longioribus,breuissimis autem in lumborum finem insertis.
- Extendunt.
  - Duo,vnus semispinatus,à spinis omnibus ossis sacri,& lumborum, in apophyses lumborum & thoracis totius transuersas, villis obliquis inseritur.
  - Alter sacer,sub prædicto ex ossis sacri lateribus in spinas lumborum & vndecim thoracis villis obliquis.

Rhachis antrorsum, ab anticis ambobus, retrorsum à posticis ambobus,nisi vnicus est omnino medius,in latera à binis: vnius lateris antico vno & postico altero: in medium motus recti & obliqui situm ab singulis mouetur: ceruicis quidem rhachis, vt suo loco dictum est:lumborũ verò,vt nuper audisti:metaphreni autem seu thoracis rhachis, ob costas & musculorum penuriam parum est per se mobilis:cum ceruice tamen superior,& cum lumbis inferior obscurè mouetur:adiuuantibus eius motum musculis quibusdam,etiam thoracis spondylos tangentibus,supernos quidem longis,scalenis,transuersariis,spinatis:infernos autem lumbaribus,tam flectentibus quàm extendentibus,thoracis inferiora tangentibus: quorum propè om- *Rhachis à quibus moueatur musculis.*

nium villi sunt obliqui. Sed qui ab vndecimo thoracis spõdylo ad primum ascendit per medios, eorum omnium spinas omnes & totas complexus, & solis spinis & membranis inter has mediis dexter à sinistro secretus, villos habet rhachitarũ omnium maximè rectos. A singulis quoque apophysibus transuersis spõdylorum in spinas singulas proximè superpositas abeunt singuli.

Musculus sedẽ
- Leuat: Vnus, quem in duos aut tres diuidere possis, à tubere ischij interno in tunicam externã intestini recti longulè descendit.
- Claudit: Sphincter villis transuersis ipsius sini circundatus: qualis est alter vesicæ collo, post prostatam glandulam circundatus, ipsum etiam claudens & contrahens.

A tubere ischij interno musculi duo ascendũt: vnus mox latus sed tenuis, bonam penis partem constituens.

Alter ad meatum vrinarium, vbi dexter sinistro supernè vnitur, infernè dehiscit.

Musculus quoque gracilis, longus, cum vasis spermaticis à musculis hypogastrij descendit ad testes, ipsos releuans. Insunt quoque vtero corpora musculosa ad testes descendentia. Gal. lib. 14. vsus par.

Mucrus Flectũt.
- Vnus, à lumborum apophysibus transuersis omnibus in trochantera paruum anticè, quem possis duplicem statuere: ψόας vocant Hippocrat. & Galen.
- Alter, à tota cauitate interna ossis ilium super cruris caput & ceruicem descendit in eundem trochantera paruum, tendone robusto ex vtrique coacto. Hunc motum adiuuant musculi in crure antico tibiam tendentes, orti ab osse pubis, ischij, iliũ, & obiter in crus portione quadam sui inserti.

Tres natium authores, validis tendonibus foris carnosis, intus neruosis.

Primus, extimus & amplissimus, à coccyge osse sacro, superna iliũ costa plusquã dimidia, villis

Musculi crus extendunt

obliquis in os cruris palmũ sub trochãtere magno (cui etiã obiter affigitur) longulè inseritur. Secundus, situ & magnitudine medius (nã breuior, tenuior, angustior) à labro costæ iliũ propè totius, in summum trochanteris magni corωnon, & superficiem eius externam.

Tertius, horum breuissimus, tenuissimus, angustissimus, intimus, ab eadem ossis ilium facie externa, sed inferna magis, in trochanteris magni supercilium internum & cauitatis principium. Hunc quoque motum adiuuant musculi in crure postici, ex ischij tubere & aliis ossibus vicinis supra crus exorti, & obiter dum in tibiã descendunt, cruris ossi aut musculis id mouentibus affixi. Crus quoque cũ tibia adducunt interni in eo musculi, & abducunt externi. de quibus omnibus mox in musculis tibiam mouentibus, & crus cum tibia circumagentibus.

Musculi crus cum tibia circumagunt.

Intro, vt genu ad poplitem cruris alterius, & pterna foras feratur triceps totus: quem etiam triplicem statuere possis, cùm capita habeat tria, & tres insertiones: sed in medio cõfusus est, totusque admodũ obliquus.

Primum & summum caput, à commissura summa ossium pubis, & eorum spina in ossis cruris lineam sub ipsius ossis medio inseritur.

Secundum, primo & obturatori externo propè toti contiguum: ab ima ossium pubis commissura & ambitu foratus pubis superno, in os cruris internum & posticum, seu lineam sub trochantere paruo.

Tertium illi contiguum ab ima commissura ossis pubis & ilium, in os pubis & radicem trochanteris parui: insertionem enim habet secundo continuam, sed paulò superiorem. Huic & primo principiũ neruosum & forte, secundo autem carnosum. hic triceps etiam crus cum tibia intro adducit, vt interni: vtrunque hunc motum iuuat membranosus, & vastus internus.

Foras, vt genu foras pterna introferatur, quadrigemini omnes parui, & ꝓpè transuersi, ac ordine locati: quorũ

ſummus ab oſsis ſacri & coccygis commiſſura in cauum trochanteris magni inſeritur:alter eo breuior à ſpacio,inter cotylē & iſchij tuber medio prope ipſius ſpinā in latus magni trochanteris propinquum & cauum.

Tertius,ab iſchij tubere interno & paulò ſupra, in ſpatium inter trochanteras medium & cauum magni,

Obturator externus. Quartus illis paulò latior, à toto tubere externo in latus externum & poſticum trochanteris magni & eius cauum.

Obturator internus. Quintus, obturator externus foraminis inter os pubis & iſchij patentis,ab huius ambitu toto natus, ac tendone robuſto, & velut multiplici, cauitate inter iſchij tuber & cotylem media vectus, in cauum trochanteris magni cum quadrigeminis inſeritur.

Sextus,obturator internus foraminis eiuſdem, ex oſsium iſchij & pubis eo ambitu natus,cauitate inter iſchij tuber & ſpinam media,prædictæ oppoſita vectus, tendonibus geminis in trochantera magnum & eius radicem inſeritur.Horum motum iuuat longus, & externi cruris, & vaſtus externus.

Muſculi tibiã

- Flectũt.
  - Poſtici quatuor, quorum tres à tubere naſcuntur,interiores ſcilicet duo,& vnus exterior: & interiores vno tendone cum interno gracili in tibiam internam deſinunt: vti & quartus poſticorum à ſymphyſi oſſis pubis,& iſchij lineæ affixus.
  - Rectus, gracilis, vaſtorum medius, à ſpina inferna ilium, capite ſuperiore paruo, inferiore robuſtiſsimo etiam cotylen attingente, in molam propè mediam tēdone incidit, qui in tibiam cum vaſtis deſinit & cruræo:nã hi quatuor in tendonem vnum ceſſant, qui molam amplexatus, in tibiæ principium anticum latè inſeritur, & genu hac parte pro ligamento eſt.
  - Vaſti duo,rectum vtrinque tangentes, & cruræo magna parte intus connati,

Extendunt.

villis supernè subrectis, infernè obliquis, oriuntur: externus quidem à radice tota trochanteris magni & cruris osse subiecto, in molam & anticam tibiam desinens: internus verò à trochantere paruo, & cruris osse subiecto in molam & anticam tibiam cessans.

Crureus, recto substratus, ossi cruris affixus, ab osse cruris antico inter trochãteras tendone vno in molã, altero carnoso in tibiam posticam per poplitem.

Longus ex spina superna ossis ilium obliquus in tibiam internam fertur, in eamque aponeurωsi lata inseritur, & eam ab aliis flexam per se ad inguem adducit.

Membranosus, ex spinæ eiusdem radice obliquus in tibiam externam fertur, eamque per se abducit. Ambo autem hi dum simul agunt, tibiam extendunt. Horum plurimi præcipuè vasti, & crureus villis compluribus in cruris os insertis, ipsum pro villorum situ & insertione mouent, sed ab aliis sibi connexis, & ab osse ilium ortis priùs moti. Nam cùm toti in crure siti sint, id mouere non possunt.

adducunt.

Interni duo, vnus insignis ad vsque cruris medium neruosus, deinde carnosus tricipiti contiguus, à tubere ortus in tibiam internam tendone desinit: alter gracilis internæ cuti subditus, principio lato, tenui, ab inferno ossis pubis limbo sub commissura post cruris caput internum, cum longi tendone vinculo communi ligatus in tibiam lõgè, latè, obliquè desinit.

Tertius longus, à spina ossis ilium superna obliquus descẽdit in tibiam internã & anticã, qui etiã tibiã cum mẽbranoso extendit. Hunc etiam motum iuuat triceps totus, præsertim si cum quadrigeminis agat, & qui duo ex po-

Musculi tibiã cũ crure abducunt.

ſticis à tubere nati in tibiam internã deſinunt,& vaſtus internus.

Membranoſus, à radice ſpinæ oſsis ilium ſupernæ in principium tibiæ externum latè non longè, principio ad ſemipedem carnoſus, deinde mẽbranoſus, & cùm membrana muſculoſa confuſus: obliquus autem totus, vti & longus,& genu pro ligamento eſt foris. Hunc motum iuuant poſticorum exterior biceps, à tubere ortus in tibiam externam deſinens, & vaſtus externus.

Flectũt antici.

Peronæus, vno capite à perones epiphyſi ſuperna, altero à perones medio, peronæ foris & antè affixus deſcendit, circaque eius infernam epiphyſin poſteriùs tendonem geminũ mittit, eidem alligatum vinculis, vno communi, duobus propriis. Tendonum maior ſub planta intimus, obliquè delatus ad pternæ cum cyboïde articulum, os ſeſamoïdibus vſu ſimile aſſumit, ſed amplum: minus tamen eo quod habet pedis tenſor ad aſtragali & ſcaphoïdis articulum, deinde in os pedij maximum & vicinum inſeritur: vt per ſe pedem foras moueat in ſcaphoïde,& aſtragalo, cum tibiæo autem flectat: minor autem in minimum, pedem etiã flectit & foras mouet, interdum portione ſui parua in latus externum digiti parui, eum extendens & abducens.

Tibiæus anticus, à ſuperna tibiæ epiphyi ortus, tibiæ affixus, & medio eius fini anticè alligatus, tendone vnico ſed ad finẽ bifido, per internũ pedis delato, inſeritur infernè, partim

Musculi in tibia siti pedem

osſi innominatorum primo & medio, partim principio oſsis in pedio maximi portione ſui exigua pollicem intrò adducens & extendens.

Digitum tenſor, horũ duorum medius, tendone ſexto, & eodem paruo, in os pedij minimum inſertus: de quo mox fuſiùs dicam.

Extendunt postici.

Gemelli, internus qdẽ à radice cõdyli in crure interni: extern⁹ autẽ à latere aſpero cõdyli externi: ambo mox carnoſi int⁹ neruoſiores, iũcti deſcendũt, & ad tibię mediũ cũ ſoleo in vnũ tendonem pternæ principio inſerendũ deſinunt.

Soleus, his ſubditus latior, à tibiæ & perones commiſſura in gemellorum tendonem ſub tibiæ medio degenerat.

Tibiæus poſtic⁹, à tibiæ & perones epiphyſi ſuperna ortus, totus tibiæ affix⁹: circa eius malleolũ, ſeu internã apophyſin ligato tendone maximo. Nã tendones eius minores duo reliqui digitos pedis flectunt, vt paulò pòſt leges.

Flexionẽ pedis hîc intelligimus, cũ pes à recto cũ tibia ſitu recedit, & angulũ facit nũc obtuſum, nũc etiã rectũ, & aliquando acutũ. Quo more, capitis, colli, rhacheos, aliarũ partiũ, brachij, cubiti, carpi, digitorũ, & cruris ac tibiæ flexionẽ intelligimus, & contrariã illi extẽſionẽ, cùm partes hę ab anguloſa figura verſus rectã mouentur. Quanquã in pede motũ hunc vtrunque κάμπτειν καὶ ἐκτείνειν à quibuſdã vocari ſcribit Gal. in fine Comment. tertij in libr. περὶ ἄρθρων.

In gaſtrocnemia præter illos, muſculus eſt digitũflexor magnus mox dicendus: & duo parui, popliteus & plãtaris: ambo ab externo cruris cõdylo exorti, ſed popliteũs obliqor, & ſua carne mox tibiæ inſeritur poſticæ, & internè eã motu paruo attrahẽs, alteri vel reſupinatori, vel ꝓnatori ſimilis ſitu & vſu. Plãtaris inter gemellos & ſoleũ gracilis deſcẽdit, mox in tẽdonẽ degenerãs prælongũ & maximè gracilẽ: qui ſecundũ tẽdonẽ pternę robuſtiſsimũ deſcẽdit, & ad aſtragali tergũ lateſcit, perq; latera pternæ in plantæ

Popliteus

Plãtaris.

Quib⁹ deest plãtaris & palmaris muſculus.

totius cutim absumitur, vt palmaris in palmam. Quibusdam tamen plantaris & palmaris musculus deest, tuncque tendo hic à vicinis sufficitur tendonibus ac membranis.

Musculi digitorũ pedis articulos

Extendunt.

Omnes, digitum tensor à summa & externa tibia, eidem attensus & alligatus, per supernã pedis partem delatus tendonibus quinque in quinque pedis digitorũ articulos omnes variis sui portionibus (vt digitumtensor in manu) insertus: interdum & sexto tenui, sed longo in os pedij minimum propè totum, pedis flexiones iuuat: altero etiam exiguo paruum digitum abducit, & modicè flectit, interna verò in pollicis articulum ossa sesamoïdea cessat, articulum eius priorem flectens & modicè abducens. Est quando non extendit paruum digitum, cùm scilicet peronæi portio exigua eum extendit, vt in musculis pedem flectentibus dictum est.

Flectũt.

Omnes, vt in manu, digitumflexor magnus à perones medio & tibiæ superna epiphysi ortus, inter hæc ossa medius descendit, & ad malleolum internum in tres abit tendones magnos: quorum vnus peronæ posticæ respondens, inter pternam & malleolum internum trãsmissus, in pollicem & indicem trifidus subit: alij duo tibiæ respõdentes per eiusdem malleoli partem anticam transmittuntur, & horum minor in reliquos tres digitos subit, maior in os, primum innominatorũ cessat, pedem totum cum peronæo antico extendit. Hos autem quinque digitos flectunt hi tendones quinque partim ligamentis tum longis, tum breuibus: partim insertione, vt in manu.

Primos & secundos digitorum quatuor, digitumflexor paruus in planta pedis media situs, à pterna inferna ortus: primos etiam horum quatuor flectunt lumbrici quatuor & interosses, vt in manu.

Digitumflexor magnus inter tibiam & peronen profundus descendit, & ad pedem in tendones magnos tres abit: quorum duo post malleolum internum ligamento communi iunguntur, & proprio separantur. Horum exterior pollicem flectit, interior è regione articuli scaphoïdis cum astragalo, os sesamoïdes magnum & crassum assumit ad eius articuli firmitatem, vt peronæus alterum ad articulum pternæ cum cyboïde, & inseritur in os innominatum internum portione vna, aliis in alia, & cyboïdes: imo portione vna sub tendone peronæi desinit in os pedij quartum, prope paruum digitum. Pedis tensor hic potest statui, licet etiam per se sit obliquator: Reliquus per latus internum pternæ profundus fertur, & digitorum quatuor articulos omnes flectit, vt in manu, Galeno autem primũ & tertium.

Musculi pedis

Adducunt

Pollicem, vnus, ossi pedij maximo intus attensus.

Digitos quatuor, lumbrici 4. digitum flexoris magni tendonibus affixi, vt in manu: sed pedis lumbrici à digitumflexore paruo in planta sito produci videntur.

Interosses latus ossium pedij internum contingentes.

Lumbrici in pede portione maiore digitos quatuor adducunt, minore digitum alterum abducere videntur, vt in manu.

Abducunt

Digitos quinq;, vnus, astragalo, pternæ, cyboidi totus supernè attensus, in tendones quinque absumptus, aliquando paruum non abducit. Paruum item abducit paruus musculus ei foris attensus.

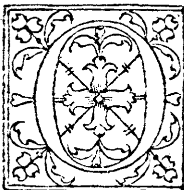
Interosses latus ossium pedij externum contingentes.

Pollicem quoque ab aliis abducunt, seu intrò ducũt duo, à cauitate inter pternam & astragalum media orti, in latus pollicis internum inserti.

Musculi p̃terea tres in pedio ab ipsius ossibus orti, maximo, secundo, medio, omnes pollicem & indicẽ mouẽtes, vt q̃ in manu sunt ad thenar. A pedio quoq; moles carnea in digitorum reliquorum latera. Partibus aliis quibusdam musculi insunt aliquando vel desunt. A sterno enim summo musculus initio neruosus, deinde carnosus, superficiarius, tenuis, pollicem latus, in sextã costam dextrã cessans, ad recti musculi dextri exortũ, singulis costarum superiorũ cartilaginibus insertus, mihi visus est, sinistrum autem latus eo musculo carebat: interdum habet eum latus vtrunque, sed inæqualẽ. Ab osse pubis sub cuti multis tum viris, tum mulieribus parui duo sursum ferũtur, sæpè inequales, rectis velut succenturiati ad eorum robur augendum.

DE TENDONIBVS.

CAP. VIII.

Τένον id est tendo ἀπὸ τοῦ τείνειν, id-est à tendendo dicitur, quòd eius actio p̃cipua in tensione seu cõtractione est. Horum enim vnusquisque fibris suis versus musculi caput retractis, partem cui inseritur eodem contrahit, ac euellit. Est autem tẽdo musculi ἀπονεύρωσις seu finis, quo in partem mouendam inserto fit motus omnis voluntarius. Villis neruorũ, & ligamentorum constat in vnum coëuntibus, interdum carne adhuc eos villos ambiente: id quod in multis cruris & pedis, plantæ & cubiti musculis apparet: ne addam linguæ, laryngis, colli, thoracis, epigastrij, & aliarum quarundam partium musculos propemodũ vbique carnosos: quà tamen hi os, aut cartilaginem, aut partem aliam à se mouendam tangunt, neruosi magis apparent.

Tendo quid.

ANACEPHALEOSIS MVSCVLORVM.

CAP. IX.

Vsculorum magna est natio, & ob id cognitu,& memoratu difficilior,presertim cum partium sibi succedentiũ ordinem & actionem docendo sequimur. Clarior autem, sed imperfectior eorum historia fiet, si anticos omnes primùm, deinde posticos recensuero tantùm (non enim totam eorum naturam hîc repetere constitui) & horum medios. Corpore igitur supino cutique ablata,& adipe,vbi adest, membrana musculosa totum corpus ambiens apparet: quæ carnosior in facie, & collo toto vsque ad omoplatarum spinas & claues, musculum facit latum, sub quo in facie spectantur cilij superni leuator & depressor:labri superni & inferni leuatores vtrinq; duo,& depressores totidẽ,& qui pinnas nasi aperit:qui verò claudit intus in naribus latet:spectantur etiam crotaphita, & masseter, & sub hoc paruus in ore latens, deinde rotundus,& qui genam infernam aperit:qua fracta linguæ musculos & hyoïdis & laryngis tum communes,tum proprios aspice,&fracto osse frontis musculos septem oculi.Sub lato etiam sed in collo apparent, mastoïdeus,coracoïdeus,brõchius:& sub broncho seu aspera arteria & œsophago,super colli spondylos omnes,& superiores dorsi longus vtrinque vnus, & in cæteris quoque numerus est geminãdus. In thorace autẽ supino corpore,spectãtur deltoïdes,pectoralis:sub quo serratus maior,& ei contiguum caput obliqui per epigastrium descẽdentis:sub serrato maiore minor:sub his intercostales externi,& his subiacentes interni,qui aperto,excisis costarũ cartilaginibus,thorace,apparent clariùs, & cum his cartilaginum septem ad sternũ adductor vtrinque vnus,& diaphragma vnicum. In ventre inferiore musculi octo epigastrij obliquus descendens,sub quo ascendẽs :inter cuius aponeurωses rectus,sub obliquis transuersus. Hi quatuor vtrinque. His exectis, & ablatis intestinis, ad lumbos

Cutis. *Adeps.* *Membrana musculosa.* *Muscul' latus.*

apparent ꝓōαι.Musculi crus flectentes cũ ilio,& obturator internus:sphincter vesicę, musculi in hui⁹ collũ ꝓpè reliquum vtrinque duo:sedis sphincter & leuator,& ante hos cremaster.In crure obliqui duo , longus & membranosus, rectus,vastus,internus &externus,crureus.In anticnemio tibiæus, peronęus digitumtensor.In pede abductor digitorum quinque.In brachio manu etiam supina,cubiti flexores duo.In cubito,carpi flexores duo, digitumflexores duo,radij ꝓnatores duo,palmaris.In manu extrema thenarij duo,ad paruum digitum duo,ad medicum vnus,lũbrici quatuor,interosses sex.Deinde vbi pronum cadauer locaueris,apparent in collo,vbi latum sustuleris, trapezius etiam ad thoracem pertinens,sub hoc splenius,sub hoc complexus,deinde parui vtrinque quatuor , caput extendentes & circumagentes. Ad latus autem colli , scalenus, transuersarius,in medio spinatus, rhombus,& alij duo minores omoplatæ leuatores:sub rhombo in thorace rhomboïdes supern⁹,& sub latissimo infernus,& rhachitæ rhachi vbique attensi, & affixi.Ad lumbos & os sacrum latissimi portio sub qua semispinatus,sacer,'triangulus. In natibus tres:sub his quadrigemini.In crure,quatuor postici, inter quos & anticos medij intus sunt adductor crassus,& gracilis,& triceps: sub cuius capite secundo est obturator externus.In gastrocnemia gemelli,plantaris, soleus , popliteus,tibiæus,peronæus,digitumflexor magnus. In plãta, digitumflexor paruus,lumbrici , & qui alij digitos pedum adducunt vel abducunt. In omoplata apparẽt præter leuatores,& rhombum etiam retractorem,deltoides , lati & latissimi portio:deinde super eius spinam vnus,sub eadẽ tres,sub omoplata vnus. Hi propè omnes brachij motores.In brachio cubiti tẽsores duo.In cubito iam prono: radij & cum eo carpi,& manus supinatores duo,carpitensores duo: digitumtensor vnus , sed cuius partes aliquæ digitos etiam in obliqua mouent, & hi omnes externi oriũtur à brachij apophysi externa,vt interni ab interna,sed radij supinator longus horum medius à brachio nascitur.

IACOBI SYLVII ISAGOGES ANATO-
micæ Libri secundi,
FINIS.

IN HIPPOCRATIS ET GALENI ANATOMICOS LIBROS IACOBI SYLVII MEDICAE rei apud Parrhisios Regij interpretis Isagoges,

LIBER III.

PROOEMIVM.

Artes corporis cæteras peritonæo tunica,& subcostali, meningibusque cõprehensas perstringere quàm potero breuissima, sed tamen perspicua oratione aggredior. In qua quidem historia, quæ partes à nobis priùs descriptę occurrent, vt ossa, ligamenta, cartilagines, membranę, villi, carnes, adipes, glandulæ, venæ, arteriæ, nerui, musculi, scienter omittentur, vbi illarum memoriam leuiter lectori refecerimus ne de re eadem nobis identidem sit dicendum.

Actionem verò cuiusq; partis aut vsum ab ipsius actione, substantia, magnitudine, numero, figura, situ, connexione sumptum, vt in priùs scriptis partibus, sic inscribendis, ad libros de vsu partium remittimus : ne Galeni plumis nos inglorij gloriemur, more quarundam Aesopi cornicũ hodie infestissimarum.

DE PERITONAEO TVNICA. CAP. I.

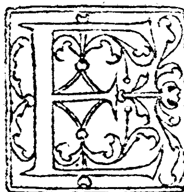

Peritonæi ortus.

Eritonæos tunica, quòd toti inferno ventri περιτείνεται, id est circumtenditur, dicta, à ligamentis spondylorum lumborum præcipuè exorta, ibique crassissima, & supernè viris, infernè mulieribus crassior, & robustior. Epiploon gignit, & mesenterium & partes ventris inferni omnes communiter ambit, & singulis singulas, & eas, quà crassior est, crassiores largitur tunicas, tanquam apophyses quasdam intro subsidentes ac extensas magis, sine tamen vlla vera perforatione. Eadem à lumborum, & partium in processu vicinarum, neruis quidem sensum, venis verò nutritionẽ mutuatur. Huius vtilitas multiplex tum publica, tum priuata Galeno plenissimè declaratur: & nos de hac non pauca capite de Membranis diximus.

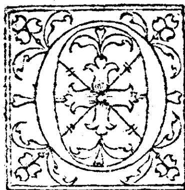
DE EPIPLOO TVNICA.
CAP. II.

Epiploon vnde oriatur.

Piploon, quòd ventriculi fundo, & intestinis ἐπιπλεῖ, hoc est, innatat, dictũ: his quidem attensum tantùm: ventriculi autẽ fundo, & coli contiguæ parti ac ecphysis, & simo hepatis ac lienis etiam affixum. Ex membrana fit duplata, sed nusquam in medio vnita, à peritonæo seu supernis lumborum ligamentis nata. Venis portæ quamplurimis, & coniugibus à lumbari arteriis intertexta, surculos à costali neruo sortita, partim adiposa, id autem hominibus multis est breuius, quibusdam longius, vt etiam in scrotum rupto peritonæo quandoque delapsum, epiplooceIen herniæ speciem excitet.

Epiploocele.

DE OESOPHAGO, ET VENTRICVLO.
CAP. III.

Esophagus, seu via cibi, tunicis duabus constat, interna quidem oris tunicæ continua, & ibi crassior, durior, vbique autem neruosa: externa verò carnosa: villis vtraque contexta, illa rectis, hæc transuersis: sed ambobus deglutitionem celerantibus & vomitum, dum illi trahunt, hi trudunt. Tertiam habet tunicam à ligamentis spondylorum quibus incumbit, medius quidem colli septem & metaphreni quatuor, dexter autem quinto, sexto, septimo, octauo, vt cedat aortæ descendenti, ad nonum denique ligamentis valentibus ab eo natis in altum leuatus, arteriamque præteruectus, iam sinister pertusis phrenibus cum duobus neruis insignibus à sexto pari demissis vnitur.

Oesophagi tunicæ duæ. *Villi tunicarũ œsophagi.* *Tertia œsophagi tunica.*

Ventriculus, primę coctionis officina, œsophago continuus & substantia similis. Duabus enim tunicis etiam constat: interna neruosa, crassa: externa carnosa, minus tamen quàm œsophagus. Villis etiam vtraque contexta est: illa rectis, hæc transuersis, & vtraque obliquis, sed paucis. Venas à porta multiplices, arterias à lumbari: neruos nuper dictos insignes à sexto pari, & minimos à costali. Ventriculi denique os, supernum stomachus dictũ, amplius, & maximè sentiens ob dictos nuper neruos, infernum autem pylωrus appellatum, angustius. Rotundus est vbique ventriculus, in figura oblonga, vt inflatus ostendit. Dum verò spondylis & vasis ambobus maximis descendentibus parte postica pronatur, simitatem quandam, sed mox euanidam mentitur. Tertiam habet tunicam à peritonæo, parte phrenas subtegente, omnium crassissimam, epiploi antici procreatricem, vt posticum ventriculo substratum ligamenta lumborum supernorum edunt.

Ventriculus eiusdemq; tunica. *Vẽtriculi os supernum, stomachus.* *Os infernum pylωrus.* *Vẽtriculi figura.* *Tertia vẽtriculi tunica epiploi antici procreatrix.*

DE INTESTINIS.

CAP. IIII.

Inteſtinorum tunicæ duæ propriæ. Tenuia inteſtina chylū diſtribuunt. Craſſa ſtercus colligunt. Tertia inteſtinorū tunica à peritonæo.

Nteſtina tunicis quoque conſtant duabus propriis villos tantum tranſuerſos ad chyli & ſtercoris expulſionem ſortitis: alicubi & rectis, ad horum firmitatem. Sunt enim chyli à ventriculo cocti in hepar per meſaraïcas portæ venas numeroſè in ſuam partem imam inſertis diſtribuēdi inſtrumenta, præcipuè tenuia, ecphyſis, ieiunum, ileon. Craſſa verò cæcum, graphicè Galeno deſcriptum, colon, rectū; ſtercori colligendo magis deſtinata. Tunicam habent tertiam à peritonæo propriis illis circumdatam: arteriam à lumbari, neruos à coſtali, & vicinis rhachitis. Singulorum inteſtinorum iam enumeratorum magnitudo, figura, ſitus connexio, in ipſis corporibus ſecandis potiùs quàm in picturis quibuſdam omnino vaniſsimis, & quæ ne ſuperficiem quidem corporum repræſentare poſſunt, ſpectanda. Naturæ igitur archetypum ſequere, non imitatricem eius artem omnino mancam, & rerum vmbras etiam malè effigiantem.

DE MESENTERIO.

CAP. V.

Meſenterij etymō & meſaræi. Meſenterij tunicæ.

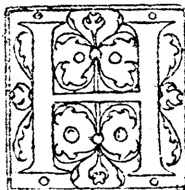

Eſenteriū, quia μέσον τῶν ἐντέρων, id eſt medium inteſtinorum, & μεσαραῖον, à raritate quadam media corporum opinor glandoſorum in pancrea, & locis quibuſdam aliis. Duabus etiam cōſtat tunicis, à peritonæo prope lumbos exortis, & connatis, niſi quà aut venas à porta, & arterias à lumbari in medio ſui intercluſas inteſtinis conuehunt, & eaſdē ſpondylis hepatique affirmant & committunt: aut quà adeps multus interceſsit, aut quà ipſa inteſtina conueſtiunt propè omnia. Nam ecphyſis à peritonæo, colon, quà fundum ventriculi ſuperuehitur, ab epiploo poſtico veſtitur. Illis autem in partibus intercedentia vaſa, adeps, inteſtina, tunicas meſaræi cannaſci prohibent. Suis idem glandulis, & magnis & multis pancreas conſtituentibus vaſorum diuiſionem ſtabilit, & ſecuriorem efficit.

Pācreas.

DE HEPATE.

CAP. VI.

Epar, viſcerum natura primum, ſanguinis & venarum principium, lobis nũc nullis, nunc duobus aut tribus, nunc quatuor, etiam quinque Hippocrati præditum: nobis plurimum quatuor, magnis duobus, paruis totidem. Horum ſinguli precipuè magni, conſtant carne ſua ſanguinis effectrice, venæ portæ & cauæ ceu radicibus mutuò ſe oſculantibus, ſtomachis cholidochis inter illas radices mediis, arteria partem eius ſimam difflante, membrana totum viſcus ambiente, neruulum tum à coſtali, tum à ſtomachico recipiente, hypochondrio dextro ſuppoſitum eſt.

Libro ſuo de oſsibus

Sanguinis cauſa effectrix.

DE FOLLICVLO FELLIS.

CAP. VII.

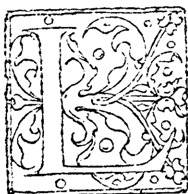

ύστις χοληδόχος seu χολοδόχος, hoc eſt veſica bilem ſcilicet flauam recipiens, villos habet in ſua tunica int⁹ rectos, nec ita multos, foris tranſuerſos, medios horum obliquos: quibus bilem retinet, vt rectis trahit ex hepate, tranſuerſis expellit in ecphyſin. A collo enim ſuo ſtomachos habet duos: vnum in hepar, inter venæ portæ & cauæ radices numeroſis ſurculis diſtribuendum, quibus bilem in ſe allicit: alterum rarò geminum, ſæpius ſimplicem in ecphyſin delapſum, quo in ipſum & inteſtina bilem expellit, euerſa facilè gemina membrana eius oſculum in ecphyſi claudẽte: Maximo hepatis lobo dimidia mergitur: reliquam ſimæ hepatis tunica tegit ad venæ portæ exortum, à qua venulas duas, & à vicina hepatis ſimæ arteria arteriolas, in imum vſque ipſius fundum cum nerui coſtalis dextri portione diſtribuendas accipit.

Stomachi folliculi fellis. 2

DE SPLENE.

CAP. VIII.

Ienis caro, tum venis à porta, tum arteriis ab aorta lumbari pluribus & maioribus, quàm suæ magnitudini conueniat intertexta, vestitur peritoneïde membrana, neruulum à costali sinistro recipiente, trahitque sanguinis in hepate geniti ceu fæcem per vas venosum portæ ramum superiorem & minorem, ac eius fæcis parte sibi cognatam magis ac familiari, per arteriarum præcipuè calorem & motum elaborata nutritus: reliquum excernit nunc in portam & intestina per idem vas venosum: nunc in ventriculi latus sinistrum, per insignem venam ex summo aut propinquo in lienis simæ raro prodeuntem: nunc in sedem per hæmorrhoïdas, à sinistra epiploïde natas: nunc in renes, per arterias ab aorta supra renes natas potiùs, quàm per portam & hepar & cauam, hypochrondrio sinistro supponitur.

DE RENIBVS.

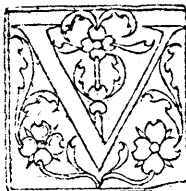
CAP. IX.

Quorsum venæ & arteriæ in renibus maiores.

Enum caro dura & densa, sanguinem paucum ad sui nutritionem, vrinam verò ad voluptatem attrahit, renali tũ vena, tum subdita illi arteria multò ob hæc maiore, quàm renum magnitudini cõueniat: & secernit vase duro crasso, ex iisdem renalibus conflato, in ipsam carnẽ vtrinque diuiso, ramis primum binis, deinde sæpius septenis æqualibus, dimidio sui exteriore carni renum connatis, interiore liberis, tandem ad gibbæ renum partis medium coalescentibus: expellit denique in vesicam per vreteras numerosè etiam in carnem renum diffusos, quos, vti & vasa, parte sua sima recipit, membrana inuoluitur à peritonæo neruulum ex costali recipiente.

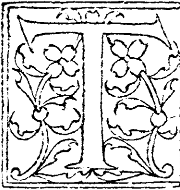
DE VESICA ET VRETERIBVS. CAP. X.

Esicam constituunt duplices tunicæ, propria vna villis valde intertexta, intus rectis, foris transuersis, mediis inter hos obliquis: altera ex peritonęo pubis os intus vestiente orta: & venæ ac arteriæ inter has tunicas à colli lateribus ad vsque fundum sparsæ, à ramo per foramen ossis pubis in crus descendente, neruuli denique à costali & infima rhachitide. Hęc vrinam ex vreteribus exceptam, foras quidem per vrethrã editis in lucem excernit, vtero autem gestatis per vrachon in allantoïdis cauitatem longam, angustam, rotundam: quæ in ipsius fines magis effunditur, ne amnion, chωrion, vterum, fœtum premat. Vreter autem stomachus quidam est tunica tenui, sed densa, villis tantùm obliquis texta, à renis sinu per eius simam super psoas delatis, vbi alteram à peritonæo tunicam mutuatur, tandem inter vesicæ tunicas, spacio breui interlapsus, donec paulò supra vesicæ os in ipsius capacitatem erumpat, membranulis tamen geminis eius orificio appressis, tunc cedentibus, aliâs vrinam in vretêra regeri prohibentibus. Vrethram autem seu meatum vrinarium, in viris longum, angustum. S. literæ Romanę modo obliquum, incipit prostata contigua vesicæ glãdula: continuat sphincter, & propria colli vesicę corpora penis absoluit, in mulieribus verò breuem, latum, rectum neruosa tunica efficit. *Vreter.* *Vrethra seu meatus vrinarius.*

DE TESTIBVS ET VASIS SPERMATICIS.

CAP. XI.

Estes, δίδυμοι dicuntur, quia gemini sunt, rarò plures, aut pauciores. Substantia constant molli & ob vasorum spermaticorum, quibus variè pertexuntur, multitudinem, rara, laxa, cauernosa, semen ipsum percoquente: ab iisdem vasis acceptum, per epididymiden, propriam ipsorum & vbique contiguam tunicam, & inde per parastatan testi impositū corpus testis alterius quadam effigie. Porrò vasa spermatica prodeunt, dextra à caua, & aorta sub renali: sinistra verò vena quidem à renali, rarò à renali arteria: deducuntur autem inuoluta, in ventre quidem peritoneo, sed extra ventrem erythroïde tunica, à vasis iisdem & suis, & musculo testium gracili rubrata, ex peritonæo etiam nata, & testem testisque epididymiden totam inuoluente. Ea autem erythroïs tunica mulieris testibus aut nulla est, aut ob paruitatem non conspicua. Aliæ sunt tunicæ vtrique testi communes, cutis ipsa ὄσχεος seu scrotum, priuatim hîc vocata, & subiecta illi, passimque vt etiam erythroïdi connexa membrana carnosa, hîc quàm in corpore reliquo vtraque tenuior, venis tamen multis & arteriis interspersa. Sunt præter hæc pori spermatici, ex parastata prodeuntes, erythroïde ad imum vsque ventrem educti, quem ingressi, & peritonæo tecti, mox reflexi per prostatan in vrethram corriuant, semenque in eam excernunt.

Epididymis. *Vasa spermatica.* *Erythroïs tunica mulieribus nulla, aut admodum exigua.* *Pori spermatici.*

DE PENE.

CAP. XII.

Esicæ collum, à prostata circulari & pertusa aut duplici glandula incœptum, sphincter ad sedem vsque producit: inde musculi duo graciles vretico, & eidem seminali poro subditi, & iuncti aliis duobus prodeuntibus ab intestini recti musculis, continuant per totum peritonæum vsque ad penem. Hunc verò efficiunt ligamenta duo, rara, sanguine crasso,

Quæ penē cōstituāt.

nigro, plena, tactu exquisito prædita, ex ossium pubis cõmissura prope tota prodeuntia: supernè vnita, infernè distantia, quantum poro vretico perficiendo cum cuti & mẽbrana carnosa sufficiat, donec in glãdem, penis finem desinant. Quibus & ambientibus ipsa membranis compluribus, præsertim carnosæ & cuti, vasa & multa & magna à sacris, nerui autem à costali & rhachitide infima distribuuntur. *Glans penis.*

DE VTERO.

CAP. XIII.

Terus, tunica constat propria, velut ex duabus diuiduis coagmentata, villos habenti rectos intus, nec ita multos transuersos, foris paulò plures, obliquos horum medios & plurimos & valẽtissimos. Vteri naturam perficiunt tunica altera, venę, arterię, ambarum cotyledones, nerui, cornua, testes, & per hæc omnia connexio cũ partibus vicinis, situs, magnitudo, numerus, figura: præter hæc, vteri os & collum, & ipsius colli os seu pudendum. Tunica vteri altera est neruosa, à peritonæo hypogastrij propinquo nata, in recẽs fœtis & parturientibus, vti & propria, est tenuissima in virginibus, sterilibus, parere cessantibus, crassissima. Venę & arteriæ vtero distribuuntur duplices: primæ à spermaticis vasis, quæ mulieri vt viro nascuntur: dextra quidem à vena caua & aorta, paulò infra renalia: sinistra verò à renalibus, nisi quòd arteria sæpè ab aorta exit, sed venæ ambæ multò maiores quàm arteriæ: præsertim parturiente iam muliere. Hæc vasa ramulum quendam flexuosum valde testibus largita, in vterũ absumuntur, inter tunicas eius duas variè dispersa, sed magis propriè vteri tunicæ hærentia, vti & secundæ, partim in vterum ascendentes, partim in eius collum descendentes, ortæ autem à sacrorum vasorum ramo, per ossis pubis foramen in crus descendente. Quæ verò vasa quatuor alia in vterum à renalibus vidit in quibusdam Herophilus, in aliis mulieribus non vidit Galenus, sed tantùm in simiis & ea rariùs. Cotyledones

Vteri tunica. *Altera vteri tunica.* *Venæ & arteriæ vteri.* *Cotyledones.*

ſunt ora vaſorum in vterum internum penetrantia, quæ præſertim grandiore iam fœtu, aut menſtruis per hæc fluxuris intumeſcunt, hæmorrhoidum paruarum modo, ſeruata ſcilicet in medio ipſorum orificiorum parua ceu cotyle, & cauitate, per has vtero prægnantis adhæret chorion paribus ſuorum congenerum vaſorum oribus, tum chorij interuentu fœtus, ſicque in vtero nutritur. Hę in capra, oue, cum mactantur, granis tritici forma, magnitudine & colore ſunt ſimiles: in iiſdem parturientibus maiores. In vacca recens prægnante, papillam vaccæ referunt, in parturiente ſpongias albas foraminulentas repræſentant, tã magnæ vt ſingulæ manum impleant. Cotyledones autem in muliere qui negat, Hippocratem negat. Ob id librum quintum anatomes Hippocraticæ legat, vbi Galenus Hippocratis in his reprehenſores apertè confutat. Spectet etiam mulieres magnas, ſanguine paulò craſsiore prędítas, venis latis, recèns enixas: in his enim cum manifeſtè viderit, in cæteris eaſdem, licet obſcuriores ſint, facilè intelliget: & ſi luſcioſus eſt, aut aliter imbecilla oculorum acie, decrepitorum conſpicilia aliis non paucis perſpiciendis vtilia adhibeat. Nerui in vterum diſtribuuntur, à coſtali & ab infima rhachitide. Cornua, ſunt duæ vteri apophyſes exiguę, à lateribus ad ilia, papillæ ſeu cornibus exorię̃tibus ſimiles, ob id eas cornua vocat Diocles. In hæc duo cornua ſemen muliebre excernitur, & contractæ allantoïdis extremitates finiuntur. Teſtes vteri lateribus ad fundum adiacẽt, vtrinque vnus, multò minores virilibus, tecti tum peritonæo, vaſa in hos ipſos cum ſanguine ſeminali varicoſius educente, tum epididymide propria tunica. Sed erythroïde & ſcroto, & carnoſa membrana carent. A teſtibus vaſa ſemen in vterum per cornua deferunt, initio ampla, vt virilia, deinde anguſta, rurſus ad vterum laxata. Connexio vteri cum partibus vicinis maxima eſt, per tunicam à peritonæo exortam, quæ vterum firmiſsimè alligat oſsi pubis, ilium, & ſacro. Per venas quoque & arterias præcipuè ſpermaticas, & peritonęi apophyſin has deducentem, magnis vaſis alligatur, vt per neruos rhachi. Per quoſdam quoque villos tenues inteſtino recto, per alios veſicę, ſed plures & laxos. Per vincula etiam laxa oſsis pubis & ſacri,

Aph. 45 lib. 5.

Nerui in vtero vnde.

Cornua vteri.

Semẽ muliebre in cornua excernitur.

Teſtes muliebres.

Connectitur vter⁹ vicinis partibus

& lumborum, musculis. Sine vllis autem vinculis vterus attingit, in prægnante præsertim, intestina multa, ilia & totum hypogastrion, in quo ipse situs est, inter vesicam & intestinum rectum: ita vt recto intestino propè toti incumbat, & vesicæ fundum suo vmbilicum versus excedat maiori ex parte, à collo autem vesicæ ad pudendum excedatur. Magnitudo mediocris vteri longa, vt plurimum, est vndecim digitos, à fundo ad pudendum. Ad ilia autem præcipuè cornibus extenditur. *Vteri magnitudo vndecim digitorum*

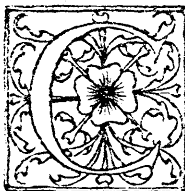
Enixæ quàm adhuc grauidæ vterus multò est minor, & virginibus, & vetulis, & sterilibus, quàm vtero gerentibus. Vterus muliebris sinu duplici dextro & sinistro, etiam Hippocrati distinguitur, per illam tunicæ propriæ in medio glutinationem sutura quadam, qualis scroto inest, obscuriore tamen, foris designatam. Figura vteri & vesicæ similis, sed cornibus differt atque cotyledonibus, quanuis multùm obscuris, præterquam (vt dixi) ad partum, & in menstruas purgatione. Vteri os in virginibus, & vtero gerentibus, & sterilibus, & parere cessantibus est glandi virili persimile, parturientibus verò & recèns enixis adeò extenditur & patet, vt nihil eius supersit, sed cauitas vna propè æqualis, à fundo vteri ad pudendum appareat. Id os à conceptu multum contrahitur Hippocrati: mediocriter autem aperitur dum semen aut recipit, aut excernit, & menses. Idem os epiploon inter vesicam & vterum illapsum in valde obesis comprimi, & conceptum impedit Hippocrati. Vteri collum, est corpus musculosum carne dura & cartilaginosa constans: in annos semper magis durum, & cartilaginosum euadens: ita vt vetulis iam sit simile summitati asperæ arteriæ, vt rectè comparauit Herophilus. Pudendum cunnus nostris dictum os colli est vteri, cui cutacea epiphysis, seu pellicula quædam innascitur virorum præputio respondens, quam nympham vocauerunt. Fœtum in vtero totum membranæ inuoluunt duæ, χώριον & amnios: allantoides vnius tantùm lateris portionem tegit. Chωrion membranis constat duabus, ex virili semine, &, quà tangit cornua ex muliebri genitis: inter quas feruntur ad fœtum nutriendum multæ tum venæ, tum arteriæ, nascentes ex congene-

Sinus duplex vteri *Figura vteri.* *Vteri os.* *Aph. 51. lib. 5.* *Aph. 46. lib. 5. & lib. de sterilibus.* *Vteri collum.* *Pudendũ muliebre li. 14. vs. part. Fœtus membranæ.* *Chωrion duabus membranis cõstat.* *Aph. 45. lib. 5.*

Cotyledones. rum vteri vaſorum oribus, numero & magnitudine paribus: quæ cotyledonas vocauit Hippocrates. Allantoides tunica, allanti, id eſt inteſtino cuidam laxiori vtrinque cõtracto ſimilis, ex vracho (cui ex ſpermate feroſiori origo eſt) gignitur, dilatato & vtrinq; longiùs ſed rotundè producto, ſed mox paulatim ad fines ambos cornibus inſertos contracto. Eſt enim tunica tenuis, ac debilis duplex, rotunda, ſtricta, longa, vrinam totam ſola continens: totũ autem fœtum non comprehendit, ſed partibus tantùm eminẽtibus capiti, natibus, pedibus ſuperiecta apparet, ſub chorio & ſuper amnion ſita, & amnij minimæ portioni vno latere ſuo per tunicæ ſuę apophyſes affixa. Amnios tunica eſt ampla, adeo vt totum fœtum ambiat vndique, & craſſa & robuſta: quia non ſolùm ſudorem fœtus acrimonia & fœtore moleſtum continere debet, ſed etiam fœtus artuum motioni obſiſtere, ne ab ea promptè rũpatur. Hanc verò & chorion, & interdum allantoïdem rumpit facilè fœtus in partu, morbo, morte, brachiis iactatis & cruribus. A chorio vndique comprehenditur, ac etiam tangitur vndique, præterquam qua parte minima intercedit allantoides.

Allantoides. *Eius origo.* *Amnios fœtum totũ ambit.*

DE TVNICIS SVBCOSTALIBVS.
CAP. XIIII.

Origo ſubcoſtalium tunicarũ. Coſtas omnes ſua perioſtio veſtitas tunicæ ob id ὑποζωκῦιαι, ſeu coſtas ſuccingentes dictæ, & ſitos inter has muſculos ſubtegunt, & diaphragma, ęſophagum, venam cauam, arteriam læuem & aſperam, pericardion, pulmones: à ligamentis ſpondylorum thoracis enatæ, & mox parte ſui altera cõnexæ, per thoracem medium in duo æqua diuidendum eductæ ad ſterni medium, inde ad ſuas coſtas & ſuam originem recuruatæ, vtris vtraque ſpeciem præfert. Venas & arterias ab azygo, arteria magna, mammalibus, & phrenicis vaſis parte ſui his propinqua recipiunt, neruos autem, à pa-

ribus dorsalibus quidem quà costas tegunt, phrenicis verò qua phrenas, sextis ex cerebro ortis cætera.

DE ASPERA ARTERIA.

CAP. XV.

Rteria hæc, larynge & cartilaginibus, C Græcum referentibus omnibus constat, quæ σιγμοειδεῖς vel σιγματοειδεῖς ob id vocantur, à quibus aspera & inæqualis efficitur. Harum pars crassior foras vergit, tenuior & finis vterque intro, quà œsophagum tãgit. Hæ membrana, ossium modo, vestiuntur, & ab hac tũ per suos fines secum, tum per sua latera vicinis cartilaginibus colligantur. Tota hæc arteria tunicis duabus vestitur, intus quidem densa & dura, villis vbique rectis intertexta, cum tunica oris & æsophagi interiore continua, foris verò molli & tenui neruos recurrentes colligante. Larynx verò arteriæ huius principium faucibus continuum, tribus constans cartilaginibus: thyroïde ceu scuto quodam aliis præposita, arytenoide summa vasis olearij os imitãte, cartilagines tamen duas sortita: tertia verò innominata infima, ori œnophori (quod brochum Galli vocãt) persimilis. Totus autem larynx præcipuum vocis est organum: beneficio musculorum in myotome dictorum: quam tamen acutam vel grauem præcipuè facit arytenoides, adiuta cartilagine epiglottide, arytenoidem, magis minùs, claudente, laxatis aut contractis duobus musculis ipsam releuantibus, adiuta quoque gargareone, caruncula de pallato sũmo & intimo pendente, vocẽ ipsam plectri ritu modulãte.

Tunicæ asperæ arteriæ duæ.

Larynx, eiúsque cartilagines.

Larynx vocis organum.

Vox acuta, grauis.

Gargareon vocis plectrum.

DE PVLMONIBVS.

CAP. XVI.

Vlmo, carnè molli, rara & velut spongiosa constat, vasis tribus intertexta: antè quidẽ arteria venosa, pòst verò vena arteriosa, & media harum aspera arteria, hácque iam inde à quarto thoracis spondylo: vena à

Arteria venosa.

Vena arteriosa.

Aſpera arteria. dextro cordis ventriculo, arteria à ſiniſtro: omnibus in totos pulmones ramoſè diſtributis vſque ad ipſorum tunicam à ſubcoſtali ortam, & neruulos à ſexta cerebri coniugatione ſortitam. *Lobi pulmonis.* Pulmo tam dexter quàm ſiniſter lobis duobus conſtat: ſuperiore vno, altero inferiore, ſæpè palam diſcretis, interdũ obſcuré. *Tertius pulmonis lobus.* Præter hos tertius eſt dexter exiguus, vaſis perpaucis textus, media cauitate venam cauam cor appetentem ceu puluino molli excipiens ac firmans, in hominibus ſternon oſsibus ſeptem compoſitum ſortitis. Quales Galeno & Mondino, & Nicolao Maſſæ Veneto ſemper ſunt obſeruati, nobis aliquoties, ſemel Geruaſio Guetaldo Aureliæ, medico longè præſtantiſsimo, & aliis ſcio certò, non paucis. Quibus verò cum ſterno thorax anticus eſt breuior, iis pericardios tunica in phrenas magna ſuæ cauitatis parte incidit, & in hanc cauitatem vena caua, lobo hoc quinto propter viæ breuitatem non indigens.

DE PERICARDIO.

CAP. XVII.

Lib. 6. vſus part.

Ericardios tunica eſt craſſa dura, villorum expers, à cordis baſi nata cordiſque, quod vndique ambit, figuram imitata, à ſubcoſtali, quà thoracem dirimit, tunicam alteram mutuata, neruos autem à ſexta cerebri cõiugatione, ſeu à recurrente ſiniſtro, venas & arterias à phrenibus, & membranis medianis. Phrenas, vt dixi, non attingit quibus ſternon ſeptem oſſa eſt ſortitum: attingit magis quibus duo tantùm, aut tria, & ea breuia, minùs quibus plura & longiora. *Humor in pericardio.* Seorſum humorem largiorem, parciorem continet naturâ, ſed vaporum concretione per mortis frigus auctiorem.

DE CORDE.

CAP. XVIII.

Or vitæ principium carne constat sua, sed dura & solida, villos suos certè validos ambiente rectos, à basi ipsius in mucronem tendentes, transuersos illis ad angulum rectum incidentes, obliquos horum situ medios: quorum rectis fit per diastolen ex caua vena sanguinis, ex arteria venosa aëris in ventres attractio, transuersis per systolen sanguinis in venam arteriosam, & arteriam magnam expulsio, fuliginosi autem excrementi in arteriam venosam: obliquis verò per quietes inter diastolen & systolen medias cor sanguine ex vena caua in suum ventrem dextrum, spiritu ex arteria venosa in sinistrū attracto perfruitur. Sunt namque cordi vētres duo, carnis ipsius portione media ceu diaphragmate quodam secreti: dexter idemque multò amplior, sed carne & parciore & molliore septus: sinister verò alter spirituosus multò angustior, & carne tum largiore tum densiore tectus: quorū vtrique sua est auris neruosa, caua, ad ora vasorum materias immittentium affixa, villis etiam triplicibus contexta, sanguinis & aëris ceu promptuarium quoddam. Sua etiam sunt ventribus orificia vasorum: dextro quidem venæ tum cauæ, tum arteriosæ: sinistro autem arteriæ tam magnæ, quàm venosæ: & orificiis singulis suę sunt epiphyses membranarum partim foris intro enatæ, ori scilicet venæ cauæ tres, arteriæ autem venosæ tantùm duæ: & hæ omnes ambitu inæquales & velut laceræ (illæ sanguini, hę aëri in cor immittendo præfectæ) partim intus foras in duobus reliquis oribus, tres in vtroque ambitu æquales, sanguini tum crassiori ex dextro vētre in pulmones per venam arteriosam, tum spirituosiori ex sinistro in magnam arteriam emittendo destinatæ. Omnium autem orificiorum in cor apertorum maximum est arteriæ magnæ, cuius ex corde initium est cartilaginosum, magnis autem & vetulis iisdem animalibus, osseum. Cordi etiam sua est tunica, neruulum à sexto pari aut recurrente sinistro sortita. Venam quoque à caua ventrem dextrum ingressura, circa basin coronæ modo inuolutam, & ramulis inde multis in cordis corpus superficiarium distributam habet, &

Lib. 13. vsus par.

Diastole.

Systole.

Ventres cordis duo

Dexter,

Sinister.

Vasorum cordis orificia.

In orifici is vasorū cordis epiphyses mē branarū multiplices, quas valuulas vocant.

Cordis tunica neruum recipit.

arteriolas duas inæquales, ab aorta sub membranarum epiphysibus productas, & venæ coronariæ modo distributas. Internum enim cordis corpus à sanguine ventribus contento abundè nutritur & temperatur.

DE MENINGIBVS.

CAP. XIX.

Crassa meninx

Embranæ duæ cerebrum vestiunt & muniunt, & suis vasis nutriunt & temperant: crassa & dura, cranio in suturis, & alibi passim colligata per vincula quædam membranosa vasculis plena, partim ab ipsa foras in pericranion emergentia, partim à pericranio in ipsam transeuntia. Inferno autem cranio vbi crasior est, pasim velut connata sic inuenitur, vt eam separare sit labor: alibi & altiùs in cerebrum trifariam diuidendum dimissa, tãtum à cerebro & tenui meninge discesit, quantum illi suscipiendo, dum pulsatione dilatatur & contrahitur, sit satis. Cum tenui tamen meninge iuncta est in rhachitide, quia ibi non pulsat: alibi cõtracta eadem ac duplata, sed in vasis ibidem conclusi formam fistulata, sanguinem in omnem suam & tenuis meningis & cerebri partem dimittit. Interior autem meninx tenuior, non modo cerebrum vbique etiam quà id crassa meninx quadantenus separat, & quà sunt ipsius meandri, vestit, & vasis irrigat, & nutrit, & temperat: sed etiam in ipsius meandros & anfractus cum vasis suis altiùs inseritur, & sub lãbdoidis summo in ventres cerebri, ambæ quoque rhachitida totam & neruos deducunt.

Tenuis meninx.

CERE-

DE CEREBRO ET CEREBELLO.

CAP. XX.

Erebrũ estveluti medulla q̃dã foris in magnos flexus tenui meninge interceptos digesta, intus autem coactior. Nam sua basi continuum non sibi tãtum, sed etiam rhachitidi & per hanc cerebello. Anticum est prȩhumidum, quò autem posterius procedit, eò siccius euadit, vti & rhachitis ex vtroque nata, & neruos iam multos intra cranium velut enixa: hoc verò rhachitidis principio longè siccius est cerebellum, ex multis & admodum paruis corporibus coagmentatum, velut vstione quadam subflauum. In cerebro antico ventres duo, prægrandes viuo homine: priori parte pueris quamplurimis, aliarum ætatum paucis, in foramina ethmoïdea peruij: posteriore in tertium ventrem medio crem, sub psalloïde concurrentes: à quo meatus est longus, sed angustus, in viuis autem amplior, gloutiis subditus in ventrem quartum, omnium postremum & minimum, inter cerebelli basin & parua quædam eiusdem latera rhachitidi continua, & ipsam rhachitida constitutum. Hi verò quatuor ventres præcipuè, sed etiam tota cerebri & cerebelli & rhachitidis ibi sita substantia, spiritum animalem continent, facultatis animalis, & per eam actionis motoriæ, sensificæ & principis authorem, qui plurimus in cerebello est: quippe quòd principium omnium neruorum in corpus totum distribuendum erat futurum.

Li 8. vs. part. *Anticũ cerebrum humidius.* *Cerebellum.* *Antici cerebri vẽtres duo.* *Meatus in tertiũ ventrem.* *Psalloides.* *Meatus in quartũ* *Quartus venter minimus.* *Quid ventres quatuor in cerebro præstent.*

DE QVIBVSDAM TOTIVS CEREBRI PARTIBVS.

Li. 8. vs. part.

CAP. XXI.

Entres duo anteriores separat corpus τυλοειδὲς, hoc est callosum, ex cerebri antici substantia durata coactum, horum ventrium initio, & fine crassum in medio tam tenue vt perluceat. Ab huius fine ψαλλοειδὲς corpus incipit, tribus ceu arcubus ex durata quoque magis cerebri substantia conflatis, tanquam fornicem ad ventris medij tutelam repræsentans. Huic proxima sunt γλουτία, & velut nates quædam geminæ, ex durata etiam cerebri substantia constitutæ, suprà quidem & antè κωνάριον sustinentes. Posterius verò epiphysin σκωληκοειδῆ: inter latus autem dextrum, & sinistrum constituentes meatum, à medio ventre ad postremum. In vasorum autem sublimium chωroïde plexum, & ventres anticos petentium diuisionem securam κωνάριον glandula, κώνῳ & nuci pineæ forma simile, cōstitutum est, non autem velut præfectum spiritus animalis distributioni. Glandula altera, cerebro & crassæ meningi in clinoïde subdita, quæ pituitam ex medio ventre per meatum amplum, & per angustiorem sæpè ex postremo choanæ, id est infundibulo influentem, transcolat in palatum & nares: circa quam glandulam πλέγμα δικτυοειδὲς ex arteria carωtide inibi sæpius retium modo implexa, & intertexta conflatum, semper in omnibus hominibus (vt in calumniarum depulsione decimanona demonstraui) conspicuum, licet nunc minus, nunc maius. Choana, cauitas est mēbranosa infundibulo similis, ex portione meningis tenuis seu chωroidis facta. Hæc autem incipit vbi meatus duo coëunt: vnus ex fundo medij ventriculi, alter à meatu in ventriculum postremum: definit autem in glandulam medio cauam, foraminibus ossis sphenoïdis inter apophyses clinoïdus incumbentem sub crassa meninge, circum quam & πλέγμα δυκτιοειδὲς loco omnium tutissimo collocatum. σκωληκοειδὴς ἐπίφυσις, corpus est ex particulis quamplurimis, per membranas tenues connexis, multipliciter, variè, densè articulatum & compositum, modo vermium cossorum vetulas quercus depascentiū: glουtiorum dorso id corpus inuehitur, & illis vtrinque astringitur, & affirmatur per ligamenta quæ τένοντας id est, tendones appel-

γλουτια seu nates κωνάριον sustinent.

Altera glandula.

Plexus retiformis vulgò rete mirabile.

Choana.

Vermiformis epiphysis. Li. 8. vs. part. & li. 5. Sanitatis tuendæ.

lant: secūdum totum meatum, qui à ventre medio ad postremum fertur, extensum est, ac spiritus animalis per eundem transitui præest.

DE RHACHITIDE.

CAP. XXII.

υἰλὸς ῥαχίτης, id est, medulla spinalis seu dorsalis, ex cerebri totius basi exorta, eique corporis substantia similis, cerebello etiam continua, neruorum propè omnium principium: per rhachin totam descendit, semper seipsa, & durior, & minutior reddita: neruorum paribus (quæ intra cranium quidem quatuor postrema, in rhachi autem viginti nouem producit) tandem velut effœta in finem desinit breuem, acutum, simplicem cum coccyge. Vestitur quoque vti cerebrum meninge tum tenui vasa ipsam nutritura colligante, & substantiam eius admodum mollem, cerebro tamen non paulò duriorem constringente, tum crassa tenuem ambiente & muniente contra spondylorū duriciem. In quod subsidium tertia præter has tunica neruosa, valida admodum & crassa & aspera, humore viscoso circunfusa, illis duabus est circundata: per quam rhachitis à cerebro differt, & quòd pulsu motúque caret, & quòd nullum habet medium interuallum vt cerebrum. Venæ verò & arteriæ ex vicinis maioribus vasis tot paria rhachi tidem, & spondylos nutritura immittunt per foramina etiam neruis communia, quot per eadem neruorum paria emergunt. Oriūtur autem, tenuis tunica rhachitidis à tenui meninge cerebri, vt crassa à crassa: sed tertia illas cōplexa, & colligans, & muniens, ab osse occipitis quo loco spondylis committitur: desinunt autem in ima spina. Porrò horum trium ventrium modò commemoratas partes cōiungi dicimus: supremi quidem meningibus, medij costali seu succingente costas membrana: infimi peritonęo: id enim nutritorias partes (vt antè docuimus) ambitu suo omnes cōuestit & singulis peculiarem largitur tunicam.

Tertia rhachitidis tunica.

Gal. cōm. 3. in libr. περὶ ἄρθρων.

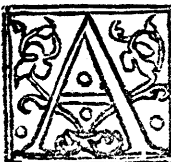
Epiploon, etiam à peritonæo exortum simam hepatis, lienis, ventriculi fundum coli vicinam huic partem, & ecphyseos etiam colligat: & mesenteriũ, à peritoneo quoque vel peritonæi origine productum intestina, hepar, lienem, ventriculum cõnectit. Ad hæc vena porta, & portio quædam lumbaris cauæ, & arteriæ, & neruus tum costalis tum à lumbis & osse sacro exiguus, multas partes nutritorias colligat & sua facultate iuuat. Hepar ꝑterea in multis colligant peritonæo vincula quædam mẽbranosa, vt interdum lienẽ, & costali tunicæ pulmones. Sed quibus aliis partes tum hæ, tum aliæ alligentur, spectãti clariùs apparebit quàm legenti aut audienti. Nunc ad administrationis anatomicæ explicationem transeo.

DE ADMINISTRATIONE ANATOMICA.

CAP. XXIII.

Corporum delectus.

In omnibus corporibus exercenda sectio.

Dministratio anatomica mihi constat, in corporum delectu, instrumentis idoneis, sectionis modo. Corpus hominis temperatum sit, ergo bene carnosum, magnitudine mediocre, iuuenile: id enim vt est sanissimum, sic partes ostendit integriores substantia, magnitudine, numero, figura, situ & connexione. Tamen in omnibus exercenda est sectio, nec sine aliquo commodo. Nam gracilè venas, arterias, neruos promptiùs & clariùs exhibet: obesius adipem, tunicas, membranas: longius enormi magnitudine, vt breuius paruitate, partium figuram vitiat. Quanquam nihil prohibet temperatum esse aut paruum aut magnum, si modò vtrique adsit partium omnium eucrasia, & symmetria, & actionum perfectio. In pueris partium teneritas sectionem facit promptam, & multa ætatis huiusce corpus habet ætatibus aliis negata: ventres cerebri anticos in ossa vsque ethmoïdea pertusos, ossa cartilaginosa, epiphyses manifestas, ossium sterni, sacri, coccygis, innominati apertas discretiones: senes ossa perfectiora, duriora, coactiora, cartilagines in ossa dura-

Pueri.

Senes.

tas, partes solidas omnes duras, & corij modo rigidas, ob id fractu dum violentius tractantur, contumaciores. Adhæc morbo etiam sublata corpora secabis, vt mortis causa tibi certiùs cognita te in aliis prudentiorem reddat. Nec hominum corpora solùm secabis, sed etiam simiarum, & aliorum animalium homini in multis similium: tamen malim te in solius hominis partibus primùm exerceri: deinde scientia hominis partium consummata in aliis animalibus colludas. Quanquàm veteribus exercitationem hanc video primam placuisse in simiis: vel quòd illarum quàm hominum secandorum copia erat maior, vel vt homines formidolosos paulatim assuefacerent corporibus hominum secandis. Nam reuera plerique sunt initio tanta animi paruitate, vt animo statim linquantur, si vel morborum vel remediorum nomina audiuerint, multò plures in idem symptoma incidunt, si vulnus apparari viderint, aut venam incidi. Plurimi autem hominis sectionem per initia auersantur, nec sine animi magna molestia ferunt: si tamen possunt, statim ab initio hominis corpori primùm spectando dum secatur, deinde etiam suis manibus secando assuescant. Simplex enim illa discendi ratio, & breuior est & certior & memoratu promptior, dum vni tantùm hominis corpori sumus intenti, neque auertimur ad partium nostrarum cum partibus aliorum animalium similitudinem vel dissimilitudinem. Quæ res profecto ingenia etiam pręclara multùm turbat, & hodie etiam cogit ambigere de hominisne, an simiæ partibus, hęc vel illa sint conscripta. Vnius itaque hominis vt sanitatem & tueri, & amissam restituere medici est munus, ita & partes penitiùs, & maxima cura exploret. Sed vt simias aqua suffocatas Galenus deligebat, sic homines aquis mersos deligere potiùs quàm laqueo strangulatos, vel truncatos, vel vulnere enectos aut morbo aliquo confectos. In suffocatis enim omnia sunt integra, si aquæ magnam vim ex vẽtriculo manibus compresso per œsophagum effuderis. Qui verò sunt strangulati, partes colli omnes habent contusas, & caput ac thoracem sanguine pleniora, quàm vt earum partium naturam possis facilè explorare. In truncatis perit partium quamplurimarum continuitas, & san-

Morbo sublata corpora quare secanda.

Simia & alia animalia secanda.

Homines aquis mersos secandos potiùs quàm alios.

Strangulati.

Trũcati.

Vulnere enecti. guinis multa vacuatio venas,& arterias reddit flaccidas, ob id parum conspicuas. Quæ incommoda etiam sunt in his quæ vulnere insigni sunt enecta. Si autem id vulnus sua essentia fuerit paruum, ob læsæ tamen actionis præstantiam, magnum & insigne dicetur, vt initio rhachitidis, in corde, in neruo vulnusculum: vt etiam à casu non ita violento sint mortui deprehensi. *Morbo mortui.* Morbo denique mortui partes sæpè multas ob noxā insignē habēt vel putres vel à sua natura ita mutatas, vt spectari eas vel nequeas, vel ob graueolentiā non velis. Tamen etiā horum sectio non est, vt antè dixi, infrugifera. quomodo neque eorum, *Instrumētorum delectus.* quibus totus ferè sanguis effluxit. Nam & sæpè secta caua sanguinem totum in vas subditum effundimus & lauamus, ne is postea partes alias obscuret, vt pòst audies. Instrumentis vtor admodum paucis, scalpris, figura, acie, materia variis, metallica, buxea, eburnea: cultello perbreui, forma cordis, sed ancipiti: & serra omnibus consueta, prætereà falcata, & ea nunc in dorso, nunc simo dentata: & tubulis inflando cauas partes vtilibus. Nec tamen prohibeo, vel ad apparatum maiorem aliis vti: & his vel argenteis vel aureis, &, si vis, ex quauis materia, modò sint affabrè concinnata: si gloriam captas ex eorum pulchritudine, & multitudine. Hanc instrumentorum supellectilem tam variam, nec appello, nec pingendam existimo, sed spectandam, & visu cognoscendam tibi relinquo, dum sectiones vel obseruabis, vel etiam cum alio peritiore, & *Visu & tactu potiùs, quam auditu & lectione discenda sectio.* instrumentis eis instructiore obibis. Nā & sectionis modum visu, & tactu tibi experiūdum potiùs duco, quàm auditu & lectione: quę sola neque nauclerum, neque imperatorem, neque idoneum theriaces compositiorem vnquam fecerit: sed ipsa potiùs administratio aut visa, aut etiam tuis manibus tractata: tamen paucis admodum verbis ipsos sectionis idoneæ fontes aperio, in venis, arteriis, neruis, musculis, contentis ventre inferiore, superiore, cranio, & paucis quibusdam aliis partibus. Nam ossa & *Venarum & arteriarum disquisitio.* ossium medulla, & adeps, & aliæ partes non paucæ simplices se ob oculos secando passim offerunt, vt non ita curiosam requirant obseruationem. Venas igitur & arterias sic disquires, vnguibus, aut obtuso cultello, & suspēsa

manu, ne ipsarum tunicam violes, sanguinemque operis tui pturbatorẽ effundas, deteges, vt spectes, quò, & quot, & quantis ramis distribuantur. Quod si tuæ manui parum fidis, eas ex paruis interuallis laqueo per acum librariam seu intortam iniecto, excipe, vt si imprudens venam secueris aut laceraris, paucus & solus qui inter vincula est effluat. Quod si largior sanguis affluat, opusque tuum nimis turbet, totum eum effunde, & vasa ablue, & aquam in subiectam peluim abiice, post inceptam sectionem perfice, immissis in vasa filis quibusdam ferreis aut plumbeis, aut etiam betulæ, vel similis plantæ surculis: secundũ quæ fila sectionem vasis totius, & ramorum persequere. Potes etiam non infœliciter tunc vasorum distributionem inflando per tubulos explorare, quod probo magis, quàm humorem crocatum, vinatum, vel aliter coloratum in sanguinis iam effusi locum per tubulos immittere. Hi enim opus postea interturbant dum effluunt colore suo, quo venas reddebant magis conspicuas, & repletione distentas. Venas portæ similiter aut plenas sanguine, aut flatu, humoréve colorato explorabis: sed faciliùs ligato duobus locis stomacho, & inter vincula secto, deinde in ventrem inferiorem deturbato. Sic enim portæ distributionem in ventriculum, lienem, intestina, epiploon, promptiùs conspicies, quàm si intestina huic portæ diuisioni opposita separare coneris: sic enim multos venæ ramos abrumpas necesse est. Quo autem modo plexum retiformem inuenies à sola carωtide præcipua contextum, paucis accipe. Arteriam carωtidem vtranque in collo, iugulari internæ & neruo sextæ coniunctam, preme digitis, & sanguinem ab ea in cerebrum velut emulge: posteà, & dum id efficis, inspice aperto cranio, & ablato cerebro toto, & secta modicè crassa meninge ad neruorum tertij paris originem, & viam primam. Eo enim loco arterias hunc plexum texentes inflari, & extensione nõnihil moueri spectabis: & sanguinis aliquid per duas illas arterias opticis neruis propinquas (in quas plexus tandem degenerat) exudare: & si recens mortuũ animal & calẽs adhuc, etiã impetu erũpere. Deinde, contrà, has arterias si cõprimas, in carωtidas sanguinem regurgitare spectabis. Si in altera tantùm

Venæ portæ inquirũtur.

Qua ratione inueniẽdus plexus retiformis.

carωtide id explorare libet, idem in eo latere spectabis. Præterea flatu per tubulum aperta carωtide idem explora & sanguinē quoque cernes expelli cum flatu: & hoc toto vacuto, flatum solum per illas duas opticis neruis vicinas erumpentem cernes. Quod si inanibus iam arteriis coloratum humorem impuleris flatu in tubulum, colorari plexum retiformem similiter spectabis & per arterias supernas effluere, p quas si eadē tētes in colli carωtidibus similia spectabis. Si hæc tibi non satisfaciūt, sequere carωtidas colli, ad vsque suum in osse lapidoso foramen obliquum, & id vel sera falcata, sed in dorso dentata, vel forsipe dentem vnum fortem & prælongum sortito, vel etiam scalpro valenti per malleū impacto, secundum foraminis longitudinem diuide, sic tamen ne carωtidem, si possis, violes. Post id namquē foramen arteriam in duas diuidi cernes deinde in alias atque alias, plexu multiplici sibi mutuo intertextas: quarum congeries maior est ad latera sphenoidis. Tamen interdum tam magnus est is plexus vt etiam posterius feratur, & initium dorsalis medullæ attingat: interdum etiam glandulam pituitariam ambit. Nulla in vasis aliis est difficultas. Neruos à cerebro ortos sectis, vt dixi, ossibus, sequere præsertim paris tertij, quinti, sexti, septimi. Qui verò à dorsali medulla prodeunt in brachia vel crura, admodum perspicui sunt ablatis musculis spondylos suæ origini datos tegentibus. Musculos in quibus est operosa magis anatomica administratio, separare aggredieris, nunc à ventre, vbi linea quædam alba diuisionis index conspicua est, nunc à capite, nunc ab aponeurωsi seu fine: prout clariorem & faciliorem diuisionem præsumpseris, & superiores subiectis priores, & vnum à capite, alterum à fine secabis. Vt partes ventris inferni planius spectes etiam cartilagines excide: vt eas verò quæ thorace continentur, costas propius radices frange & execa. Mox partes ipsas sine vlla sectione disquire & obserua: quibus ablatis alias intus latentes obseruabis. In quo opere tibi est opus imitatione magis quàm præceptione, ob id ne sim verbosior, ab his particulatim percensendis abstineo, si addidero, villos partium elixarum faciliùs quàm crudarum deprehendi. Sphenoïdis forami

Neruorū disquisitio

Musculorum separatio.

Partes vētris inferni quomodo spectādæ.

Sphenoidis foramina, & sub his sinus duo.

na, ablato cerebro & glandula ſpectabis, & ſub his ſinus duos inſignes tenuiſsimo oſſe & tectos & diremptos: in quos pituita per dicta foramina excernitur, & inde in palatum & nares: id quod ſectis oſsibus hos ſinus ambientibus promptè & clariſsimè ſpectabis. Oſſa ſeſamoïdea in digitis quà flectuntur promptè inuenies, ſi extendentem tẽdonem excideris, deinde articulorum ligamenta trãſuerſim ſecueris. Membranas tres fœtus ſic reperies. Digitīs duobus tolle partem tunicarum vteri & ſeca, pòſt digito vno immiſſo chωrion molliter ſepara, ſectionẽ paulatim auge, quantum ſcilicet chωrij ſecretionem digitis tuis promoueris. In quo opere obſerua cotyledonas, quibus chωrion vteri tunicæ adhæret potiùs quàm ſuo corpore. Nam hæ in calidis & multi ſanguinis mulieribus facilè apparent calente adhuc muliere. Vbi totum chωrion à toto vtero ſecreueris, ex vtero eximes in peluim: deinde ſecto aut pertuſo chωrio, id ab amnio digitis ſimiliter ſeparabis, & ab allantoïde, qua parte interiacet. Ablato deinde chωrio totum fœtum inuoluente, ſpectabis amnium etiam fœtũ vndique ambientẽ, & per amniũ tranſparentem ſpectabis ſudorem largiſsimum, & in eo innatantem fœtum, Spectabis præterea in latere altero amnij albiore ſcilicet ad digitorum duorum latitudinem, tunicam allantoïde ibi propè ſemper vacuam, ſed quæ in vtroque extremo intimis carnibus ſuis innexo, vrinam fœtus non ita multam contineat: quam ſi in mediam allantoïdem regeras, in vrachum repelles: hanc digitis clemẽter ſepara, nam firmiter amnio altera ſuarum tunicarum hæret. Hæc ſectis cornibus poteſt inflari, vt clariùs ſpectetur. Potes etiam aperto amnio, & emiſſa vrina, apertáque fœtus veſica, per eam vrachum & allantoïdem inflare: ſicque illam videbis inteſtino laxiori ſimilem, velut accinctam ipſi amnio. Potes etiam ligatis vaſis vmbilicis & ſectis fœtum extrahere, & contracto amnij foramine, per tubulum inflare amnium, deinde firmiter ligare, ſicque vtranque ſpectabis ſecretam, ſed tamen parte aliqua adhuc connexam allantoïdem: & hanc, ſi vis, totam ab amnij latere cui adhæret ſeparare potes, & per ſe inflare, & ſeruare. Iunctas tamen inflataſque ſeruare ſoleo, vt cæciores

Membrana fœtus quomodo reperiãtur

talpa Momos quosdã hac tẽpestate viris vndequaque absolutissimis, Hippocrati & Galeno infestisimos planè cõuincam. Hæc de administratione anatomica tantùm scribenda censui cùm multò pluris faciam in hoc opere inspectionem historiarum naturæ & tractatione, quàm narrationem, quæ verbis admodum multis, neque artem naturæ satis exprimentibus, temporis multum requirit, & frugis habet parum: cùm naturæ liber statim ob oculos omnia ponat quorum est fides certior quàm aurium. Huc pertinet, quod Galenus sępè cupiebat, res posse sine nominibus doceri, quod nomina ipsa sint velut vmbræ quędam rerum non expressę imagines, vti sunt conceptus rerum, qui, vt res ipsę, apud omnes homines sunt simplices & iidem: cùm nomina ipsa sint apud gentes singulas de re vna diuersa: imo apud nationem vnam sæpè etiam rei vnius variæ sint multũ appellationes. Quæ res facit vt nominibus paucis vtendum sit, cùm illorum nec vtilitas magna est, nec necessitas: cùm scilicet quæ docentur spectari nullo negotio possũt. Sed mihi Isagogẽ præsertim scribenti hæc in præsens sufficiant. Vos verò candidi & pij lectores, qui ad medicinã animum appulistis, quique iam nostro ductu & auspiciis, Hippocr. & Galen. lib. anatomicos lectum estis admissi, grati animi significatione quod in gratiã vestrã fecimus semper prosequimini, & ex Hippocratis & Galeni purisimis medicinæ fontibus veram medicinam haurite, eos obseruate, colite: ita fiet vt à teterrimo ingratitudinis vitio vos vindicetis, & ęterna apud omnes bonos commendatione semper vigeatis.

IACOBI SYLVII ISAGOGES ANATOMICÆ *Libri Tertij*,

FINIS.

IN VARIIS CORPORIBVS SECANDIS OBSERVATA

quædam à Iacobo Syluio Medico.

Atomum secui lapsum ex alto, apertové tre inferiore mox effluxit sanguis multus, in spatium fracta vena caua effusus. Hepar habuit magnum, pallens, quale est coctum, & cocti modo tenerum & fragile, lobis tantùm duobus, vno maximo dextro, minore sinistro. Id vincula habebat ad nothas costas, & ad vmbilicum vinculum omnibus commune ex vena vmbilica: ab vmbilico etiā arteriæ in vesicam adhuc erant conspicuę, quamuis annos natus esset quadraginta. Renem sinistrū habuit parte postica planum non rotūdū, & ab eius vena emulgente rami tres insignes ad lienem ferebantur: quem habebat cineritio foris colore cum scirrhis paruis duobus lapidi similib⁹, intus erat velut coctus. Nullum foramen erat à capacitate ventris ad scrotum, sed peritonæum è regione meatus quo descendunt vasa erat integrum: vasa sub hoc tecta descendebant cum peritonæi portione. Saphœam interiorem vidi ortam à ramo, cauæ tribus digitis supra inguina, quæ ꝓxima cuti ad pedē delabebatur, ramulis aliquot obiter ad cutim emissis: magna vero vena sub internis cruris musculis descendit ad poplitem, vbi in musculos tibiæ magna sui parte finiebatur. In genu sinistro sub cute scirrhū habuit patellæ simillimum, sectus autem is vera erat cartilago & in ea paruę aliquot cauitates cum sero. Cr⁹ fregerat ad caput coxę, fregerat & sternum medium. In ventriculo nullæ rugæ erant neque vnquam reperiuntur, nisi dum ob inanitatem contrahitur, vt venter mulierum quarundam à partu. Os vētriculi durum, rugosum & solidius apparuit, atque albius. Diaphragma vbique proximum fini hypochondriorum, vt etiam descenderet propè renes.

Hepar. *Vincula hepatis.* *Ren.* *Lien.* *Saphœa vena.* *Os ventriculi.* *Diaphragma.*

Habuit in coxa passim ramos quosdam transuersos venæ & arteriæ communes.

Manifesta in eo fuit arteria in simam hepatis inserta.

Renes ampli. *Hepar.*

HOminis corpus in ædibus meis secui anno 1553. pridie Paschæ, cui renes amplissimi, & ad dextrum arteria duplex inserebatur: hepar habuit similier maximum, breuissimum tamen, sed latissimum & crassissimum, supernè propè planum, & diaphragmati longissimo & fortissimo vinculo appensum à ventriculi ore ad hypochondrij initium.

Vena caua.

Vena caua per medium ferè diaphragma ascendebat mox ad dextrum cordis ventriculum sine quinto lobo: nam thoracem habuit breuissimum sed altissimum, & in eo cor maximum: arteriam magnam longè amplissimam, ita vt carωtides pollicarem crassitiem æquarent: sub duabus valuulis rami duo insignes & æquales in cor: pericardios connascebatur medio diaphragmati.

Azygos

Vena azygos in eo costas omnes nutriebat, non solas octo inferiores. Habuit ad coronariam in bregmatis ossibus foueas digitum latas propè in pericranium peruenientes. In cubito externo musculus inter radium & cubitum medius, sed habebat tendones: quatuor extẽdẽtes, & duos qui minimum & annularem abducerent. In eodem à musculo quodam supra extendentem vnicus erat tendo abducens indicem, medius abducente omnino carebat.

Mulier in puerpe rio mortua.

IN muliere puerperio mortua obseruaui peritonæum verum duplum vbique, & inter duplaturas ferri vasa vmbilica, arterias ad ramos arteriæ magnę crurales, & vrachum ad vesicæ fundum, & hæc deorsum: sursum verò venas, quæ vbi è regione simæ partis fuerunt: assumpto altero peritonæo scilicet interiore, in simam hepatis ferebantur etiam altiùs, vt venam cauam attingerent.

Venam præterea & arteriam sub rectis musculis conditam, cum vasis mammalibus communicantem, ad os ilium sub peritonæo tendentem ad ramum venæ & arterię cruralis: supra quarum musculis rectis tectarum exortum, ex vase crurali ad vnius ferme digiti crassitudinem vena & arteria exoriebatur, priori propè opposita, præcipuè arteria (nam hæc alteri est vicinior quàm vena venæ) vtra-

que contigua varicosè secundum os ilium descendebat versus vteri collum: vbi cùm aliis permultis ex crurali prouenientibus in collum iungebatur, quæ etiam in corpus vteri sursum longiùs ferebantur, donec occurrerent vasis aliis, quæ à spermaticis paulò antè natura separauit, vt docet Galenus in anatome vteri. Per priora illa vasa mā mis communio est cum vtero, quamuis vnà (vt dixi) non sunt, sed duo ex ramo crurali orta.

Os vteri ita extensum & lacerum erat vt vix appareret. *Os vteri.* Vterus magnitudine capitis erat adhuc, & crassitie pollicari. Intus sanguinis reliquiæ, & ora vasorum crasso & nigro sanguine adhuc sudantia. Vincula vteri cum ossibus ilium, sacro & lumborū, & intestino recto firmissima, parte anteriori nullà, præterquam cum vesica admodum exigua. Intestinum cæcum crassitie minoris digiti erat & solidum, vt multis accidit, quibus ab ileo in cœlon mox stercus transit per os cæci tantum. Cœlon tres villorum rectorum ordines habuit, singulos digiti parui latitudine: qui *Cœlon in* vbi rectum intestinum minùs cœlo capax attigerūt, id vn- *testinum.* dique cingunt.

Fœtus à matris febre velut excoctus cutim habuit prom *Fœtus.* ptè lacerabilem, & carnem ceu coctione friabilem. In eo ramum à caua ad arteriam venosam, & ab arteria magna ad venam arteriosam inuenire non potui. In eo vena ad solam simam hepatis ferebatur, nulla ad pancreas. Sed de his vasis lib. 6. & 15. vsus partium multa.

PVella propter glandulas in toto corpore scirrhodes, per atrophiam mortua pilos habuit densos & longos in corpore vniuerso. In eadem meatus à folliculo fellis erat vnus, alter à cauissima parte hepatis, in vnum autem corriuabant communem ecphysi. Lobi hepatis tres, *Lobi he-* maximus sub hypocondrio, in quo folliculus fellis, alter *patis 3.* anticus, inter has vena vmbilica cum ligamēto peritonæi, tertius omnium minimus intimus ad portæ venæ exortum.

Vterus in ea velut bicornis, vt in multiparis apparet, *Vterus* verum id efficit eius breuitas & testium, vasorum sperma- *bicornis.* ticorum distantia longior. Nam vbi peperit mulier, quantum vteri fundum supernè fertur, tantum descendere vi-

dentur testes, cornua, & vasa: ita vt propè in medium incidant vterum, cùm puellis absint hæc longissimè ab vtero, vt fingere possis vterum esse mulieri vt polytocis animalibus bicornem.

IN SIMIA MASCVLA.

APoneurωsis est musculorum obliquorum descendentium supra musculos rectos. Epiploon altè sub intestina ad os pubis occultum descendit: alligatur infernæ parti lobi vnius hepatis, & altè supra fundum ventriculi ascendit. Hoc emoto intestinũ cωlon nigricante colore (quia opinor, herbis multis vescebatur) triangulũ, longum sesquipede aut plus, cellulis permultis altè striatum: per huius latera duo media ab intestino cæco duæ neruosæ ceu corrigiolæ, vngue dimidio latæ, vsque initium intestini recti ferũtur: per latus tertium venę mesenterij inseruntur. Hoc intestinum ad fundum vesicæ super os sacrum serpentis modo inflectitur, vt illi annexum rectum intestinum etiam ibidem anfractuosum, & longum sesquipede. Idem cωlon ad fines loborum hepatis receptum reflectitur ad intestinum cæcum humano persimile. Intestinum tenue admodum breue in simia.

Hepar peritoneo multis locis annexum. Lien quamminimus, lõgulus, sed velut dentibus concisus. Testes humanis maiores, venis per epididymidẽ ambage viarũ distributis. Erat enim simia veruece paulò minor. Pudendi tunica qualis homini sed laxior. Glans obtusior quam homini. Parte inferna meatus est vrinarius, in medio meatus est suprà amplus, & semen sanguinemq; cõtinens, infernè exitum manifestum non habebat, fortasse ob continentiam. Renibus & caua emotis, videas tendones robustissimos musculorum in spina interna lumborum accumbentium, à quibus in magnum trochanterem insertis tollitur crus. Ibidem videas ex duobus spondylis lumborum concurrentes neruos duos vnà efficere crassum, qui in crus medium descendit. Super diaphragma vena est, siue pars ex caua nascens sub corde, quæ sub corde secundum basin ad sinistrã cordis auriculam festinat: inde diuisa ramum bifidum mittit duobus mesopleuriis, vtrinque reliquum descendit ad

reliquas sex costas inferiores dextras & sinistras: supra cor item alia vena sine pari, quæ dextra spondylorum parte descendit ad octo costas inferiores nerui sextæ coniugationis, pars quæ ad radices costarum fertur ad linguæ radicem separatur: reliquum descendens non inuolutũ mẽbrana cõmuni cum carωtide, vt in homine. Musculus latissimus super infernum omoplatę angulum laxior superfertur, deinde vno tendone in brachij ceruice locum paulò inferiorem: parte altera sui carnosa secũdum bicipitem descendit & tẽdone inseritur in olecranum. A parte reliqua costæ infernæ omoplatæ vnus in brachium prope insertionem latissimi, vt in homine. Deinde deltoïdes vt in homine. Sub spina omoplatæ vnus, & supra vnus, vt in homine. Qui sub spina tendone in caput brachij carne in eiusdem ceruicem inseritur. Sub pectorali vnus est parte vna natus ab exortu rectorum quæ in brachiũ aponeurωsi desinit prope tendonem pectoralis & ligamentum supernum bicipitis: parte altera maiore à reliquo sterno tendone lato in ligamenta commissuræ brachij & omoplatæ & coracoidis. Biceps in radij initium intus, brachiæus in cubiti initium propè totum, & ligamentum ipsi cum radij principio communi. Cubiti flexores in brachio vt in homine cubiti tẽsores etiam, sed hi insignes: vnus à costa inferna omoplatæ, alter à summo brachio, ambo in olecranum cum germine quodam latissimi. Membranosus ab osse sacro inferno & musculo crasso gloutio, tegit modo deltoïdis articulum, & portione sui in os cruris sub trochantere abit, reliquo vt in homine. Rectus, vasti, cruræus, in tibiam per rotulam. Sub membranoso crassus est, totum cauum externum ossis ilium occupans vsque os sacrũ in coronon seu rostrum totum trochanteris magni desinit: sub hoc infernè paruulus in cauum trochanteris magni cum tribus transuersis & duobus obturatoribus fertur. Lumbaris biceps totus in trochantera paruum desinit. Tricipitis pars longissima, à tubere in condylum: altera portio insignis, à tubere etiam nata, postico cruri propè toti affixa, ad vsque cauitatem inter duos condylos mediam: tertia minima & breuissima, à commissura ossis pubis, in medium & posticum os cruris.

Abductor tibiæ à tubere in molam & finem cruris & principium tibiæ tendone inſeritur, & bona ſui portione degenerat in muſculum carnoſum. Adductor craſsior à commiſſura oſsium pubis cum longo coït diu, & aponeurωſi ſubcarnoſa in tibiam longulè inſeritur obliquè.

Sub his flexor tibiæ paruus à tubere ortus prope abductorem, tendone obliquo in tibiæ principium ſub epiphyſi abit, vt etiam abducat, & antrorſum tibiam totam cum pede vertat. A tubere deinde mediocris tẽdone in ipſum tibiæ principium internè & anticè inſeritur. Duo alij graciles à tubere, quorũ interior in epiphyſin tibiæ, exterior in tibiæ os ſub epiphyſi: ambo tibiam flectunt.

Capita gemellorum oſſa ſeſamoïdea habent firmantia în condylis crus cum tibia. Popliteus vt in homine. In poplite multum adipis. Plantaris in ligamentum craſſum plantę toti ſubditum deſinit, eſtque maior quam in homine. Soleus ad vſque pternam carnoſus.

Peronæi portio maior tendone poſteriore poſt epiphyſin perones reflexo, os ſeſamoïdes aſſumit ſub commiſſura cyboïdis & pternæ: pôſt obliquus in os pedij maius inſeritur, minor portio tendone in os minimum pedis: ipſum ambo extendunt, & hic germen tendonis in paruum digitum abducendum emittit.

Tibiæi tendo alter aſſumit ſeſamoïdes è regione commiſſuræ aſtragali & ſcaphoïdis.

IN OVE.

VTerus ouis eſt bicornis qualis eſt polytocôn: nam cornua habet duo prælonga, acetabulis circiter 20. vtrinque (quæ in his ſunt velut grana quædam tritici humectati rufa) plena: quę vterũ propè totum conſtituunt, & cauitatem habet inſignem vſque ad extremum. Hæc pertuſa & inflata vteri reliquum inflant, & aër tandem foras erumpit per collum vteri.

Acollo autem vteri inflato nihil intro ingreditur quia via eſt anguſta & multùm anfractuoſa, cartilaginibus & iter obſtruentibus, & anfractus quinque, ſex miros aſpectu efficientibus.

Teſtes

Testes sunt omnino extra cornua in ligamentis,vbi vasorum diuisionem in vterum & testes & vasa deferentia pulchrè spectabis.

In ouis cranio ad frontem cauitates maximæ cauitati cornuum continuæ,plenę carne glandosa,quam vasa nutriunt immissa per foramen prope oculum. In tunica externa œsophagi carnosissimi villi sunt foris recti,intus obliqui cessantes ex vtroque latere in vnam lineam.

Vterus vaccæ,prægnantis dies fortasse septem , habuit in altero cornu & vtero velut albumen oui quantitate & consistentia,in cuius medio rotundum & crasiusculum iã aliquid apparebat:deinde materia quędam viscosa,sed liquida effluxit,quę semen vaccinum videri potuit.

Cotyledones iã apparebant magis in eo cornu, quàm in vacuo.

Vterus alter prægnantis vaccæ circiter tres septimanas,vitulum habuit perfectum,sed magnitudine parui catelli:in quo omnia erant ob crassitiem firmiora, quàm in grandioribus.

Tunica peritonæos erat crassissima, multò tenuior , & vbique, velut connata vteri tunica , sed arctiùs è regione cotyledonum.

Ei vbique atque adeo in totis cornibus continuum est chωrion, & è regione cotyledonum tanquam continuum.

Id vbique amniõ attingit,illi semper annexum,nisi quo spacio angusto quidem,sed longo annexa est amnio allantoïdes,media inter chωrium & amnion , & parte externa chωrio,interna amnio alligata per tunicam tenuem , sed fortem,quæ amnion vbique ambibat, tãquam altera esset chωrij tunica.

Allantoïdes,ad cornua amnion non tangit, sed chωrio annexum vbique adhæret,non tamen toti,quia chωrij cornua non attingit,sed allantoïdis.Separabis autem inflando primum chωrion,deinde pertusa allantoïde in fine cornuum vrinam,sero lactis similem,emittes: postea eodem foramine ablato chωrio allantoïdem inflabis,vt eius situ͂, figuram, connexum,magnitudinem obserues.

Allantoïdis cornu ab vracho est maius & longius, quod in cornu vteri à fœtu occupatius fertur.

Allantoïdes in vitulo mensis vnius albicat, & vrinam sero lactis recenti non colato similem continet, non ita multam tamen vt chiopinam: amnios verò tres pintas aquæ vrinam colore & consistentia referentis (nam sudoris & vrinæ eadem est substantia: sed sudor ob longiorem in corpore moram est coctior) continebat.

Aperi allantoïdem in fine cornu alterutrius vel vtriusque, & lotium emitte, deinde insla, sed clementer, ne rumpas, præsertim dum adhuc hęret amnio & chωrio, quia minus tunc est capax, quàm ab vtroque auulsa: pòst liga, deinde sudorem & fœtũ, rupto alicubi amnio, emitte, & insla, & liga.

Allantoïdes lateri tantùm dextro amnij adhæret: cornu habet longius in sinu minùs occupato à vitulo, alterum breuius.

Chωrij tunica interior est multò tenuior, vasa alteri connectens. Tunica allantoïdis exterior est tenuior interna, & ferè abrumpitur dum à chωrio separatur & ab amnio, qua parte illi adhæret.

Vrachus, quà vasis aliis ambitur, capacior: vt allantoïdes in cornibus, quà amnio incũbit, tendens ad allantoïdem, latitudine profunditatem pensat impeditã amnio & chωrio, vti & allantoïdes quà inter amnion & chωrion intercluditur. Si magna autem esset plenitudo, absolutam rotunditatem acciperet: vt exempta si insletur: sed tunc amnion & chωrion premit. Quo fit, vt dum allantoïdes adhuc inter has clausa inslatur chωrion rumpat potiùs, quàm amnion tunicam humoris copia renitentem.

VTerus vaccæ prægnantis à mense, tunicam habuit, ex duabus dimidiis in medio coagmentatam, cotyledones autem circiter octoginta, spongiolis similes etiam in cornibus frequentes, quas ambiunt totidem asperitates in chωrio ęquales, sed parum eminentes, & rubentes fœdis impetiginibus & vlceratis similes: cùm cotyledones albicent, ambo magnitudine extremi digiti aut pollicis.

In vacca autem partui propinqua magnitudo cotyledonum mediocres spongias, colore, forma, cauernulis imitabatur. In chωrio autem partes cotyledonibus circumple

xæ ficui maturæ digitis laceratæ in rotūdū similes erant.

Chorion, partibus inter suas eminentias impetiginosas mediis, in parturiente vacca passim rubescebat, in noua prægnante colorem natiuum candidum seruabat nusquā tamen hærebat vtero.

Cornua sunt ampla ad latera vteri plena cotyledonibus, quæ etiam allantoïdes sub chorio implet.

Allantoïdes in parturiēte fuit longa duas vlnas ab vracho vtrinque caua ad quartæ nostratis capacitatem: sed in cornib⁹ gracilescebat, & multis plexibus sibi ꝑ tenues mēbranas vnitis totum fœtum ambibat, tanquam continua esset, præterquàm ad os vteri, vbi chorion amnio fœtum totum ambienti vniebatur.

In collo vteri erant anfractus substantia cartilaginosa circunscripti. Os vteri habebat simile muliebri, sed ab ore collum alterum breuius, sed æquè amplum, cui succedebant angustiæ palmum aut spithamen longæ, materia multa crassa adipi simili obstructę. Tunica vteri altiùs in vteri capacitatem, à fundo ad vicina ori loca, emicabat ibi duplata.

In vacca iamdiu enixa vterus est similis ouillo, sed maior. Vterque enim propè totus iam inde ab ore vteri in cornua ceu capri prælonga, & reciproca degenerat, circunscriptionem supernè habentia manifestam à canaliculo quodam, quale inter nates perinæum. Intus autem distinguuntur vbique cornua hæc duplata vteri propria tunica, quæ in parturientibus abrupta videtur. Cotyledonas vbique habet tritico crassiore macerato similes.

IN SVE.

VTerus suis non prægnantis longior quàm ouis, cornua habet lōgissima, vtrinque meandris inuoluta modo intestini coli, & in anfractus hos vasa similiter distributa.

Carnosa est interna tunica, & molli & concidēte, adeo vt vix cauitatem deprehendas eius & cornuum, nisi digitum, vel quid tale immittas.

Testes habet ad mucronem cornuum ceu granis 6. 7. 8.

racematim cohærentes.Cotyledones nullæ apparent nec in vtero,nec cornibus. Os vteri anfractus habet vt vaccinus vterus,sed minus duros.

In sue iam prægnante,chωrion vnicuique porcello toti suum,& amnios toti sua, & allantoïdes lateri sua: ita tamen iunguntur, vt vnaquæque tunica videatur omnium communis & vnica:sed tamen omnes sunt discretæ.Nam inflata amnio simul cum chωrio sibi cõnexo vbique, flatus ad sequentis porcelli amnion non peruadit:nec sudor amnio compresso,nec vrina compresso allantoïde, qui velut nodo quodam alligatur extremo amnio.

Cotyledones non magis in sue apparent, quàm muliere,nisi dum hæc cùm amnio inflatur: tunc enim asperitates manifestas cernis, quales sunt pori in refrigeratis, & deplumatis anseribus, qbus chωriõ vtero leuiter coheret.

Secui suem cuius vtero chωrion nusquam herebat,sed in chωrio apparebant infinitæ cotyledones in singulis fœtibus similes granis salis. Habuit autem peritoneïdem duplicem, & in cornu altero duos tantùm fœtus, in altero quatuor:& primi ambo erant fœminæ,secundi ambo mares,deinde fœmina, postremo mas.

VTerus iumenti vaccino similis forma, sed intus cotyledones non habuit, nec harum vestigia, cornua habuit similia, sed in fundo ventriculi non discreta foris canaliculo, intus membrana. Os vteri habuit rugosum tantùm in longum,non grumis inæquale.

ANATOME CANIS in aqua suffocatæ.

EPidermis,ipsa cutis vera, adeps, membrana carnosa, musculi octo epigastrij,peritonæum,epiploon, intestina,mesaræum, vena porta, hepar, vena caua, diaphragma,cor,pericardium,pulmones,trachεια arteria tota cum suis musculis, œsophagus, ventriculus, folliculus fellis,renes,& in eos à vena caua rami venosi, & ab arteria venæ subdita arteriosi,& ab eis vreteres in vesicã obliquè interpretantes,vesicæ & vteri collum in exitu, & pudendo commune,intestinum rectum,forma,numero,ma-

gnitudine, situ, substantia, actione & vsu parum ab humanis differunt: & quid intersit paucis accipe. Musculi epigastrij (quos rectos appellant) in cane villos habent à capite ad finem continuos, in homine autem velut aponeurωsi ingemina in tres partes propemodum æquales diuisos. Intestinum cæcum in hoc capacissimum, in alio angustius, sed in omnibus obliquum, velut assuitur fini tenuium & princpio crassorum.

Cωlon in cane nullum est (à cωlo enim, id est artubus, quòd cætera intestina magnitudine superet, dicitur) sed rectum statim excipit cæcum, initio præangustum (vnde canibus illa egerendi difficultas) & nonnihil adhuc obliquum, quoad spinæ lumbi, & osi sacro attensum omnino rectum efficitur. A cæco autem vsque ad anum longitudo est spithamæ, vix maior.

Matrix in cane, vt in muliere, inter rectum intestinum, & vesicam cubat media. Sed quia canum vesica est exigua (vnde frequens eis reddendæ vrinæ necessitas, & ob ardentem quandam, & pungentem à bile acrimoniam,) illius fundum altiùs collo matricis non attollitur. A collo bifida hæc dextrorsum & sinistrorsum sursum fertur ad renes vsque: in extremo sunt testes Mulieri verò vterus phialę vitreæ forma persimilis fundo introrsum inuerso in duos sinus diductus: ad huius orificium cornua sunt prælonga, & in horum ferè principio testes. A renibus vreteris transitum in vesicam, fistula quadam strametitia per foramen in renis cauitate medium, exploramus, nunc flatu solo, nunc aqua succo quodam idoneo, vt mororum tincta, ita descendentes, vt apertissimè appareat ingressus: id similiter tentandum in omnibus cauis corporibus.

In cauitate renum circuncirca videas colatoria, quasi valuulas quasdam à vena emulgente, numerosa sobole per renum substantiam dispersa, effectas.

Folliculo fellis sursum rupto, & bile expressa, inflauimus, apparuitque flatui exitus solus in duodenum, duobus digitis post ecphysin, sed sine membrana foramini appressa. Ab eadem vesicula meatus in simam hepatis, exoriens simplex, mox ramosus in lobos sparsus.

Cordis dextrum ventriculum per venam cauam, & arte-

riam aortam per ſiniſtrum ventriculum inflauimus, ex illo flatu continuitatem venæ, ex hoc motum cordis & arteriarum deprehenſuri. Vena caua in ipſo dextro cordis ventriculo ramum in pulmones mittit venam arterioſam, exortu ſimplicem, ſed mox totuplicem, quot ſunt lobi in quos ſobole numeroſa diſtribuitur. Digito ſupra cor ramum emittit prægrandem in dextram partem ſpinę, à quo vtrinque ramuli in muſculos intercoſtales ſecundum ipſas coſtas emittuntur ſimul cũ arteriis à ſiniſtra ſpinæ parte dimiſsis. Paulò ſupra ad claues bifida fertur in anteriora, & quadantenus perlata ramos emittit inſignes ad caput per partem colli lateralem, & ſuperficiariam.

IN equo arteria ſuperior eſt, ac multò ante renem, in ramos inſignes per partem renis ſuperiorem tendentes diuiditur, ſimulque ramum maximum demittit, in partem renis inferiorem cùm propè renis ſubſtantiam proceſſerit diuidendum, qui tandem ſibi occurrunt. Inter hos ſuperiores, & inferiores arteriæ ramos, vena renalis ſolida pergit in renem penitiùs, priuſquam arterię modo diuidatur in ramos ſcilicet ſuperiores ac inferiores, ramis arteriæ tamen ſemper interiores. In medio vreter breuibus ramis, ſed æquè multis diuiſus.

IN CERVO.

CErui tibia noſtræ ſimilis, & ſub ea aſtragalus, & ſub aſtragalo os calcis, à quo ad tibiam vtrinque oſsicula duo aſtragalum conſtringunt.

Os ſacrum longum, anguſtum, vno oſſe & principio ſecundi os ilium tangit.

Foramina intro & foras, vt in homine habet in duobus primis ſpondylis: in tertio tantũ antè, ſed per latus etiã exeunt: in quarto, & quinto foramen anticę, & poſticæ parti ob oſsis tenuitatem commune: in ſexto ceſſat medulla.

Spondyli in lumbis ſex, apophyſes horum tranſuerſæ etiam oſsi ſacro proximę, longè & ſurſum ſpectantes, poſticæ omnes deorſum.

In metaphreno tredecim ſpondyli, quot & coſtæ: ſpondylus ſpina ſcilicet duodecimus eſt ἀῤῥεπὴς & decimuster-

tius,& primus lumborum. Costæ in medio inter spondylos omnes articulantur.

In collo, spondyli septẽ prælongi, infimus breuissimus, dens breuis in secundo, sed amplus & ad medullam cauatus.

Septimus colli spondylus non est in lateribus pertusus. 6.5.4.3. ampla in lateribus corporum nõ apophysibus habent foramina ad ceruicalia vasa: sextus in quo dens tantum supernè in suo corpore exiguũ, septimũ capiti proximum supernè minimũ, quod in foramen medullę incidit.

In osse pternam, & astragalum simul excipiente secundũ longitudinem totam cauitas est, quæ per foramen amplũ in canalem medium duarum pedis trochlearum incidit.

Spondyli thoracis, & lumborum parte antica acuminati, non vt in homine rotundi.

Ligamentum habet in ischij latere ad foramen pubis, quale homines.

Venas, arterias, neruos hîc non persequor, quòd cum iis, quæ antè memorata sunt, ferè conueniant.

IN LEONE.

A Cranio leonis in musculos temporis, foramina quinque neruis in crotaphitas viam dant.

Os mastoïdes magnitudine & forma, oui cauitate intus manifesta cum aurium cauitate continua.

Os occipitis apophyses habuit duas similes nostris, quæ cum primo spondylo articulantur.

Os occipitis crassissimum & latissimum, vt locum det musculis caput tendentibus.

IN TROCTA.

TRocta maculis rubris passim variegata ordines dentium habet sex: primum labris connatum, alios quinque à labro in pharyngon abscedentes: in quo tamen sunt dentes in contrarium hamati, & qui cibum ex ventriculo regeri prohibeant.

Bronchias vtrinque quatuor dentibus hamatis, & aspe-

ris & duris contumaces habet: ventriculum magnum lima cibus quibusdam fluuiatilibus, & coloris herbacei plenũ, quos aquæ fundum producit, squama admodum tenui & herbacea. Intestina habet in multas ecphyses exoluta, deinde rectum, cætera nota sunt.

Pulmones habet & diaphragma, & inter hæc cor triangulum, sub diaphragmate ventriculum, & cæteras arterias ventris inferioris partes.

Lienem habet nigricantem talpæ æmulum: hepar rubrum, id dextrum, illum sinistrum, animalium cæterorum modo.

FINIS.

IACOBI SYLVII MEDICI EPITAPHIum, per I. Væuræum, Hed.

Syluius Hippocratis vindex ille, ille Galeni,
Imo artis vindex medicæ, medicusq́;, docenti
Cui rerum fuit & verborum copia, qualem
Vix reliquo quisquam medicorum ex ordine iactet:
Quem certa methodo medicis de rebus agentem
Assiduè in ludo totius principe terræ
Mille acri assiduè spectabant lumina visu:
Quo dum augeretur doctorum Regius ordo,
Vix dicas laudis plus Rex, an Syluius ipse
Carpserit ex sylua totum exoriente per orbem,
Ex sylua medica: qualis non extitit ante:
Denique qui duro atque agresti robore natus
Creuit, & ante alios excultus floruit omnes,
Atque idem nulla vitæ defloruit hora,
Et nihilo secius fructum tulit omnibus horis:
Ille, inquam, ille nouus medicorum hic dormit Homerus.

DE EODEM E' GRAECO Theosebiæ.

Ars medica haud dubiè tria funera vidit acerba:
Hippocratis primùm planxit nece, deinde Galeni,
Nunc in eo tumulo gemebunda, vbi Syluius, hæret,
Ac pudor est cerni, & tanto superesse magistro.